

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EV YÖNETİMİ EĞİTİMİ ANABİLİM
DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**OKULÖNCESİ EĞİTİMDE KALİTENİN
GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN İDARECİ, ÖĞRETMEN
VE VELİ GÖRÜŞLERİ**

Ümmühan ARDIÇ ÜNÜVAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Nadir ÇELİKÖZ

Konya-2011

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin

Adı Soyadı	Ümmühan ARDIÇ ÜNÜVAR
Numarası	064238031004
Ana Bilim / Bilim Dalı	Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi / Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tezin Adı	OKULÖNCESİ EĞİTİMDE KALİTENİN GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN İDARECI, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Ümmühan ARDIÇ ÜNÜVAR

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Ümmühan ARDIÇ ÜNÜVAR tarafından hazırlanan **Okulöncesi Eğitimde Kalitenin Geliştirilmesine İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşleri** başlıklı bu çalışma ...28.../...10.../2011... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda ...oybirliği / oyçokluğu... ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Nadir ÇELİKÖZ

Başkan

İmza

Yrd. Doç. Dr. Yavuz ERİŞEN

Üye

İmza

Yrd. Doç. Dr. Mustafa USLU

Üye

İmza

ÖZET

OKULÖNCESİ EĞİTİMDE KALİTENİN GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN İDARECİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ

Ardıç Ünüvar, Ümmühan

Yüksek Lisans Tezi, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı

Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nadir Çeliköz

Ekim 2011

Bu araştırmada, Konya ve Isparta il merkezinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan idareci ve öğretmenler ile velilerin eğitim ortamlarının “fiziksel mekân”, “rutin kişisel bakım”, “dil ve akıl etme”, “aktiviteler”, “etkileşim”, “aile ve personel” ile “yönetici, öğretmen nitelikleri” boyutlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Konya ve Isparta il merkezinde 6 yaş grubuna hizmet veren 3’ü MEB’ e bağlı ilköğretim okulu bünyesindeki anasınıfı, 5 bağımsız anaokulu, 1 özel ilköğretim okulu bünyesindeki anasınıfı ve 1 üniversiteye bağlı uygulama anaokulu olmak üzere 10 okul öncesi eğitim kurumunun eğitim ortamı ile bu eğitim ortamlarından sorumlu öğretmenler (10 kişi) , yöneticiler (10 kişi) ve çocukları ile bu kurumlarda eğitim alan veliler (10 kişi) oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formları ve öğretmen, yönetici ve veliye ait kişisel bilgi formları kullanılmıştır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden “aşırı ve aykırı” durum örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir.

Yapılan görüşmeler sonucunda binalar her çocuk için 10 m² alan düşecek genişlikte, farklı aktivitelerin yapılabileceği eğitim sınıflarının yer aldığı tek katlı müstakil binalar olmalıdır. Sağlık ve güvenlik önlemleri daha bina yapım aşamasındayken planlanmalı ve bu kurumu kullanacak kişilerin görüşleri alınmalıdır. Anaokullarında çalışacak kişiler sertifikalı ve eğitilmiş kişiler olmalıdır.

Anaokullarında ek aktivitelere yer verilmeli bunun için alan mezunu ve çocuk gelişimi eğitimi almış farklı branşlar da öğretmenler görevlendirilmelidir. Eğitimde birlik ve fırsat eşitliği sağlamak için devlet tarafından ücretsiz kaynak kitaplar dağıtılmalıdır.

Okulöncesi eğitim kurumlarında aile eğitimi çalışmalarına ağırlık verilmeli ve eğitimin içeriği hakkında ailelere bilgiler verilmelidir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan idareciler daha önceden öğretmenlik yapmış, çocuk gelişimi mezunu, kıdem sahibi ve orta yaşta kişiler olmalıdır.

Anaokullarında görev yapan öğretmenler çocuk gelişimi mezunu, alanı ile ilgili gelişmeleri sürekli takip eden, genç ve enerjik kişiler olmalıdır.

Bu sonuçlar doğrultusunda Okul öncesi eğitim ortamlarının niteliğine ilişkin standart göstergeler oluşturulmalı ve bütün okul öncesi eğitim kurumlarının en üst düzeyde niteliğe sahip olması yönünde düzenlemeler yapılmalıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarının niteliğinin artırılması için, kamu ve özel kurumların ve kuruluşların desteği alınmalıdır.

Eğitim ortamları ve personel olanakları iyileştirilmeli ve çalışanlara alanlarına uygun hizmet içi eğitim seminerleri verilmelidir.

Okulöncesi eğitim kurumlarına Çocuk Gelişimi mezunu idareci ve öğretmenler atanmalıdır. Bu kişiler Çocuk Gelişimi alanından mezun olmuş kişiler tarafından denetlenmelidir.

Ayrıca aynı çalışma daha geniş örneklem grubu ile farklı illerde yapılabilir. Bu çalışmada ele alınan 7 alt boyut ayrı birer çalışma olarak ele alınıp daha detaylı sonuçlar elde edilebilir.

ABSTRACT

OPINIONS OF ADMINISTRATORS, TEACHERS AND GUARDIANS ABOUT QUALITY DEVELOPMENT AT THE PRE-SCHOOL EDUCATION

Ardic Unuvar, Ummuhan

Graduate Thesis, Child Development and Education of Home Administration

Main Discipline

Child Development and Education Discipline

Consultant : Assistant Professor Dr. Nadir CELIKOZ

Konya, October 2011

In this research, education environment of administrators, teachers and guardians which are in the city centers of Konya and Isparta pre-school education institutions “classroom area”, “routine personal care”, “language and devise”, “activities”, “interaction”, “family and staff” and “administrator, teacher characteristics” opinions of related to dimensions determine is intended.

In this research, interview form is applied. Research sampling includes 3 nursery classrooms which are within public primary schools connected with MEB, 5 independent nursery school, 1 nursery classroom which is within 1 private primary school and 1 nursery school which is connected with university totally 10 pre-school institutions which are server to the 6 age group in the city centers of Konya and Isparta, education environment of the institution, teachers which are responsible from these education environments (10 people), administrators (10 people) and their children and guardians who received training from these institutions (10 people).

In this research interview forms and teacher and guardians personal information forms are used which were prepaid by researcher as data collection instrument. Participants of sampling methods for "excessive and contrary to the" situation was selected using a sampling method.

At the end of interviews buildings must be wide as 10 M2 for every child, and they must be one floor independent buildings which have education classes in where can be different acitivities. Health and security precautions must be planned while buildings have been building and opinions of people who will use this institution. People who will work at pre-schools must be certificated and good educated.

To additional activities must be placed in pre-schools and for this field graduated and child development graduated teachers must be nominated. To provide equity and opportunity at education free source boks must be disrtibuted by goverment.

At the pre-school education institutions focused on family education studies and families must be informed about education contents.

Administrators who are serving at pre-school institutions must be teachers who trainee before, child development graduated, has priority and middle age people.

Teachers who are serving at pre-school institutions must be child development graduated, development follower with their fields, young and energetic people.

On the way of these results; standart indicators must be formed which are related pre-school education environment characteristics and some arrangements must be done to have top level characteristics all pre-school education institutions. To improve characteristics of pre-school education institutions, supports of public and private institutions must be taken.

Education environments and personel facilities must be improved and in service training seminars must be given to workers which related with their fields.

Child Development graduated administrators and teachers must be nominated to the pre-school education institutions. These people must be supervised by the Child Development graduated people.

Furthermore same study can be done with a wide sampling in different cities. 7 sub dimensions which handled in this study can be evaluate and more detailed results can be handled.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Bilimsel Etik Sayfası.....	-
Tez Kabul Formu	i
Özet	ii
Abstract	v
İçindekiler.....	viii
Çizelgeler listesi.....	xi
Önsöz / Teşekkür.....	xiv
BİRİNCİ BÖLÜM – Giriş	1
1.1.Problem	5
1.2. Alt Problem.....	5
1.3.Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Sayılılar.....	9
1.5. Sınırlılıklar.....	10
İKİNCİ BÖLÜM – Kuramsal Açıklamalar ve İlgili Araştırmalar	11
2.1. Okulöncesi Eğitim.....	11
2.2. Kalite.....	13
2.3. O.Ö.Eğitimde Kalite ve Kaliteyi Etkileyen Faktörler.....	13
2.3.1. Fiziksel Mekân.....	14
2.3.2. Rutin Kişisel Bakım.....	19
2.3.3. Dil ve Akıl Etme.....	23
2.3.4. Aktiviteler.....	26
2.3.5. Etkileşim.....	34
2.3.6. Aile ve Personel.....	36
2.3.7. Yönetici ve Öğretmen Nitelikleri.....	39
2.4. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar.....	46
2.5. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – Yöntem	57
3.1.Araştırmanın Modeli.....	57

3.2. Katılımcılar.....	58
3.3. Veri Toplama Aracı.....	64
3.4. Verilerin Toplanması.....	67
3.5 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	71
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM – Bulgular ve Yorum.....	72
4.1. İdarecilerin, Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalitenin Nasıl Artırılabilceğine İlişkin Görüşleri.....	72
4.1.1. İdarecilerin Fiziksel Mekân Açısından Görüşleri.....	72
4.1.2. İdarecilerin Rutin Kişisel Mekân Açısından Görüşleri.....	83
4.1.3. İdarecilerin Dil ve Akıl Etme Açısından Görüşleri.....	90
4.1.4. İdarecilerin Aktiviteler Açısından Görüşleri.....	94
4.1.5. İdarecilerin Etkileşim Açısından Görüşleri.....	96
4.1.6. İdarecilerin Aile ve Personel Açısından Görüşleri.....	97
4.1.7. İdarecilerin Yönetici ve Öğretmen Nitelikleri Açısından Görüşleri	99
4.2. Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalitenin Nasıl Artırılabilceğine İlişkin Görüşleri.....	102
4.2.1. Öğretmenlerin Fiziksel Mekân Açısından Görüşleri.....	102
4.2.2. Öğretmenlerin Rutin Kişisel Mekân Açısından Görüşleri.....	108
4.2.3. Öğretmenlerin Dil ve Akıl Etme Açısından Görüşleri.....	110
4.2.4. Öğretmenlerin Aktiviteler Açısından Görüşleri.....	112
4.2.5. Öğretmenlerin Etkileşim Açısından Görüşleri.....	114
4.2.6. Öğretmenlerin Aile ve Personel Açısından Görüşleri.....	115
4.2.7. Öğretmenlerin Yönetici ve Öğretmen Nitelikleri Açısından Görüşleri.....	118
4.3. Velilerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalitenin Nasıl Artırılabilceğine İlişkin Görüşleri.....	123
4.3.1. Velilerin Fiziksel Mekân Açısından Görüşleri.....	123
4.3.2. Velilerin Rutin Kişisel Bakım Açısından Görüşleri.....	128
4.3.3. Velilerin Dil ve Akıl Etme Açısından Görüşleri.....	131
4.3.4. Velilerin Aktiviteler Açısından Görüşleri.....	133
4.3.5. Velilerin Etkileşim Açısından Görüşleri.....	134

4.3.6. Velilerin Aile ve Personel Açısından Görüşleri.....	135
4.3.7. Velilerin Yönetici ve Öğretmen Nitelikleri Açısından Görüşleri...	139
BEŞİNCİ BÖLÜM – Sonuç ve Öneriler.....	143
5.1. Sonuç.....	143
5.1.1. Fiziksel mekân ile ilgili sonuçlar.....	143
5.1.2. Rutin Kişisel Bakım ile ilgili sonuçlar.....	145
5.1.3. Dil ve Akıl Etme ile ilgili sonuçlar.....	145
5.1.4. Etkileşim ile ilgili sonuçlar.....	146
5.1.5. Aktiviteler ile ilgili sonuçlar.....	146
5.1.6. Aile ve Personel ile ilgili sonuçlar.....	147
5.1.7. Yönetici ve Öğretmen Nitelikleri ile ilgili sonuçlar.....	148
5.2. Öneriler.....	153
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	153
5.2.2. Politikaya Yönelik Öneriler.....	155
5.2.3. Araştırmaya Yönelik Öneriler.....	157
KAYNAKLAR.....	159
EKLER.....	168

ÇİZELGELER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Çizelge 3.1. Araştırmaya katılan idarecilerin kişisel özellikleri.....	53
Çizelge 3.2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özellikleri.....	54
Çizelge 3.3. Araştırmaya katılan velilerin kişisel özellikleri.....	55
Çizelge 4.1.1.1. İdarecilerin <i>Okul binası nasıl olmalıdır</i> ? Sorusuna verdikleri cevaplar	64
Çizelge 4.1.1.2. İdarecilerin <i>İlköğretim okullarında yer alan anasınıfları fiziksel açıdan yeterli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	65
Çizelge 4.1.1.3. İdarecilerin <i>Bina içi zemin döşemesi nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	67
Çizelge 4.1.1.4. İdarecilerin <i>Okul binasında öğretmenler odası olmalı mıdır?</i> sorusuna verdikleri cevaplar.....	69
Çizelge 4.1.1.5. İdarecilerin <i>Sınıfta kullanılan mobilyalar nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	70
Çizelge 4.1.1.6. İdarecilerin <i>Bahçedeki oyun parkı nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	72
Çizelge 4.1.2.1. İdarecilerin <i>Anaokullarında çocukları kim karşılamalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	74
Çizelge 4.1.2.2. İdarecilerin <i>Anaokullarında güvenlik elemanı olmalı mıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	78
Çizelge 4.1.2.3. İdarecilerin <i>Güvenlik elemanın özellikleri nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	78
Çizelge 4.1.3.1. İdarecilerin <i>Anaokullarında İngilizce eğitim verilmeli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	82
Çizelge 4.1.7.1. İdarecilerin <i>mezun olduğu branş önemli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	89

Çizelge 4.2.1.1. Öğretmenlerin <i>Bina içi zemin döşemesi nasıl olmalıdır</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	92
Çizelge 4.2.1.2. Öğretmenlerin <i>Sınıfta kullanılan mobilyalar nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	93
Çizelge 4.2.1.3. Öğretmenlerin <i>Bahçede kum havuzu olmalı mıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	94
Çizelge 4.2.1.4. Öğretmenlerin <i>Bahçedeki oyun parkı nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	95
Çizelge 4.2.3.1. Öğretmenlerin <i>Anaokullarında İngilizce eğitim verilmeli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	98
Çizelge 4.2.6.1. Öğretmenlerin <i>Anaokullarında çalışan personel hangi okul mezunu olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	103
Çizelge 4.2.6.2. Öğretmenlerin <i>Anaokullarında çalışan personelin cinsiyeti önemli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	104
Çizelge 4.2.7.1. Öğretmenlerin <i>İdarecilerin yaşı önemli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	105
Çizelge 4.2.7.2. Öğretmenlerin <i>İdarecilerin mezun olduğu branş önemli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	105
Çizelge 4.3.1.1. Velilerin <i>Okul binası nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	109
Çizelge 4.3.1.2. Velilerin <i>Bina içi zemin döşemesi nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	110
Çizelge 4.3.1.3. Velilerin <i>Sınıfta kullanılan mobilyalar nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	111
Çizelge 4.3.1.4. Velilerin <i>Bahçe zemini nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	112
Çizelge 4.3.1.5. Velilerin <i>Bahçede oyun parkı olmalı mıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	112

Çizelge 4.3.2.1. Velilerin <i>Anaokullarında çocukları kim karşılamalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	113
Çizelge 4.3.2.2. Velilerin <i>Anaokullarında yemekleri kim hazırlamalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	114
Çizelge 4.3.2.3. Velilerin <i>Güvenlik elemanın özelliği nasıl olmalıdır?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	115
Çizelge 4.3.3.1. Velilerin <i>Anaokullarında İngilizce eğitim verilmeli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	117
Çizelge 4.3.6.1. Velilerin <i>Anaokullarında çalışan personelin cinsiyeti önemli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	122
Çizelge 4.3.7.1. Velilerin <i>İdarecilerin yaşı önemli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	123
Çizelge 4.3.7.2. Velilerin <i>İdarecilerin mezun olduğu branş önemli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	124
Çizelge 4.3.7.3. Velilerin <i>Öğretmenin cinsiyeti önemli midir?</i> Sorusuna verdikleri cevaplar.....	125

ÖNSÖZ

Her bir çalışma, kendi sınırlılıkları çerçevesinde belirli noktalara açıklık getirme çabasındadır. Bu çabanın varlığı, bazı soruların yanıtlanmasına öncülük eder. Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının kalitesinin idareci, öğretmen ve veli düşünceleri açısından incelendiği bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, problem tartışılmakta ve kapsamlı bir şekilde gerekçeler açıklanmaktadır. İkinci bölümde ise kuramsal çalışmalara ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Ayrıca bu bölümde konu başlıkları ayrıntılı olarak açıklanmaktadır. Üçüncü bölüm yöntem bölümüdür. Araştırmada kullanılan nitel araştırma yöntemi açıklanarak, araştırmanın yapılış aşamaları anlatılmıştır. Dördüncü bölüm, bulgular ve yorumu içermektedir. Bu bölümde araştırmada ele alınan alt problemlere yönelik araştırma soruları açıklanarak katılımcıların düşünceleri anlatılmaktadır. Beşinci ve son bölüm ise sonuç ve öneriler bölümünden oluşmaktadır. Araştırma bulgularına dayalı olarak varılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler sunulmaktadır.

Lisans eğitimimden başlayarak farklı aşamalarda yoluma ışık tutan ve engin bilgilerini özveriyle yansıtan kıymetli hocalarıma ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Nadir ÇELİKÖZ' e ve tezin temelini oluşturan fikirlerini paylaşan idareci, öğretmen ve velilere sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın her alanında olduğu gibi, eğitim-öğretim sürecimin paydaşları arasında en büyük yere ve öneme sahip olan aile bireylerimden; ilk öğretmenim olarak beni yetiştiren, sabır ve ilgiyle destekleyen ve emeğini hiçbir zaman esirgemeyen anne ve babama; aldığım her nefeste, attığım her adımda varlığımı hissettiğim, gücüme güç katan canım eşime çok teşekkür ediyorum.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca zamanlarından çaldığım, hayata daha sıkı bağlanma ve yaşama sebeplerim oğlum Kürşat ve minik kızım Elif Su sizi çok seviyorum.

28.10.2011

Ümmühan ARDIÇ ÜNÜVAR

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden, temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, ailelerde ve kurumlarda verilen kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Oktay, 1985).

Çocuğun çeşitli özellikleri, yetenekleri, ilgileri, 0-6 yaşlar arasında ortaya çıkar. Bu açıdan çocuk gelişiminin en kritik, en önemli ve en çok dikkat gerektiren dönemi, bu yaşları kapsar. Çocuk, gelişimine yönelik temel bilgileri, becerileri, tutum ve alışkanlıkları ailede kazanır. Bu yönden aile, çocuğun bakımı, gelişimi ve eğitiminden sorumlu temel kurum olma özelliği göstermektedir.

Aileden sonra okul öncesi eğitim kurumları çocuğu toplumsal yaşama hazırlama bakımından, aileyi destekleyen kurumlar olarak sistem içinde yerlerini almaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları, kişiliğin şekillendiği bu dönemi, çocukların fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri açısından en sağlıklı şekilde geçirmelerini, onları hayata hazırlamayı ve aileyi okul öncesi eğitimi konusunda bilgilendirmeyi amaçlamaktadır (Oktay, 1985; 1999). Bu dönemde verilen eğitimin niteliği, çocuğun gelişim ve yaşantısını etkilemektedir. Okul öncesi dönemde verilen kaliteli eğitim, çocukta öğrenmeyi ve öğrenmeye istekli olmayı arttırmakta ve tüm yaşantısında başarılı olmasını sağlamaktadır.

Okul öncesi eğitimin istenilen nitelikte yapılabilmesi, fiziksel şartların, programın ve personelin iyi şekilde seçilmesi ve planlanmasına bağlıdır (Oktay, 1999). Sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip çocukları yetiştirmek, onların gelişim

özelliklerini ve bu özellikler doğrultusunda ihtiyaçlarının neler olduğunu bilmekle mümkündür. Hangi düzeyde ve nerede olursa olsun, eğitimde çocuğun gelişim durumunu, ilgilerini, ihtiyaçlarını, yeteneklerini ve içinde bulunduğu çevre şartlarını bilmek ve karşılaştığı problemler hakkında fikir sahibi olmak gerekmektedir. Ancak bu durumda etkili bir eğitimden söz edilebilir. Çocukların özelliklerini bilmeden verilen eğitim, hem güçtür hem de tamamen tesadüflere bağlı kaldığı için hata yapılmasına ve istemeyerek de olsa onların zarar görmesine yol açabilmektedir. Bu eğitim yaşantılarından yararlanamayan çocukların gelişimleri yavaş olmakta ve çocuklar bu olumsuz izleri yaşamları boyunca taşımaya mahkûm edilmektedir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000, s: 13).

Çocuklara okul öncesi eğitim döneminde belli davranışları kazandırmak ve gelişimleri desteklemek için gerekli eğitim yaşantılarını; fiziksel ve sosyal yönden sağlıklı mekânlarda, çocukların gelişim ve ihtiyaçlarına cevap verebilen etkili programların nitelikli öğretmen tarafından gerçekleştirilmesi ile sağlamak mümkündür. Öğretmen nitelikleri ne kadar istenilen düzeyde olursa olsun, sağlanan olanaklar performansını büyük ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin iş verimlerinin artırılması; çalışma koşullarının düzenlenmesine ve sorunlarının ortaya konmasına bağlıdır (Micklo, 1993; Saracho, 1988).

Okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları okul ve meslekte geçirdikleri sürenin, okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel şartları, plan ve program, kullanılan yöntem ve teknikler, sınıf ve davranış yönetimine ilişkin sorunlarını algılamaları üzerine yapılan bir araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin, bazı sorunları mezun olunan okul ve meslekte geçirilen süreye göre farklılıklar gösterdiği ortaya konmuştur. Lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları, daha üst düzeyde ve gerçekçi bir şekilde algıladıkları; meslekte geçirdikleri sürenin artması ile meslekteki olgunluklarının da arttığı ve buna bağlı olarak meslek alanları ile ilgili daha fazla sorunu dile getirdikleri saptanmıştır.

Okulöncesi dönem, insan hayatının diğer dönemlerinin temelini oluşturan bir dönemdir. Bu duruma göre, insan hayatının her döneminin olduğu kadar okulöncesi dönemin de en iyi şekilde ve uygun yaşantılarla geçirilmesi son derece önemlidir (Oktay, 1999).

Çocuklara sağlanan okulöncesi eğitimin türünden çok, kaliteye ilişkin prensipler ve iyi bir uygulama önemlidir. Kaliteyi getirecek sağlam prensipler ortaya konup, uygulamalar bunlara uygun olarak yapılırsa doğru sonuca ulaşılabilir (Ball, 1994). Çocuğun en alıcı dönemi olan okulöncesi yıllarında uygun davranışları, değer yargıları ve temel alışkanlıkları kazanması için sistemli, geniş donanımlı, planlı – programlı bir yardım yapılmalıdır. Bu nedenle bu tür ihtiyaca daha bilinçli ve yerinde cevap vermek için en ideal şekilde okulöncesi eğitim kurumları hazırlanmalıdır (Oğuzkan ve Oral, 1997).

NAEYC'nin (National Association For Education of Young Children) (Küçük Çocukların Eğitimi İçin Amerikan Ulusal Derneği) (1996) yayınladığı; doğumdan 8 yaşa kadar olan çocuklar için kullanılan okulöncesi dönemi programındaki gelişimsel olarak uygun alıştırmalar adlı makalede, “okulöncesi eğitime talebin artmasının sebeplerinden biri olarak yaşamın ilk yıllarında yaşanan tecrübelerin ileri derecede öneminin kavranmış olduğudur.

Çocukların okulöncesi döneminde yaşadıkları deneyimler sadece okul yaşantılarını etkilemekle kalmaz, tüm yaşantıları boyunca etkisini devam ettirir. Mevcut araştırmalar çocukların çevrelerinin ve tecrübelerinin beyin gelişimi üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır” ifadeleri dikkat çekmektedir. Bu durum göz önüne alınacak olursa; çocuğun çevreyi denetimi altında tutma, öz saygı ve ait olma duyguları okulun ve eğitim ortamının düzenine göre biçimlenebilmektedir. Çocuklar kendi ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş bir ortamı istedikleri gibi düzenleyebilir ve kontrol edebilirler. Böyle bir ortamda daha çok deneyimde bulunur, çevrelerine dikkat ederler, gruba katılırlar ve böylece kendilerine olan güvenleri ve özsaygıları artar (Akt. Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003).

Ailelerin yanı sıra, okulöncesi eğitimi ile ilgili olan öğretmenlerin, çocukların eğitimi ile ilgilenen diğer personelin ve çocukların eğitimi hakkında karar verme yetkisine sahip insanların yüksek kalite standartlarında bir okulöncesi eğitim kurumu hakkında yeterli bilgiye sahip olması, okulöncesi eğitiminin çocuklar üzerindeki olumlu etkilerini arttıracacağı gibi okulöncesi eğitimin farklı sosyo-ekonomik seviyedeki tüm çocuklara ulaşımını sağlayacak ve ülke içerisindeki gelişimini daha hızlı bir şekilde etkileyecektir.

Okulöncesi eğitim programlarının uzun dönemdeki etkilerini izleyen araştırmalar, çok geç yaşta bile olsa bu programa katılan çocukların kaliteli eğitim aldığı takdirde ilerde yüksek bir seviyeye ulaştığını göstermektedir. Aynı durum, kalitesiz eğitim veren programlara katılan çocuklar içinse tam tersidir. Özellikle, daha kaliteli eğitim alan, ilgi gören çocuklar diğerlerine göre düşünme becerisi ve dil gelişimi konularında daha başarılıdır (NAEYC, 1996).

Okulöncesi eğitimin önemi ve yararı ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Ancak bu kurumlarda görev alacak personel, öğretmen ve idarecilerin sahip olması gereken özellikler ile öğrenme ortamının kalitesiyle ilgili araştırmalar yok denecek kadar azdır. Bu araştırmayla okulöncesi eğitimin uygulama boyutunda yer alan kişilere göre fiziksel ortam, öğretme öğrenme süreci, öğretmen, idareci ile personelin taşınması gereken özellikler kalite açısından irdelenmektedir.

Ayrıca okulöncesi eğitimin önemli bir parçası olan ailelerin kalitenin artırılmasına ilişkin düşünceleri alınarak eğitimin faydalanıcılarının sorunları ve düşünceleri ortaya konmaktadır.

1.1. PROBLEM

Bu araştırmada; okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan idareci, öğretmen ve velililerin, okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılabilceğine ilişkin görüşleri nelerdir? Sorusu temel problem olarak ele alınmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1.2. ALT PROBLEM

1. İdarecilerin, okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılabilceğine ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 1.1. Kalitenin artırılabilmesi için *fiziksel mekân* nasıl düzenlenmelidir?
 - 1.2. Kalitenin artırılabilmesi için çocukların *rutin kişisel bakımları* nasıl yapılmalıdır?
 - 1.3. Kalitenin artırılabilmesi için *dil ve akıl etme* etkinliği nasıl olmalıdır?
 - 1.4. Kalitenin artırılabilmesi için *aktiviteler* nasıl uygulanmalıdır?
 - 1.5. Kalitenin artırılabilmesi için *etkileşim* ne şekilde gerçekleştirilmelidir?
 - 1.6. Kalitenin artırılabilmesi için *aile ve personel* özellikleri nasıl olmalıdır?
 - 1.7. Kalitenin artırılabilmesi için *yönetici ve öğretmenler* hangi özellikleri taşımaktadır?
2. Öğretmenlerin, okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılabilceğine ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 2.1. Kalitenin artırılabilmesi için *fiziksel mekân* nasıl düzenlenmelidir?
 - 2.2. Kalitenin artırılabilmesi için çocukların *rutin kişisel bakımları* nasıl yapılmalıdır?
 - 2.3. Kalitenin artırılabilmesi için *dil ve akıl etme* etkinliği nasıl olmalıdır?

- 2.4. Kalitenin artırılabilmesi için *aktiviteler* nasıl uygulanmalıdır?
 - 2.5. Kalitenin artırılabilmesi için *etkileşim* ne şekilde gerçekleştirilmelidir?
 - 2.6. Kalitenin artırılabilmesi için *aile ve personel* özellikleri nasıl olmalıdır?
 - 2.7. Kalitenin artırılabilmesi için *yönetici ve öğretmenler* hangi özellikleri taşımaktadır?
3. Velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kaliteyi geliştirmeye ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3.1. Kalitenin artırılabilmesi için *fiziksel mekân* nasıl düzenlenmelidir?
 - 3.2. Kalitenin artırılabilmesi için çocukların *rutin kişisel bakımları* nasıl yapılmalıdır?
 - 3.3. Kalitenin artırılabilmesi için *dil ve akıl etme* etkinliği nasıl olmalıdır?
 - 3.4. Kalitenin artırılabilmesi için *aktiviteler* nasıl uygulanmalıdır?
 - 3.5. Kalitenin artırılabilmesi için *etkileşim* ne şekilde gerçekleşmelidir?
 - 3.6. Kalitenin artırılabilmesi için *aile ve personel* özellikleri nasıl olmalıdır?
 - 3.7. Kalitenin artırılabilmesi için *yönetici ve öğretmenler* hangi özellikleri taşımaktadır?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çocuğun en alıcı dönemi olan okulöncesi yıllarında uygun davranışları, değer yargıları ve temel alışkanlıkları kazanması için sistemli, geniş donanımlı, planlı – programlı bir yardım yapılmalıdır. Bu nedenle bu tür ihtiyaca daha bilinçli ve yerinde cevap vermek için en ideal şekilde okulöncesi eğitim kurumları hazırlanmalıdır (Oğuzkan ve Oral, 1997).

Çocukluk döneminin en kritik ve en üzerinde durulması gereken bu dönemin kalite açısından incelenmesi önemlidir (NAEYC, 1996; Fiene 2002)' ye göre okulöncesi eğitiminde kaliteye ilişkin göstergeleri aşağıdaki şekilde sıralamıştır;

- (1) Çocuk suistimalini önleme ve raporlama,
- (2) Uygun sağlık raporu,
- (3) Personel/çocuk oranı, grup büyüklüğü,
- (4) Yönetici nitelikleri,
- (5) Öğretmen nitelikleri,
- (6) Personelin eğitimi,
- (7) Denetim ve disiplin,
- (8) Yangın alarmı,
- (9) Tıbbi müdahale,
- (10) Acil durum ve iletişim planı,
- (11) Dış mekânlarda oyun alanları
- (12) Zehirli maddelere erişmeme,
- (13) El yıkama ve kurulama (Fiene, 2002).

American Academy of Pediatrics (2005) de benzer şekilde “okul öncesinde yüksek kalite göstergeleri” olarak altı temel gösterge sunmaktadır:

- (1) Eyalet lisansına sahip olma ya da akredite edilmiş olma,
- (2) Personel/çocuk oranı,
- (3) Yöneticilerin ve diğer personelin eğitimi,
- (4) Hastalıkların kontrolü,
- (5) Acil durum uygulamaları
- (6) Kazalardan korunma unsurlarından oluşmaktadır (American Academy of Pediatrics, 2005).

Çocuklar üzerinde eğitim hizmetinin değil, ancak “nitelikli” okulöncesi eğitim hizmetlerinin etkili olduğu bilimsel araştırmalarla kanıtlanmıştır. Bu nedenle, sistemde yer alması gereken, herhangi bir okulöncesi eğitim kurumu değil, “nitelikli” bir kurumdur.

Bir kurumun nitelikli olmasında önemli olan etkenler; kurumun fiziksel donanım ve düzeni, çocukların gelişim düzeyleri ve bireysel farklılıklarını göz önüne alan eğitim programı, günlük program, öğretmen davranışları ve öğretmen – çocuk iletişimi, okul – aile işbirliği ve programın değerlendirilmesidir. Bu faktörlerin tümünün, çocukların gelişimi için en etkin biçimde uygulanması, o kurumun niteliği açısından önemlidir (Bekman, 2000).

Kaliteli bir okulöncesi eğitiminin ne derece önemli olduğu açıkça görülmektedir. Ülkemizdeki okulöncesi eğitim kurumlarının kalite göstergeleri açısından incelenmesi okulöncesi eğitimin kalitesini ortaya koyacağı düşünülmektedir. Türkiye’de okulöncesi eğitiminin hızla yaygınlaştığı gözle görülür bir gerçektir. Günümüzde okulöncesi eğitim kurumlarına ilişkin ya da okulöncesi çocuklara yönelik çeşitli araştırmalar yapılmakla birlikte, okulöncesi eğitim kurumlarının yapı ve yöntem olarak kalite bakımından yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

Okulöncesi Eğitimde kaliteye yönelik yapılan araştırmalar incelendiği zaman eğitimin birebir içinde olan idareci, öğretmen ve velilerin düşüncelerine yeterli düzeyde yer verilmediği gözlenmiştir. Bu araştırma sayesinde idareci, öğretmen ve velilerin eğitimde değişmesini istedikleri noktalar tespit edilebilecek, bu sayede kaliteli bir okul öncesi eğitim temelden planlanıp uygulamaya geçilebilecektir.

Bu araştırma sayesinde öğretmen, idareci ve velilere göre kaliteli bir okulöncesi eğitimde olması gereken özellikler açıkça görülebilecektir. Bu sayede okulöncesi eğitim ile ilgili bakanlık birimleri, yüksek öğretim kurumları, özel okulöncesi eğitim kurumları, okul idarecileri, öğretmenler olması gereken özellikleri inceleyip bu doğrultuda önlemler alabileceklerdir.

Okulöncesi eğitimin önemi ve yararı ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Ancak bu kurumlarda görev alacak personel, öğretmen ve idarecilerin sahip olması gereken özellikler ile ilgili araştırmalar yok denecek kadar azdır. Bu araştırma sayesinde okulöncesi eğitimin uygulama boyutunda yer alan kişilere göre öğretmen, idareci ve personelin taşınması gereken özellikler incelenebilecektir. Ayrıca okulöncesi eğitimin önemli bir parçası olan ailelerin kalitenin artırılmasına ilişkin düşünceleri alınarak eğitimin faydalanıcılarının sorunları ve düşünceleri incelenebilecektir.

Değişme ve gelişmeler bu alandaki araştırmalara duyulan gereksinimi arttırmaktadır. Belirtilen kriterler doğrultusunda kaliteye yönelik çok sayıda çalışma olmaması araştırmanın önemini artırmaktadır. Ayrıca araştırma sonucunda elde edilen bulguların, okulöncesi eğitimin niteliğini artırmaya yönelik olarak alınacak olan tedbirlere ve yapılacak değişikliklere yön vereceği düşünülmektedir. Bu alanda yurt dışında yapılan kalite çalışmalarının, ülkemize yansıtılabilmesi ve çağdaş düzenlemelerin yapılabilmesi için bir tespit bulunmayı sağlaması açısından önemlidir.

1.4. SAYILTILAR

Araştırma aşağıdaki sayılıtlara dayanılarak yapılmıştır.

1. Ülkemizde bulunan okulöncesi eğitim kurumlarında kalite yetersizdir.
2. Araştırma kapsamında görüşme yapılan idareci, öğretmen ve veliler araştırma konusu ile ilgili yeterli bilgiye sahiptir.

1.5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

1. Konya ve Isparta ili örneği ile sınırlıdır.
2. Araştırma verileri, 2010- 2011 eğitim döneminde toplanan veriler ile sınırlıdır.
3. Araştırma MEB' e bağlı ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıfları, bağımsız anaokulları, özel İlköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 10 öğretmen, 10 idareci ve bu kurumlarda eğitim gören 10 çocuğun velilerinin görüşleri ile sınırlıdır.
4. Öğretmen, yönetici ve velilere ait kişisel bilgiler, araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi ve görüşme formu ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

BÖLÜM 2

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. OKULÖNCESİ EĞİTİM

Okul Öncesi Eğitim, 0 – 6 yaş çocuklarının bireysel özelliklerine uygun olarak;

- Tüm gelişimlerini, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yönlendiren,
- Duygularının gelişimini ve algılama gücünü artırarak akıl yürütme sürecinde ona yardımcı olan ve yaratıcılığını pekiştiren,
- Onların; milli, manevi, ahlaki, kültürel ve insani değerlere bağlılığını geliştiren,
- Kendini ifade etmesine, öz denetimlerini sağlayabilmesine ve bağımsızlığını kazanmasına olanak sağlayan sistemli bir eğitim sürecidir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ise Okul Öncesi Eğitim “Mecburi ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsayan, isteğe bağlı bir eğitimidir” der. Ayrıca, “Okul Öncesi Eğitim Kurumları, çocuklara Türkçe'nin doğru ve güzel kullanımını sağlar, onları ilköğretime hazırlar ve toplum tabanlı aile ve çocuk eğitimi yapar” der.

Okul öncesi dönem, çocuğun gelişiminin çok hızlı ve kritik olduğu yıllardır. Kalıtımın yanında, çocuğun doğum öncesinden başlayarak etkileşim halinde olduğu çevreden kazandıkları, onun yetişkinlikteki kişiliğini, alışkanlıklarını, değer yargılarını biçimlendirmektedir. Bu nedenle, eğitim sistemimizin ilk basamağını oluşturan okul öncesi eğitim, çocuğun daha sonraki yıllarına yön veren bir süreçtir.

Okulöncesi eğitim zorunlu temel öğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimi olarak 0–6 yaş çocuklarını kapsar. Çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemlerden biridir. Bu dönemdeki gelişmeler, çocuğun ilerdeki yaşamında büyük önem taşımaktadır. Bloom'un yaptığı araştırmalara göre, 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişmenin % 50'si 4 yaşına, %30'u 4 yaşından 8 yaşına,%20 ise 8 yaşından 17 yaşına kadar oluşmaktadır. Bu bilgilere göre çocuğun eğitiminde erken yılların değeri büyüktür ve bu dönemde çocuğun yetenek ve becerilerini geliştirmek için ona rehberlik etmek, çocuğun doğru davranışlarını pekiştirmek gerekir. Bu da ancak en iyi bir şekilde planlanmış, sistemli bir okulöncesi eğitim ile olur” (Fidan,1977, s.18).

Okul öncesi eğitimin ulaşmaya çalıştığı çok önemli amaçları vardır. Bunlar;

- Çocuğun fiziksel yapısını tanıyıp, onun fiziksel ihtiyaçlarını karşılayarak gelişmesini sağlamak ve vücudunu etkin biçimde kullanmasını öğretmek,
- Sevgi alışverişinin olduğu bir ortam yaratarak, kendisine ve başkalarına karşı olumlu ve dürüst bir tavır geliştirmesini sağlamak,
- Sunulacak etkinliklerde; grup içine katılmasını, sağlıklı ilişkiler kurmasını, kültürel değerlere sahip çıkmasını ve günlük hayattaki temel alışkanlıkların kazandırılması yani sosyalleşmesini sağlamak,
- Ne olduğunu kavramasına, cinsel kimliğini kazanarak benlik kavramını geliştirmesine, kendini ortaya koymasına olanak sağlayıcı ortamlar yaratarak, öz denetimini geliştirmesine ve bağımsız bir kişilik kazanmasına imkân yaratmak,
- Uyarıcı çevre koşulları sunarak, akıl yürütme yeteneğini ve yaratıcılığını geliştirmesini, dilini zenginleştirmesini sağlamak,

- Onları bir üst öğrenim için gerekli zihinsel olgunluk düzeyine ulaştırarak, okul yaşamı için gerekli sosyal becerileri kazanmasını sağlamak,

2.2. KALİTE

Kalite, bir durumun nasıl olduğunu belirten, onu başka durumlardan ayıran özelliktir. Kalite verimlilik, esneklik, etkili olma, programa uyma, süreç, yatırım, kusursuzluk arayışına sistemli bir yaklaşımdır. Eğitimde kalite, öğretmenin öğrenme sorumluluğunun yanı sıra öğrenciye de öğrenme sorumluluğu veren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, öğrenciyi merkeze alan, onun etkin katılımını öngören, ihtiyaçlarına uygun eğitim teknolojisi kullanan, insancıl kuramlarla ortak kavramları kullanmayı; yetişkin-çocuk oranları, grup büyüklüğü ve gelişimsel uygulamalara bağlı kalarak düzenlenen bir dizi eğitimsel uygulamalara ait nitelikleri kapsar (Pianta and others,2005). Uzmanlar eğitimde kaliteyi hem bir eğitim süreci, hem de son bir ürün olarak görmektedirler.

2.3. OKULÖNCESİ EĞİTİMİNDE KALİTE VE KALİTEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Eğitimin hedefi etkin birey, etkin vatandaş yetiştirmektir. Eğitim sürecinde çocuğun, kendi bireyselliği korunurken toplumla bir bütün hâlinde ve toplumun gelişmesine faydalı sorumlu vatandaş olması da gerçekleştirilmelidir. Bu ise ancak temel bilgi, beceri, alışkanlıkların kazanıldığı okul öncesi yıllarından başlayarak çocukların öğrenme yaşantılarının kalitelerini arttırma yönünde gösterilecek dikkatli çabalarla mümkün olabilir. Bu nedenle okul öncesi yaşlarından itibaren çocukların büyüme, gelişme ve öğrenme ortamlarını nitelikli hâle getirmek gerekmektedir.

Okul öncesi eğitimin toplumsal gereksinimlerin karşılanmasında çok önemli bir sorumluluğu olduğu bilinmektedir. Toplumsal değişimi ve gelişimi yaratacak bireylerin yetiştirilmesinde üstlendiği sorumluluğun ciddiyeti nedeniyle okul öncesi

eğitimin kalite boyutunda yaygınlaştırılması konusunda belirli hususlara dikkat çekilmelidir (Tuğrul, 2005).

Fuller; (2002) kalite dört kategori altında inceler. Bunlar;

1. Teknik üretim süreci
2. Bireysel beceriler ve algılar
3. Okul ve sınıf örgütlemesi
4. Kurumsal dikkat çekicilik

Fuller'e göre her durumda geçerli olabilecek kaliteli bir okul tanımını yapmak oldukça güç bir iştir. Kalite olarak neye bakılacağı bilinir, fakat kalitenin hangi koşullar altında nasıl ölçülmesi gerektiği konusunda çoğu zaman ne yapılacağı tartışılır (Fuller, 1986).

Glasser benzer şekilde, tüm durumlara uygulanabilecek bir kalite tanımını bulmanın aşırı derecede güç olduğunu belirtir. Ancak, o da kalitenin her zaman tanımlanamazsa da, görüldüğünde hemen fark edilebileceğini vurgular (Glasser, 1990).

Kalite terimi eğitimle ilgili tartışmalarda çoğu zaman kullanılmaktadır. Fakat buna rağmen eğitime ilişkin olarak tanımlanması, açıklanması zor bir kavram olarak değerlendirilmektedir.

2.3.1. FİZİKSEL MEKÂN

Bir okulöncesi eğitim kurumunda çocuğa verilen eğitimin niteliğini belirleyen öğelerden biri, kurumun fiziksel konumunun düzenleme biçimi ve donatımıdır. Uygun şekilde düzenlenmiş ve yeterli miktarda materyalle donatılmış bir okulöncesi eğitimi kurumu, her şeyden önce sağlıklı, güvenli ve çekici olarak çocukların tüm gelişimlerine yöneliktir (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003).

Anaokulları binası genellikle çocukların kolaylık hareket edebilmeleri ve herhangi bir tehlikeye meydan verilmemesi için tek kat olarak tasarlanmalıdır. Bina, iklim koşullarına uygun olarak yapılmalıdır. Havalandırma ve aydınlatma sağlık koşullarına uygun şekilde yapılmalıdır. Bina sağlık koşullarına uygun olmalıdır. Anaokulları çocuğun evine benzer alanlar olmalıdır.

Öğretme-öğrenme ortamlarında öğrenmeye duyulan ihtiyaç, güdülenme, uyarıcı yoğunluğu ne kadar artırılır ve öğrenmeyi engelleyici faktörlerin etkisi ne kadar azaltılırsa o kadar etkili öğrenme gerçekleşir (Senemoğlu, 2004). İyi yapılmış bir sınıf düzenlemesi öğretmenin verdiği eğitimi destekleyip, çocukların kendilerini sınıfa ait hissetmesini ve sınıfta bağımsız hareket edebilmelerini sağlar. Fakat uygun yapılanmamış bir sınıf düzenlemesi sınıfta kargaşa yaşanmasına, öğretmenin daha fazla yorulmasına neden olabilir. İyi düzenlenmiş bir sınıf ortamı çocukların oyununun gelişmesini, bağımsızlıklarını, sosyalleşmelerini ve karşılaştıkları problemleri çözmelerini teşvik eder (Coughlin ve ark. 1997).

Okulöncesi dönem çocukları enerjik ve hareketli bir yapıya sahiptirler. Sahip oldukları enerjiyi olumlu yönde harcayabilmeleri için geniş ve güvenli alanlara ihtiyaçları vardır. Bunun için uygun şekilde düzenlenmiş bahçe ve oyun salonları her eğitim kurumunda mutlaka bulunmalıdır. Çocukların hareketli etkinlikleri yapacakları alanların yanı sıra dinlenmeleri için sessiz alanlar ve yalnız kalabilecekleri alanlara da ayrıca ihtiyaçları vardır.

Çocuğun çevreyi denetimi altında tutma, öz saygı ve ait olma duyguları okulun ve eğitim ortamının düzenine göre biçimlenebilmektedir. Çocuklar kendi ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş bir ortamı istedikleri gibi düzenleyebilir ve kontrol edebilirler. Kendilerine özel düzenlenmiş ortamı çabuk benimser ve kendilerini oranın bir parçası olarak görürler.

Bir okulöncesi eğitim kurumunda sınıflar en önemli yere sahiptirler. Sınıf eğitim ortamını oluşturur; çocuk eğitim ortamında rahat olarak kendini ifade edebilir ve rahat hareket edebilirse iyi bir öğrenme ortamının oluştuğu söylenebilir. Sınıf alanında öncelikle alanın genişliği, ışık, ısı, ses gibi temel özelliklerin öğrenme ortamı için uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Sınıf ortamının büyüklüğü çocukların etkinliklerini etkileyecektir. Çok küçük ya da çok büyük bir sınıf istenilen bir durum değildir.

Eğitim ortamı düzenlerken dikkat edilecek en önemli nokta mekânın çocuk sayısına uygunluğudur. Sınıf mevcudu yaşlara göre farklılık gösterir. İyi bir eğitim için özellikle büyük yaşlarda çocuk sayısının 20'yi aşmaması gereklidir. Çünkü 20 çocuktan fazla olduğunda eğitmenin etkinliği azalacak ve çocuk başına düşen süre kısalmaktadır. Bu nedenle sınıfların genişliği her çocuk başına 3-4 m2 hesaplanarak planlanmalı, açık hava oyun alanı ise, her çocuk için 7-14 m2 arasında, okulun olanaklarına göre düşünülmelidir. Anaokulu binası olanaklar çerçevesinde anayoldan ve trafikten uzak olmalıdır

Sınıfta mekân ayrılacak olan çeşitli amaçtaki etkinlikler, grup çalışmaları, masa ve sandalyeler, dolaplar ve aletlerle, araç – gereçler mümkün olduğunca bu ölçünün dışında tutulmalıdır. Küçük yaşlar için bu sayı daha da azdır (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003). Eğitim ortamında etkinliklere uygun ve monotonluk yaratmayan bir aydınlatma seçilmelidir. Örneğin kitap köşesinin doğal aydınlatmanın sağlanacağı bir yerde düzenlenmesi daha uygun olacaktır(Pencere önleri gibi). Sınıfın az ışık alan yerlerinde evcilik köşesi, blok köşesi düzenlenerek hoş bir aydınlatma ile daha çekici hale getirilebilir (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003).

Aydınlatma pencere ve lambalarla sağlanabildiği gibi yapısal bazı düzenlemelerle de sağlanabilir. Mekân içinde kiriş ve kolonların olmaması, duvarların pürüzsüz ve açık renkte olması, ortamın eşyaların sade ve açık renkte olması, eşya kalabalığının önlenmesi aydınlık ve ferah bir görünüm verebilir. Aydınlatma dolaylı, çok yönlü ve yumuşak olmalıdır. Gerektiğinde ortamın

karartılabileceği perdeler vb. eşyalar kullanılarak aydınlatma kontrol altına alınmalıdır (Anonim, 1998).

Toplu yaşanılan kurumlarda havalandırma doğal bir ihtiyaçtır. Okulöncesi eğitim kurumlarında da çocukların etkinlikleri sanat, oyun, uyku, yemek vb. gibi çeşitli etkinlikler öncesi ve sonrası kullanılan mekânların mutlaka havalandırılması gerekir. Kurumda her birimin havalandırılması, çocukların ve çalışanların sağlığını ve aynı zamanda etkin olarak çalışmalarını önemli ölçüde etkileyecektir (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003). İyi düzenlenmiş bir kurumda doğal ve mekanik havalandırma sistemi bulunmalıdır. Pencereleer havalandırma için açılabilmeli, tavanda havalandırma fanları veya tavan pencereleri bulunmalıdır (Hutchison, 1999).

Bir mekânda sağlanması gereken hava sıcaklığı, bu mekânda yapılacak etkinlikler, mekân içi hava hareketleri, nem oranı, giyim koşulları, mekânın kullanılma süresi gibi faktörlere göre değişmektedir. Çok sıcak yaz veya çok soğuk kış günlerinde etkinlikler kapalı mekânlarda yapılacağından bütün mekânların iç sıcaklık ve nem oranının aynı derecede olması ve iyi ayarlanması gerekmektedir. Bu genellikle % 35 nem oranı ve 18 – 20 derece sıcaklık demektir (Cin, 1989).

Okul mekânlarının renkleri belirlenirken renklerin psikolojik etkileri göz önüne alınmalıdır. Okul içinin sadece ana renklerle boyanması zorunlu değildir, farklı (ara) renklerde kullanılabilir. İç mekânın duvar boyaları; kokusuz, rutubet yapmayan, havayı geçiren ve kolay temizlenebilen özelliklerde olmalıdır. Tavanların sağlık açısından daha uygun olan kireçle boyanması daha yararlıdır (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003). Eğitim ortamının duvarları, çocukların çalışmalarına göre aynı veya farklı renk ve cinsten olabilir. Örneğin, çocukların boya sıçratma olasılığına karşın sanat köşesinin duvarları kolay temizlenebilen saten, yağlı boya vb ile boyanabilir. Her etkinlik köşesinin duvar rengi farklı olmasa da, sınıftaki renk uyumunu bozmadan birkaç değişik köşede değişik renklere yer verilebilir (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003).

Çocukların eğitim ortamları, yapılan aktivitelere göre yumuşak ve sert mekânlar olarak düzenlenmelidir. Oyun alanı ve sanat etkinliklerinin yapıldığı alan döşemeleri farklı eylem türlerine göre düşünülmelidir. Oyun alanı yumuşak, terletmeyen, esnek ve sıcak bir malzeme ile sanat etkinliklerinin yapıldığı alan ise kolay temizlenebilir, esnek kaymaz bir malzeme ile kaplanmalıdır (Anonim, 1998).

Sınıf düzeni esnek bir yapıya sahip olmalıdır. Gerekli durumlarda köşeler yer değiştirebilmelidir. Köşelerin yerleşimi diğer köşeleri rahatsız edecek şekilde olmamalıdır. Örneğin kitap köşesinin yanına müzik köşesi yerleştirilirse köşeler de karmaşa çıkacaktır. Bu gibi durumları eğitimci önceden hesaplayabilmeli ve ona göre sınıf düzenini oluşturmalıdır. Sınıf düzenlemesinde çocukların da aktif olarak katılımı sağlanabilir. Bu şekilde çocuk da hem kendi ortamını oluşturmaktan dolayı bir güven oluşacak hem de sınıf düzenlemesinde kendi desteğinin olduğunu bilerek kendini sınıfın bir parçası olarak kabul edecektir.

Köşeler ısı, ışık gibi önemli unsurlar göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Renk, ısı, ışık gibi faktörler köşelerin ilgi çekiciliğini mutlak ölçüde etkileyecektir. Eğitim kurumunda kullanılacak olan eşyaların; alana uygunluğu, kaliteli, güvenli ve ekonomik olması gibi özellikler göz önünde bulundurulmalıdır. Kullanılacak eşyaların parçalanabilir veya taşınabilir çok yönlü kullanılabilir olması, ihtiyaç olduğunda başka amaçlarla kullanımını kolaylaştıracaktır. Bu tür eşyalar alandan ve paradan tasarruf sağlayacağı gibi çocukların daha çok ilgisini çekecek ve onlara yaratıcı öğrenme ortamı oluşturacaktır (Akt. Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003).

Okulöncesinde çocuklar gün boyunca daha çok hareketli etkinlikler yapsalar da birçok etkinliği de masa üzerinde veya sandalyelere oturarak yaparlar. Bu nedenle çocukların boyuna uygun eşyalar onların etkinliklerinde rahatlık sağlayacağı gibi, onları kendi etkinliklerini yapmaya yönlendirir ve ortamın kendilerine ait olduğu mesajını verir. (Akt. Demiriz ve Ark., 2003)

Uygun boyut ifadesi çocukların rahat hareket edebilmelerini, otururken, etkinlikler sırasında fiziksel olarak rahatsızlık çekmemeleri anlamına gelmektedir. Kullanılan mobilya ve materyaller çocuklara zarar verebilecek nitelikte olmamalıdır. Masa ve sandalyeler köşelerinin sivri değil daha yuvarlak hatlara sahip olmasına dikkat edilmelidir. Kullanılan materyallerin ağır olması da istenilen bir durum değildir. Çünkü gerekli durumlarda sınıf içerisinde yapılan değişikliklere çocuklarda katılmakta ve bu ağır materyaller bu etkileşimi olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Çocukların kullanımını için ayrı yumuşak türden mobilyalar bulunabilir.

2.3.2.RUTİN KİŞİSEL BAKIM

Rutin etkinlikler; günlük etkinlik programında okula geliş-gidiş, toplanma, temizlik, kahvaltı, yemek, tuvalet ve dinlenme vb. her zaman aynı saatlerde yer verilen etkinliklerdir. Öğretmenin daha çok çocuklarda öz bakım ve sosyal becerileri geliştirici davranışları kazandırmak için doğal olarak kullandığı etkinliklerdir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000).

Çocuklar sınıfa geldiklerinde sınıf eğitmeni tarafından daha önceden hazırlanmış olur. Gelen çocuklar istedikleri alanlarda çalışmaya başlarlar. Bu arada eğitmeni aileler ile gerekli bilgi paylaşımında bulunur. Bu şekilde çocukların o günlük durumları hakkında bilgi sahibi olur.

Personel çocukların giriş ve çıkışlarında samimi bir ortam yaratmalıdır. Çocukların bu sayede kendilerini hem doğal ortamlarında hissetmeleri hem de güven duygusu oluşması sağlanır. Okulöncesi çocuğun yaşamında temel ihtiyaçlar öncelikleri de belirler. Yaşamın ilk aylarında bu ihtiyaçlar içinde en önemlileri beslenme, uyku ve temizlik gibi temel yaşamsal ihtiyaçlardır. Bunların anında ve gereği gibi karşılanması son derece önemlidir.

Çocuğun bu temel ihtiyaçlarının karşılanması sırasındaki yetişkin tavrı, onun dünyaya bakışının, insanlara karşı güven veya güvensizliğinin temelini oluşturur. Kendisini tanımasına, hatalarını düzeltmesine hoşgörü ve duyarlılıkla imkân veren bir okul ortamı, çocuğun benlik algısını da olumlu yönde etkileyecektir (Oktay, 1999).

Bireylerdeki çeşitli yeme alışkanlıkları, yemeklerin cinsi ve pişirilme biçimleri toplumdan topluma, iklimden iklime veya ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Pek çok davranışlarında yetişkini örnek alan çocuklar, yiyecek tercihi konusunda da genellikle aile bireylerinden birini örnek alırlar. Bu nedenle, çocuk için dengeli bir beslenme programı hazırlanırken, aile bireylerinden gelecek etkilerinde göz önünde bulundurulması gereklidir (Oktay, 1985).

Eğitimci çocukların yemek ihtiyaçlarını karşılarırken dikkatli olmalıdır. Hangi çocuğun hangi besin maddelerinden yediği, hangi besin maddelerine karşı alerjisi olduğunu bilmeli ve yemek listesi ona göre hazırlanmalıdır. Çocukların varsa alerji durumları sınıf veya yemek odasının duvarına not olarak asılmalıdır. Yemek listeleri hazırlanmadan önce aileler ile çocukların yemek alışkanlıkları hakkında bilgi alışverişinde bulunulmalıdır. Örneğin; çocukların ne tür yemeklerden hoşlandığı, yemek yerken ne gibi alışkanlıklarının olduğu, ailenin yemek tercihi ile ilgili belli bir isteği olup olmadığı gibi. Haftalık ya da aylık mönü ailelere gönderilmelidir.

Beslenme zamanında çocuklarda öğretmen ile birlikte hazırlık yapılabilir. Yemek hazırlıklarına aktif olarak katılan çocukların (yemek masasını hazırlarken) işbirliği konusunda deneyim kazanabilecekleri gözlemlenebilir. Beslenme için kullanılan materyallerin (kaşık, çatal, tabak vb.) çocukların kullanabileceği ebatlarda olması çocuklar için beslenmenin daha eğlenceli ve kolay geçmesini sağlayacaktır. Aynı zamanda çocukların kullanabileceği boyutlardaki materyaller çocukların kendi işlerini daha rahat yapmalarını ve bu sayede de cesaretlenmelerini ve kendilerinde bir güven duygusu oluşturmalarını sağlar (Harms, Clifford ve Cryer, 1998).

Yemek saatlerinde personel de çocuklar ile birlikte aynı ortamda bulunurlar, aynı masaya otururlar ve gün içerisinde olan olaylar, çocukların o gün için ilgilerini çeken konular konuşulabilir; çocukların birbirleriyle iletişim kurmaları sağlanabilir (Harms, Clifford ve Cryer, 1998).

Çocuğun temel gereksinimlerinden biri olan uyku ihtiyacının karşılanması için gerekli, düzenli davranış örneklerinin geliştirilmesi, doğumu izleyen ilk günlerden başlayarak dikkatle üzerinde durulması gereken bir noktadır (Oktay, 1985). Okulöncesi eğitim kurumunda, dinlenme / uyku zamanı çocuğun ihtiyacına ve yaşına uygun olarak ayarlanmalıdır. Uyku odası ve kullanılacak malzemeler çocukların yaşına ve gelişim özelliklerine göre seçilmelidir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında;

- a) Uyku odalarında öğrenci başına düşen hava hacmi 10 m³, kullanım alanı ise 3 m²'den aşağı olamaz..
- b) Yatak ve çalışma odaları bol bol ışık almalıdır.
- c) Çocuk karyolaları en az bir kişinin rahatlıkla geçebileceği aralıklarla düzenlenmeli ve emniyet altına alınmalıdır. Ranza kullanılmamalıdır. Zeminin ahşap olması ve yalıtımın iyi yapılması halinde, 25-30 cm yüksekliğindeki yaylı yer yatağı kullanılmalıdır.

Dinlenme / uyku zamanı program içerisinde esnek bir yapıya sahip olmalıdır. Örneğin; oyun zamanında ya da büyük motor aktivitelerinde yorulan çocukların dinlenmesi için fırsat verilebilir (Harms, Clifford ve Cryer, 1998).

Uyku zamanının ayarlanması için gerekli durumlarda aileler ile de görüşülebilir, yaklaşık 1,5 – 2 saat olarak planlanabilir. Dinlenme / uyku zamanına katılmayan ya da erken uyanan çocuklar için de farklı alanlarda farklı etkinlik olanakları sağlanabilir. Örneğin; serbest zaman etkinliklerinden veya köşelerden yararlanılabilir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında en önem verilmesi ve dikkat edilmesi gereken alanlardan birisi de tuvaletlerdir. Tuvalet ve temizlik alışkanlıkları, insan sağlığı açısından son derece önemlidir. Bu alışkanlıkların olumlu bir biçimde kazanılması da, çocuğun bu ilk temizlik gereksinimlerinin karşılanması sırasında aldığı izlenimlerle ilgilidir. Bunun yanı sıra yemek ve diğer alışkanlıkların kazanılmasında olduğu gibi temizlik ve tuvalet alışkanlığının kazanılmasında da olgunlaşmanın önemli rolü vardır (Apak, 1984).

Tuvaletlerin mümkünse sınıf içerisinde yoksa sınıfa en yakın alanlarda bulunması gerekmektedir. Çocuklar için büyük önem taşıyan tuvaletler sade bir yapıya sahip olmalıdır. Islak zeminlerde çocukların kayıp düşmemesi için gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır. Klozet, lavabo, ayna vb. çocukların boyutlarına uygun olması çocukların kendiışlerini rahatça yapabilmeleri açısından önem taşımaktadır. Gerekli ışık ve havalandırma olanakları sağlanmalıdır. Devamlı olarak havalandırılmalı ve gün içerisinde rutin temizliği yapılmalıdır. (Harms, Clifford ve Cryer, 1998). Tuvaletler içerisinde tuvalet ile ilgili malzemelerin saklanabileceği dolaplar bulunabilir. Ancak bu dolaplar çocukların yetişemeyeceği yükseklikte olmalı, temizlik malzemeleri ortalıkta bırakılmamalıdır. Ayrıca çocuklar tuvalette yalnız bırakılmamalı mutlaka bir yetişkin gözetiminde bulunmalıdır.

Okulun ilk günlerinden itibaren sağlık ve güvenlik kuralları çocuklarla birlikte tartışılıp konuşulmalıdır. Çocukların gerek özel gerekse genel temizlik, sağlık ile ilgili işlemlere etkin olarak katılımları için eğitimci tarafından cesaretlendirilebilirler; eğitimci olması gereken davranışları örnek olarak önce kendisi sergiler daha sonra çocukların yapması için teşvik eder (Harms, Clifford ve Cryer, 1998).

Toplanma ve temizlik etkinliğine katılan çocuklarda, sadece sınıfı toplamaları değil, sorumluluk almaları, sorumluluklarını gerektiği gibi yerine getirmeleri, arkadaşları ile etkileşime girerek; paylaşma, yardımlaşma, işbirliği yapma ve çevresine duyarlı olma gibi davranışları geliştirmeleri beklenmektedir. Bu davranışların geliştirilebilmesi için sağlık ve temizlik ile ilgili etkinliklerin

çocukların zevk alabilecekleri, eğlenceli bir uğraşa dönüştürülmesi gerekmektedir. Çocuklar için en eğlenceli iş, oyun olduğuna göre bu tür etkinliklerde oyun özelliği taşıyan değişik yöntemlere yer verilmelidir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000).

Sınıflar ve diğer alanlar güvenlik önlemlerine göre ayarlanmış ve çocukların aktiviteleri sırasında devamlı olarak bir yetişkinin gözlemci olarak yanlarında bulunması ve çocukların kendilerini rahat bir ortamda olduklarını hissettirmesi gereklidir (Harms, Clifford ve Cryer, 1998). Okulun genel güvenliği ile ilgili bütün detaylar düşünülüp önceden tedbir alınmalıdır. Güvenlik kamerası, pencerelere korkuluk, kapıların kilitli olması, bahçenin duvarlarla çevirili olması gibi...

2.3.3. DİL VE AKIL ETME

Dil etkinlikleri çocukların dil gelişimlerini sağlamanın yanı sıra dili kurallara uygun biçimlerde, kendi duygu ve düşüncelerini de ifade edecek şekilde kullanabilme ve dinleme becerilerini kazandırmada da önemli bir etkinliktir (Şahin, 2000). Dil etkinlikleri çocuğun zihinsel gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Çocuklar belli konularla ilgili düşüncelerini açıklarlar. Olaylar arasında neden-sonuç ilişkileri kurarlar. Belli kavramları kullanmayı öğrenirler. Gözlem yapma ve problem çözme becerilerini geliştirirler. Çocuklar bu etkinlikler sırasında belli durumlarla ilgili duygularını sadece sözel ifadelerle değil vücut hareketlerini, jest ve mimiklerini kullanarak da ifade ederler. Böylece yaratıcılıklarını ortaya koyma fırsatı bulurlar.

Çocukların sosyal ve duygusal gelişimleri de bu etkinliklerden etkilenmektedir. Çocuklar birbirlerinin konuşmalarını dinleyerek, başkalarının haklarına saygı duymayı, sırasını beklemeyi öğrenirler. Kendi düşüncelerini aktararak, kendilerini ifade ederler. Grup içinde konuşma cesareti kazanarak, kendilerine olan güvenleri gelişir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000) Türkçe etkinlikleri hazırlanmadan önce hedef kitlenin dil gelişim seviyesi ve özellikleri dikkate alınmalı ve buna göre bir program hazırlanmalıdır.

Tüm çocuk kuramcılarını gelişimin belli evrelerden geçerek gerçekleştiğini ve en etkin uyarıcıların onun gelişim düzeyine uygun uyarıcıların olduğunu kabul ederler (Davaslıgil, 1984) Okulöncesi eğitim kurumlarında Türkçe eğitimi iki ana başlık altında ele alınabilir;

1. Dinleme eğitimi (Alıcı dil)
2. Konuşma eğitimi (İfade edici dil) (Koçak, 2000)

Dinleme konuşan kişinin vermek istediği mesajı pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir (Demirel, 1999).

Dinleme eğitimi küçük yaşlardan itibaren başlamalıdır. Önce aile sonra okulöncesi eğitim kurumları çocuğun bu alışkanlığı kazanmasında etkin rol oynar. Seviyelerine uygun anlatılan hikâyeler, masallar çocuklarda dinleme becerisinin gelişmesine katkıda bulunur. Dinleme eğitiminde eğitimci neyi niçin dinleyeceklerini önceden açıklar, sonra da dinleyenin anlama düzeyini sorular yardımı ile öğrenmeye çalışır. Ancak konuşmacının ses tonu ve vurgulamalarına dikkat etmesi gramer kurallarına uygun doğru seçmesi çok önemlidir (Koçak, 2000).

Konuşma düşüncelerin, duyguların ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığı ile aktarılmasıdır. En önemli iletişim ve etkileşim aracıdır (Demirel, 1999). Çocuğun konuşmasında cinsiyeti, zekâsı, biyolojik ve fizyolojik yapısı, olgunlaşma durumu, öğrenme ve karşılaştığı konuşma örnekleri belirleyici rol oynar. Çocuğun konuşma gelişiminin istenilen nitelikte olması için;

- *Çocukla bebek gibi konuşulmamalı
- *Nesnelerin adı doğru söylenmeli, doğru konuşma örnekleri sunulmalı
- *Çocuğun yanlış kullanımlarının doğruları söylenmeli ancak düzeltmesi için baskı zorlama ile yapılmamalı
- *Arkadaş gruplarına katılması sağlanmalı
- *Küçük yaşlardan itibaren düzeyine uygun bol resimli kitaplar okunmalı

- *Okunan kitaplarla ya da gösterilen resimlerle ilgili sorular sorularak çocuk konuşmaya güdülenmeli
- *Çocuğun sorularına uygun cevaplar verilmeli
- *Ses tonunu ayarlayıcı çalışmalar yapılmalı
- *Çocuklara grup önünde bildikleri şarkı, bilmece, şiir söylemesi, hikâye anlatması için etkinlikler düzenlenmelidir (Koçak, 2000)

Okulöncesi eğitim kurumlarında zengin uyarıcı materyallerin bulunduğu bir ortamda dil etkinlikleri daha aktif olarak gerçekleştirilebilir. Öğretmen çocukların aktif araştırma ve yetişkinlerle iletişim kurarak öğrenmelerini sağlamak amacıyla uygun ortam hazırlayabilir. Kitapların bulunduğu köşe, sınıfın aydınlık ve sessiz köşesine yerleştirilmeli ve yakınlarında bulunan ilgi alanlarının gürültülü ilgi alanları olmamasına dikkat edilmelidir. Köşede masa ve sandalyelerin yanında, çocukların rahatça uzanabilecekleri geniş bir alan ve minderler bulunmalıdır. Köşede yer alan kitaplar çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun, ilgi alanlarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek farklı türden kitaplar olabilir. Gün içerisinde işlenen konu ile ilgili kitapların bulunması, çocukların konuya daha hâkim olmalarına yardımcı olacaktır. Farklı kültür ve yetenekleri yansıtan kitapların köşede bulunması çocukların öğrenmelerinde ve öğrenmeyi desteklemede etkilidir (Harms, Clifford ve Cryer, 1998). Ayrıca kitaplarda kullanılan yazı karakteri ve kullanılan kelimeler ilköğretim kademesine uygun olmalıdır. Kitaplar bol resimli, renkli olmalı ve gereksiz detaylara boğulmamalıdır.

Eğitimci Türkçe dil etkinliklerinde, çocukların istedikleri bir kitabı alıp anlatmalarını ya da o gün içerisinde yaşadıkları olayları anlatmalarını isteyebilir. Küçük grup ya da büyük grup olarak yapılan dil etkinlikleri çocukları konuşmaya teşvik eder ve çocukların dil gelişimini önemli ölçüde destekler. Eğitimci bir konunun başlangıcını yaparak çocukların konu ile ilgili düşüncelerini ifade etmelerine yardımcı olabilir. Çocukları gerek göz kontakları ve bedensel hareketler ile gerekse sözel ifadelerle onayladığını ve dinlediğini belli eder. Günlük yapılan rutin işlerde eğitimci çocuklar ile konuşur, onların düşüncelerini ifade etmelerine fırsat verir (Harms, Clifford ve Cryer, 1998).

Eğitimci; Türkçe dil etkinliklerinde, drama etkinliklerinde vb etkinliklere bir problem durumunu çocuklara sunar ve çocukların neden – sonuç ilişkisi kurmalarına, problemi kendi aralarında çözmelerine yardımcı olabilir.

Ayrıca okuma yazma ve matematik etkinlilerinde kavramları, renkleri ve sayıları daha kolay kavratmak için çocukların yaş ve gelişimlerine uygun öğretici kitaplar kullanılabilir. Bunun için seçilecek kitaplarda eğitim kalitesinin yanı sıra maddi yönü de göz önüne alınmalıdır. Seçilen kitaplar çocukları zorlamamalı, renkli ve kaliteli olmalıdır.

2.3.4. AKTİVİTELER

Çocukların ilk altı yılını kapsayan okulöncesi dönem, çocuğun gelişiminin en hızlı olduğu dönemdir. Bu dönemde çocuğun aldığı eğitim, onun algılama gücünü arttırır, yeteneklerini geliştirmesine ve duygularını açığa vurmasına yardımcı olur. (Macaroğlu Akgl, 2004)

Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programları çocuklarda kendisinin farkında olma, sosyal beceriler, kültürünün ve diğer kültürlerin farkında olma, iletişim becerileri, algısal-devimsel beceriler, analitik düşünme ve problem çözme becerileri, yaratıcılık ve estetik beceriler gibi birçok beceri ve yeterliliği geliştirici nitelikte olmalı ve bu becerileri kazandırabilmek için çocuğun ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmelidir. Bu nedenle genellikle oyun yoluyla ğretimi vurgulayan, öğretme-öğrenme ortamlarına ihtiyaç bulunmaktadır (Genç ve Senemoğlu, 2001).

Öğretme-ğrenme ortamlarında öğrenmeye duyulan ihtiyaç, güdülenme, uyarıcı yoğunluğu ne kadar artırılır ve öğrenmeyi engelleyici faktörlerin etkisi ne kadar azaltılırsa o kadar etkili öğrenme gerçekleşir (Senemoğlu, 2004).ocukların ilgi ve ihtiyaçları göz önüne alınarak yapılan eğitim ortamları çocuklar için daha ilgi

çekici olacaktır. Bunun için okulöncesinde uygulanan aktivitelerin çocukların gelişimine yardımcı olabilecek aktiviteler olmasına dikkat etmek gerekir. Aktiviteler ayarlanırken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta çocukların etkin olarak yaşayabilecekleri deneyimleri kapsayabilmesidir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında, sanat etkinlikleri, Türkçe-Dil, oyun, müzik, drama etkinlikleri, matematik etkinlikleri, okuma yazmaya hazırlık, fen-doğa çalışmaları ve televizyon/video – bilgisayar çalışmaları gibi etkinliklere yer verilmektedir.

Çocukların okulöncesi dönemde kendilerini ifade etmede kullandıkları etkin yollardan biri sanat etkinlikleridir. Çocuk iyi düzenlenmiş, estetik, hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını destekleyen sanat etkinlikleri zamanında hem beceri yönünden bir gelişim gösterir, hem de psikolojik ve sosyal açıdan önemli düzeyde bir destek görür (Tuğrul, 2005). Sanat etkinlikleri çocukların yaratıcılıklarını destekleyen, el becerilerini geliştiren bir alandır, aynı zamanda küçük motor kas gelişimini de büyük ölçüde etkilemektedir. Planlama ve planladıklarını gerçekleştirme becerileri gelişir. Ortaya bir ürün çıkartırlar ve bunu arkadaşları, öğretmenleri ile paylaşırlar. Sonuç olarak kendilerine olan güvenleri ve öz saygıları artar (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003).

Grup olarak yapılan sanat aktiviteleri dışında, sınıfta sanat materyallerinin bulunduğu ve çocukların istedikleri şekilde çalışabilecekleri bir alan bulunmalıdır. Sınıfların yanında sanat malzemelerinin muhafaza edilebileceği her sınıfın kendine ait bir deposunun olmalıdır. Burada bulunan materyallerle, çocuklar duygu ve düşüncelerini ifade edebilirler, yaratıcılıklarını geliştirebilirler ve renk, doku, boyut gibi kavramları öğrenebilirler. Sanat köşesinde hazır materyallerin yanı sıra artık materyallerinde bulunması çocukların daha yaratıcı düşünmelerine etki edecektir. Örneğin; makaralardan tekerlek, ceviz kabuklarından çeşitli hayvanlar vb daha farklı birçok ürün ortaya çıkarabilir. Sanat etkinlikleri gün içerisinde bitmek zorunda değildir. Yaş grubu uygunsa birkaç gün çalışma sürdürülebilir. Sanat etkinlikleri

gerek bireysel gerekse grup olarak çalışılabilir. Her iki durumda da çocuklar üzerinde özgüven, işbirliği gibi olumlu etkilerin oluşabileceği söylenebilir.

Müzik, dinlemenin ve dinlemeyi öğrenmenin en güzel ve en çekici yoludur. Zihinsel gelişimle ilgili amaçlar (renk, sayı, hızlı, yavaş gibi kavramlar) müzik eğitimin amaçlarından bir tanesidir. Müzik etkinlikleri planlanırken, çocuğun tüm gelişim alanları göz önünde tutulmalıdır. Bugün akademik, sosyal ve motor olan pek çok beceriyi öğretmede müziğin kullanımı gittikçe artmaktadır. Çocuklar şarkıları dinledikçe ve öğrendikçe dinleme becerileri artmaktadır.

Müzik etkinlikleri, bedensel ve zihinsel olmasının yanı sıra, konuşmayı ve dinlemeyi öğrenmeye, dikkati bir noktada yoğunlaştırmaya katkıda bulunur (Jones, 2000). Müzik çalışmaları, çocukların sesleri algılamasını, sesleri tanıyabilmelerini, ayırt edebilmelerini, şarkı dinleme ve söyleme yeteneğinin ortaya çıkmasını ve gelişmesini, belli bir ritme uygun olarak hareket edebilmelerini, kavramları müzik aracılığı ile kazanmalarını amaçlamaktadır (Dikici, Sığırtmaç, 2005).

Çocuklar farklı enstrümanlarla çalışarak kendilerine özgü ürünler ortaya çıkarabilirler. Kendi kendilerine melodi, şarkı sözleri oluşturabilirler. Bunların hepsi çocuklarda yeni bir ürün oluşturmaktan dolayı, kendilerine karşı bir öz güven oluşturmalarını sağlar. Birçok konuda daha estetik ve yaratıcı düşüncelerini önemli ölçüde etki eder. Anaokullarında müzik için ayrı sınıfların olması ve çocukların boylarına uygun enstrümanların bulunması müzik etkinliğinin daha verimli geçmesini sağlar.

Okulöncesi eğitimde en çok kullanılan etkinliklerden biri olan blok etkinlikleri; çocukların tüm gelişim alanlarını destekler. Blok inşa etmek çocukların şekil, denge, geometri gibi pek çok kavramı öğrenmesini sağlarken, onların yaratıcı düşünme yeteneklerinin ve sosyal becerilerinin gelişmesini de yardımcı olur. Blok köşeleri çocukların; fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri açısından çok yönlü olanaklar sağlar (Aktaş Arnas, 2002). Çocuklar blokları çevirir, çeker, taşır,

iter vb. birçok büyük ve küçük kasların, hareket koordinasyonunu ve el – göz koordinasyonunu geliştirici hareketler yaparak fiziksel bir gelişim oluştururlar.

Çocuklar blok köşesinde birlikte çalışarak işbirliğini, sosyal olmayı, iletişim kurmayı öğrenirler. Köşede çalışırken; sabretmek, yeniden denemek, başarmak gibi birçok duyguyu yaşarlar ve yeni deneyimleri tadarlar. Köşede şekil, boyut, ağırlık gibi pek çok kavramı deneyerek anlamaya çalışırlar, bu şekilde problem çözme becerileri de gelişir (Aktaş Arnas, 2002). Blok köşesinde her boyutta ve her şekilde materyallerin bulunması öğrenme de çeşitliliği arttıracaktır. Ayrıca bloklar sayesinde şekilleri daha kolay öğrenirler. İnsan ve hayvan figürleri, ulaşım, trafik gibi yardımcı malzemeler çocukların yaratıcılıklarını arttıracaktır (Aktaş, Arnas, 2002).

Evcilik köşesinde, dramatizasyon, kukla gibi etkinliklerle çocuğun içinde bulunduğu kültürel değerleri ve yaşam tarzıyla karşılaşılır. İzlenen doğru ve yanlış davranışlar, toplumsal kurallar dikkate alınarak çözümlenir. Günlük yaşamda çevreye uyumu kolaylaştıran alışkanlıklar kazandırılır (Bölükbaşı, 2002). Eğitici dramının, çocuğun kendisini tanımaya ve içinde yaşadığı gerek fiziksel, gerekse sosyal dünyayı öğrenmesine katkıda bulunduğu için önemli olduğu kabul edilmektedir. Çocuk drama etkinliğini genellikle oyun olarak algılar ve böyle algıladığı için de dikkatini ve enerjisini tıpkı oyun sırasında olduğu gibi etkinlik üzerine yoğunlaştırır. Bu sayede çocuğa eğitici drama yolu ile birçok kavram, konu ve sosyal davranışlar daha etkili olarak öğretilir (Önder, 2001).

Eğitici drama; çocukta yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirir, bağımsız düşünme ve karar vermeyi, duygularının farkına varmasını ve ifade edebilmesini, iletişim becerilerini kazanmasını, problem çözme yeteneğinin gelişmesini, grup ilişkilerini daha aktif uygulayabilmesini vb birçok sosyal olgularının gelişmesini destekler (Önder, 2001).

Sınıfta drama köşesinin geniş bir alanda olması, minder ve halılar ile kaplı olması, oldukça fazla uyarıcı malzemenin olması köşenin daha ilgi çekici ve aktif olmasını sağlar. Gerekli durumlarda evcilik köşesi ile birleştirilebilir. Köşede; günlük

yaşamda kullanılan birçok kıyafet, farklı türlerden materyaller, farklı konuları içeren resimler ve aynalar bulunursa drama etkinlikleri daha etkin bir şekilde gerçekleştirilebilir (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003)

Fen ve doğa köşesi; çocukların bireysel ve grup olarak sınıfta planlı eğitimlerini sağlamaktadır. Bu köşede çocuklar ihtiyaç ve ilgilerine göre özgürce öğrenmektedirler. Bu köşe çocukların yaş ve seviyelerine göre çeşitli materyaller sunmakta ve bu materyaller ile çocukları araştırmaya, soru sormaya, düşünmeye, el becerilerini geliştirmeye cesaretlendirmektedir. Çeşitli resimli ansiklopediler, kitaplar ve video kayıtları köşeyi daha da zenginleştirecektir. Fen ve doğa köşesinde her şey planlı ve organize bir şekilde yerleştirilmeli, güvenlik şartları sağlanmalıdır (Şahin, 2000). Çocukların serbest çalışabileceği gibi grup aktivitelerinde de fen ve doğa çalışmaları yapılabilir. Ayrıca fiziksel mekânı uygun olan kurumlarda ayrı bir fen laboratuvarının ve çocuk mutfağının bulunması çocuklara basit deneyler ve yemekler yapma imkânı verir. Bu sayede çocuklar yaparak ve yaşayarak daha kalıcı öğrenme sağlarlar.

Okul öncesi dönemde matematik etkinlikleri düzenlenirken çocukların gelişim düzeyine, beceri eğitimine ve çocukların gelişim düzeyine uygun becerilere dikkat edilmelidir. Okulöncesi kurumlarda matematik formal (plana göre uygulanan matematik çalışmaları) veya informal (mantıklı düşünme yoluyla problem çözme) olarak öğretilmektedir (Güven, 2000).

Okulöncesi dönemde matematik eğitimi doğrudan bilgilerin çocuğa aktarılması değil çocuğun bunları yaparak ve yaşayarak öğrenmesi temeline dayanmaktadır. Burada önemli olan çocuğun bilgi öğrenmesi değil araştırma, inceleme ve gözlem becerilerini geliştirerek sağlam bilimsel temeller oluşturması ve bilimsel düşünme becerisi kazanabilmesidir. Burada eğitimcinin dikkatli olması gerekmektedir. Matematiği çocuklar için ilgi çekici hale getirmeli ve çocuğun yaşamına eğlenceli bir etkinlik olarak sokmalıdır. Eğitimcinin görevi çocuk için uyarıcı bir çevre hazırlamak ve problemin çözümünde çocuk gereksinim duyduğu anda ona rehberlik etmektir.

Çocukların yeni ve özgün ürünler oluşturmaları ve yaratıcılıklarının gelişimi açısından bu uyarıcı ortamın düzenlenmesi önemlidir (Aktaş Arnas, 2002). Bu dönemde çocuklar çevrelerinde gördükleri nesnelere sınıflandırarak, çeşitli büyüklükteki kaplardan su ve kum doldurup boşaltarak, hayali oyunlar sırasında alışveriş yaparak, ölçerek, tartarak, hayali hesaplar yaparak, bloklarla binalar inşa ederek matematikle ilgili pek çok deneyim edinmektedirler. Bu deneyimler çocukların ileriki yıllardaki matematik öğrenimlerinin de temelini oluşturmaktadır (Charlesworth ve Lind, 1990).

Matematik köşesi dışında da günlük aktiviteler içerisinde eğitmen; matematik etkinlikleri uygulayabilir, gerekli durumlarda diğer etkinliklerle de birleştirebilir. Çocuklara sınıf içerisinde verilen sorumluluklarda matematiksel etkinlikler mevcut ise, eğitmen bu sorumlulukları belirtirken daha vurgulu ifadeler kullanabilir. Örnek olarak; çocukların boy grafiklerinin incelenmesi, o gün okula kaç öğrencinin geldiği, çocuğun o gün kaç tane çiçek suladığı vb. verilebilir.

Televizyon, video ve bilgisayar okulöncesi eğitiminde, eğitim sürecine katkıda bulunan yardımcı araçlardır. Bu teknoloji araçlarının görsel ve duysal olması, okulöncesinde zaten istenen bir durum olan aktif öğrenmeye önemli bir etki sağlamaktadır. Televizyon ve video; bazen eğitmenlerin anlatmakta zorlandıkları konuları ya da ulaşılması zor materyallerle anlatılabilecek konuları aktarırken kullanılabilir.

Okulöncesinde görsel olarak konuları, kavramları çocuklara aktarmak, çocuklarda daha kalıcı bilgi birikimini oluşturacaktır. Bilgisayarın öğrenme çevresine sokulması, çocukların eğlenerek öğrenmelerine fırsat tanır. Aynı zamanda bilgisayar çocuğun yaratıcı yönlerini harekete geçirir ve onu yeni yöntemler geliştirmeye özendirir. Eğitim sürecini çocuğun yeteneği, bilgisi ve öğrenme hızına göre farklılaştırmaya olanak sağlar. Çocuğa anlamadığı konuyu istediği kadar tekrarlayabilme, öğrendiklerini pekiştirebilme olanağı sağlar (Arı ve Bayhan, 1999).

Bilgisayarda yapılan eğitimde içerik gerçekçi olmalı, somut semboller kullanılmalıdır. Örnek olarak, parça bütün ilişkisini ve devamlılık kavramını kazandırmak için hayvan parçalarının kullanılması, çocuğun parça-bütün kavramını daha iyi kafasında canlandırmasını ve daha iyi anlamasını sağlamaktadır (Arı ve Bayhan, 1999).

Okulöncesi kurumlarında bilgisayar kullanılırken dikkat edilmesi gereken bazı öğeler vardır. Öncelikle öğretmenler ve anne babalar bilgilendirilmeli ve görüşleri alınmalıdır. Ailelere konu ile ilgili bilgilendirici toplantılar düzenlenerek bilgiler verilmeli, hedefler açıkça anlatılmalı ve program içinde bilgisayara ne kadar yer verileceği birlikte kararlaştırılmalıdır.

Okulöncesi eğitiminde kullanılan bilgisayar programları, eğitimcinin verdiği bilgi ve tekniklerle kaynaştırılmalıdır. Bilgisayarın okulöncesi eğitim programları içine destekleyici ve pekiştirici olarak yerleştirilmesi önerilmektedir. Çocuğun gelişimsel özelliklerini destekleyerek, günlük programın amaçlarına uygun biçimde ve diğer materyallerle birlikte kullanılması gerekmektedir (Ayhan ve Aral, 2003).

Bilgisayarın kullanılmasında önemli bir nokta da çocukların bilgisayarla nasıl çalışacağıdır. Sınıftaki bilgisayar eğitmeni tarafından eğitimsel programların desteklenmesinde ve bilgisayar programlarını öğretmede bazen her bir çocuk için, bazen çocukların tamamı için, bazen de küçük gruplar tarafından kullanılmalıdır. Bilgisayarın küçük yaş grupları için günde beş – yedi dakika, altı yaş grubu için on – on beş dakika kullanılmasının uygun olacağı ileri sürülmektedir.

Okulöncesi eğitiminde çocuklar bilgisayarı kullanırken, eğitmeni gerektiğinde çocukları yönlendirmeli ve desteklemelidir. Bilgisayar karşısında çocukların ikili ya da üçlü gruplar halinde çalışmasının uygun olduğu belirtilmektedir (Ayhan ve Aral, 2003). Çocukların doğal ortamda öğrenmeleri, büyümeleri ve gelişmeleri açısından bilgisayar, okulöncesi eğitim döneminde günlük programda sınırlı bir yere sahip olmalıdır.

Okulöncesi eğitiminde eğitim amacıyla bilgisayar kullanılırken dikkat edilmesi gereken ilkeler şu şekilde sıralanabilir:

- *Bilgisayar odada hareketin daha az olduğu bir yere yerleştirilmeli, arkası duvara gelecek şekilde konmalı ve mümkünse kabloların üstü koruyucu ile kaplanmalıdır.
- *Kullanılacak mobilya çocuğa uygun tasarlanmış olmalı ve çocuğun rahatlıkla kullanabileceği şekilde düzenlenmelidir.
- *Bilgisayar kullanılması ve kullanılmaması gereken durumlar daha önceden belirlenmelidir.
- *Çocuğun gelişiminde yaşamsal önemi olan diğer etkin ve sosyal becerilerin yerine kullanılmamalı, ancak çocuk etkin olarak nesnelere çalıştıktan sonra kullanılmalıdır.
- *Bilgisayar etkinlikleri okulöncesi eğitim programları ile bütünleştirilmelidir.
- *Bilgisayar kullanımında çocukların ilgileri ve gelişimleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- *Bilgisayar çalışmalarında çocuğun etkin olması desteklenmelidir.
- *Çocukların çeşitli bilgisayar uygulamalarına katılmaları sağlanmalıdır (Ayhan ve Aral, 2003).

Okulöncesi eğitimde doğru zamanda ve doğru programlarla kullanılan bilgisayar çocukların gelişimlerinde olumlu yönde bir etki oluşturur. Günümüz şartları düşünülürse, zamanımızın teknoloji zamanı olduğuna dikkat edilirse erken yaşta bilgisayar destekli eğitimin eğitime önemli ölçüde yardımcı olacaktır.

Okulöncesi eğitimcilerinin çocuklardan önce bilgisayar ile ilgili bilgilerinin yeterli bir seviyede bulunması, kullanılabilecek programları iyi tanımlayabilmesi eğitimde daha etkili olacaktır. Okulöncesi eğitim kurumlarında farklı kültürlere ait materyallerin ya da farklı kültürleri anlatan araç – gereçlerin, kitapların bulunması çocuklar da farklı cinslerin, kültürlerin, ırkların vb farkına varmasında etkindir. Bizim yaşamımızın dışında farklı insanların olduğu ve onların kendilerine göre yaşamlarının olduğunu anlatmak, çocukların bu konularda bilinçlenmesini sağlamak çocukların bakış açılarında değişiklik oluşturacaktır. Bunlar için; sınıfta farklı türden bebekler, kitaplar, müzikler vb birçok materyal bulunabilir.

Eğitimciler ülkenin farklı yörelerinden, örf ve adetlerinden, farklı ülkelerin belli başlı özelliklerinden, yaşamış oldukları önemli olaylardan bahsedebilirler ve dünya kültürünü anlatan yazılı ve görsel kaynaklar kullanabilirler. Özellikle günümüz şartlarında yani Avrupa Birliğine girme çabaları sırasında okulöncesi eğitimcileri de erken dönemde çocukların tam olmasa da bu konular hakkında bilgilenmelerine yardımcı olması, çocukların gelecek yaşamlarında etkili olabileceği gibi önce kendi ülkelerini tanımalarına daha sonra diğer ülkeler hakkında bilgi sahibi olmalarına etken oluşturur.

2.3.5. ETKİLEŞİM

Gelişime uygun çalışmalar yetişkinler ve çocuklar arasındaki, çocukların kendi aralarındaki, öğretmenlerin kendi aralarındaki, öğretmenler ve aileler arasındaki ilişkilerin gelişmesini destekleyen konuları içerir. Okulöncesi eğitim sınıfları, her çocuğun değerli kabul edildiği topluluklardır. Çocuklar yeteneklerinin farklılıklarına saygı duymayı, kabullenmeyi ve her insanı gücüne göre değerlendirmeyi öğrenir.

Sosyal ilişkiler öğrenmenin önemli bir içeriğini oluşturur. Çocuklar birlikte oynama, küçük ve büyük çalışma gruplarında çalışma, diğer çocuklar ve yetişkinlerle konuşma fırsatı bulduklarında kendi gelişimlerini ve öğrenimlerini geliştirirler (NAEYC,1996).

Etkin öğrenme, olumlu yetişkin-çocuk etkileşimine bağlıdır. Bu nedenle gün boyunca, “okulöncesi çocukları nasıl düşünürler ve sonuç çıkarırlar” anlayışıyla rehberlik edilir. Yetişkinler, çocuklarla oyun oynayan ve konuşup sohbet eden bireyler olarak destekleyici olmak için çalışırlar. Denetimi çocuklarla paylaşarak, çocukların yetenekleri üzerinde odaklaşarak, çocuklarla içten ilişkiler kurarak, çocukların oyununu destekleyerek ve sosyal uyumsuzluklara karşı problem çözme yaklaşımını benimseyerek olumlu etkileşim stratejileri uygularlar (Hohmann & Weikart, 2000; Congregation Ner Tamid of South Bay, 1999-2001).

Sınıf yönetimi, öğretme ve öğrenme sürecinin önemli değişkenlerinden bir tanesidir. Öğretme süreci disiplin sorunlarının yanı sıra, öğrenme aktivitelerinin planlaması, aktiviteler arası geçiş, sınıfın fiziksel düzeninin organizasyonu, öğrenme materyallerinin hazırlanması, zaman kullanımı ve genel düzeni koruma gibi çeşitli değişkenleri de kapsamaktadır (Latz, 1992; Wilks, 1996).

Sınıf yönetimi, öğretmenin sınıfta öğrenme için gerekli düzeni sağlamak üzere, etkili bir ortam oluşturmak amacıyla yaptığı uygulamalar ve stratejilerin tümüdür. Öğretmen öğrenmeye rehberlik eden kişidir. Sınıf yönetimi, olumlu öğretmen – öğrenci ilişkisi ve sınıf ortamını destekleyici koşulların varlığı ile ilişkilidir (Nelsen ve ark., 2001).

Okulöncesi eğitim kurumları çocukların evleri gibidir. Evde yaşarken nasıl bir takım kurallara uymak zorunda iseler burada da uymak zorunda oldukları kurallar vardır. Bu kurallar eğitim başlangıcında çocuklarla birlikte konulabilir. Sınıf içerisinde çocuklara da sorumluluk vererek çocukların kendi kendilerine iç denetim oluşturmalarına fırsat verilir. Örneğin; sınıf düzeninden günlük olarak bir öğrencinin sorumlu tutulması, giriş – çıkışlardan farklı bir öğrencinin sorumlu tutulması gibi.

Eğitimci çocuklara örnek olarak birbirlerine nasıl davranmaları gerektiğini ifade eder. Onların ilgi ve ihtiyaçlarını göz önüne alarak çeşitli eğitim ortamları hazırlar ve bu ortam içerisinde dikkat edilmesi gereken davranışları öncelikli olarak kendisi sergiler. Çocukların gerek personele, gerekse diğer arkadaşları ile olması gereken davranış ve tutumlarına günlük etkinlikler içerisinde örnekler vererek açıklar. Örneğin; drama etkinliğinde olumlu ve olumsuz davranışları anlatan bir çalışma yapılabilir ya da anadili etkinliklerinde bu konuya yönelik hikâye tamamlama, oluşturma gibi çalışmalar yapılabilir.

Anaokullarında ihtiyacı olan çocuklara ve ailelerine etkili rehberlik çalışmaları yapılabilmesi için anaokullarında alan mezunu rehberlik öğretmeni bulunabilir. Anasınıfı öğretmenlerinin yetersiz kaldığı konularda bu öğretmenden yardım alınabilir.

2.3.6. AİLE VE PERSONEL

Okul öncesi eğitim kurumlarını sadece çocuğa hizmet götüren eğitim kurumları olarak düşünmek yanlış olur. Okul öncesi eğitim kurumları anne babaya çocuğunun eğitiminde kurumla birlikte çalışma olanağı sağlar. Okul ve aile çocuğun eğitiminde ortak rol oynarlar. Okul ve ailenin birlikte ortak bir eğitim programı üzerinde çalışmaları çocuğun öğrenmesinde olumlu ve kalıcı etkiler yaratır. Okul ve aile arasındaki olumlu ve aktif işbirliği ile anne baba da okul öncesinde uygulanan eğitimin bir parçası haline gelir ve okulda uygulanan programın evde de devamı sağlanır. Böylece çocuk tarafından öğrenmeler pekişir ve kalıcı olur (Oğuzkan ve Oral 1997, Aksoy 1998).

Okul-aile işbirliği; öğretmenin aileyi ve çocuğu tanıması kadar, ailenin de okulu, programı ve öğretmeni tanımasına yardımcı olmaktadır. Böylece aile, çocuğun eğitim ortamını, okulun ve öğretmenin koşullarını öğrenme fırsatı bulabilmektedir (Carlson, 1989).Eğitimcilerin çocuğun en iyi gelişimi

yakalayabilmesi için, onlar hakkında en detaylı bilgileri edinebilmeleri gereklidir. Ancak bu şekilde çocukların gelişimlerini takip edebilir ve geliştirebilirler. Bundan dolayı; eğitimcilerin çocukların aileleri ile yakın ilişki içerisinde bulunmaları gerekmektedir. Özellikle çocuklar ne kadar küçükse, eğitimciler için çocukların aileleriyle ilişkilerinden elde edilen bu bilgiler o kadar çok uygun olur. Bunun için eğitimcilerin aşağıdaki noktalara dikkat etmeleri gerekir;

*Eğitimciler ailelerle ortak işbirliği yapmalı, düzenli olarak çift yönlü iletişim kurmalıdırlar.

*Eğitimciler, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili seçimini ve hedeflerini onaylamalı, onların tercihlerine saygı göstermelidir.

*Eğitimciler ve ebeveynler çocuklar ile ilgili bilgileri paylaşmalı, çocuk gelişimi ile ilgili düzenli konferanslar yapmalıdırlar.

*Tam ve doğru bir bilgi elde edebilmek için, ailelerin her bir çocuğun değerlendirilmesine katılması sağlamalıdır.

*Eğitimci, ailelere program ile ilgili bilgi vermeli ve gerekli durumlarda ailelerin gözlemci, aktif katılımcı ve denetimci olarak programa dâhil edilmesini sağlamalıdır.

*Çocuklar için farklı zamanlarda eğitimsel sorumlulukları alan öğretmenler, sosyal servisler, sağlık kuruluşları, danışmanlar ve ebeveynler çocuklarla ilgili gelişimsel bilgileri paylaşırlar (NAEYC, 1996).

Yönetici ve öğretmenlerin; ailelerin okuldaki etkinliklere katılma, mektup ve panolardan yararlanma, ailelerle ortak bir programın yürütülmesi, gezilerin düzenlenmesi, ailelerle en az ayda bir olmak üzere bireysel görüşmelerin, iki ayda bir de büyük grup halinde ailelerle toplantıların planlanması ve yürütülmesi gibi çalışmaları yürütmesi, eğitim programının niteliğini olumlu yönde arttıracaktır.

Ayrıca ailelerle ev ziyaretleri düzenleyerek, eve kısa öyküler halinde notlar göndererek çocuklarla yapılan çevre gezilerine katılmaları konusunda aileleri yüreklendirerek, kısa öyküleri paylaşarak, aile toplantıları planlayarak, aile bireyleriyle çocuğu okula bırakmaya ve çıkışta almaya geldiklerinde sohbet ederek, aile bireylerini çocuklarının aktivitelerine katılmaya yüreklendirerek, ailenin program için önemini açıklayarak ve aileleri toplum yaşantısına katarak, anne ve babalarla destekleyici bir ortam yaratılması gerekmektedir (Zembat, 2005; Hohmann ve Weikart, 1995/2000).

Okul öncesi eğitim kurumunda yer alan ya da alması gereken personel; müdür, müdür yardımcısı, öğretmen, nöbetçi öğretmen, bölüm şefi, usta öğretici, memur, doktor, psikolog, aşçı, kaloriferci, şoför, teknisyen, hizmetli ve bekçidir (MEB Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Web Sitesi). Kurumda çalışan personel; alanı ile ilgili eğitim almış, işini seven, çocukla iletişimi iyi olan ve kendini sürekli geliştiren kişiler olmalıdır.

Kurumda yeni personel için; sağlık ve bakım hizmetleri, acil durum önlemleri ve gerekli servis eğitimleri ulaşılabilir kılınmalıdır. Kurumun personeline sunduğu olanaklar, kurumun ve kurumdaki eğitim ortamlarının niteliği açısından önemlidir. Bir okul öncesi eğitim kurumunda özellikle dikkat edilmesi gerekli olan nokta, kurumda bulunan yetişkinlerin sayısının çocuğun ilgisini ve dikkatini dağıtacak kadar çok olmaması ve kurumda bulunan yetişkinlerin hepsinin program içinde, çocuğun kolayca kabul edebileceği ve anlayabileceği şekilde belirlenmiş rollerin bulunmasıdır (Zembat, 2005; Oktay, 2000). Kurumdaki personelin rollerinin, görev ve sorumluklarının net olarak belirlenmiş olması, personelin görev bilinci açısından gerekli iken; öğrenim sürecinin verimliliği açısından da önemlidir.

Eğitim ortamında aileye sunulan olanaklar yanında kurumda yer alan personele sunulan olanaklar, eğitim ortamının niteliği açısından önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumunda yer alan personelin dinlenme odalarının ve dinlenme zamanlarının bulunması öğretmenin performansını canlı tutması, günün yoğunluğu arasında enerjisini yenileyebilmesi açısından gereklidir.

Yapıcı ve geliştirici eğitim sürecinin sürdürülmesi için eğitim ortamında yer alan personelin çalışmasına ilişkin değerlendirmelerin yapılması, geribildirimlerin verilmesi ve personelin eksikliklerinin ve yeterliliklerinin olduğu noktaların belirlenmesi gerekmektedir.

2.3.7. YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN NİTELİKLERİ

Yönetici; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini düzenlemeye, yürütmeye ve denetlemeye yetkilidir. Kalite yönetimi anlayışına uygun olarak kurumun yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirilmesinden de yönetici sorumludur (Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2007).

Yönetici,

- Okulda bütün çalışmaları, ilgililerle iş birliği yaparak eğitim yılı başlamadan önce planlar ve düzenler.
- Eğitim ve yönetimin verimliliğini artırmak, eğitimin kalitesini yükseltmek ve bu konuda sürekli gelişimi sağlamak için gerekli araştırmaları yapar, eğitimle ilgili gelişmeleri izler ve sonuçlarını değerlendirir.
- Yıllık ve günlük plânların eğitim programlarına göre hazırlanmasında ve diğer çalışmalarda; öğretmenlere rehberlik eder, plânlarını imzalar ve çalışmalarını denetler.
- Kurumun temizlik ve düzeni ile öğretmen ve diğer personelin sağlık, temizlik ve beslenme işleriyle ilgili çalışmalarını izler. Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında; müdür yardımcısı ve öğretmenlerle işbirliği yapar.
- Okul bina ve tesislerinin kullanımı, bakımı, temizliği, doğal afete karşı korunması, binanın fiziksel durumu ve donanımından kaynaklanan kazalara neden olabilecek merdiven, radyatör, soba, korniş, kapı, pencere, kaygan zemin, oyun materyali ve benzeri unsurlara karşı okulun iç ve dış güvenliğinin sağlanması yönünde gereken önlemleri alır.
- Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için gerekli önlemleri alır.

- Eğitim materyallerinin sağlanması, kullanılması, korunması, bakımı, temizliği ve düzeni için gerekli önlemleri alır.
- Çocukların sağlık kontrollerinin periyodik olarak yapılmasını sağlar.
- Okulun yıllık bütçesini hazırlar, ödeneklerin zamanında ve yöntemine uygun kullanılmasını ilişkin işlemleri izler, bütçenin ilgili makamlara gönderilmesini izler.
- Eğitim istatistiklerinin, ödenek istem çizelgelerinin ve resmî yazıların hatasız ve eksiksiz hazırlanmasını ve ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlar.
- Okulla ilgili olağanüstü durumları, ilgili makama bildirir.
- Eğitimle ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge ve emirleri personeline zamanında duyurur.
- Göreve başlama veya görevden ayrılma durumunda, okulun demirbaş eşyasını Ayniyat Talimatnamesi hükümlerine göre devir-teslim eder.
- Okul öncesi eğitimin tanıtımı ve yaygınlaştırılması amacıyla toplantı, panel, sempozyum ve benzeri etkinliklerin düzenlenmesi için, gerekli çalışmaları yapar.
- Çocuklara verilen günlük yemek örneklerinin, uygun ortamda 24 saat saklanmasını sağlar.
- Personelin disiplin ve sicili ile ilgili iş ve işlemlerini yürütür.
- Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında, ita amirliği görevini yerine getirir.
- Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini ve günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede okul-aile işbirliği yaparak çocukların gözetimleri ile ilgili tedbirleri alır (MEB Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Web Sitesi).

Kurum yöneticileri, kurumun daha nitelikli bir eğitim hizmeti üretmesi konusunda, kurumunun üst sistemleri olan yönetim kademelerine ve alt sistemi olan eğitim ortamlarına; bu sınıflardaki öğretmenlere, çocuklara, bu çocukların ebeveynlerine ve nihayet topluma karşı birinci derecede sorumluluğu olan kişilerdir.

Freeman ve Brown (2000) tarafından, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin üstlenmeleri gereken roller ve sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve yetenekler şöyle sıralanmıştır.

1. Etkili bir organizasyonu geliştirme ve sürdürme yeteneği: Hedefi belirleme, stratejik planlama yapma, kaynakları sağlama, düzenleme ve problem çözme içerir.
2. Planlama ve uygulama yeteneği: Çocuklar için uygun olan tüm programların gözdene geçirilmesi ve programın felsefesi, hedefleri ve hedef davranışlarını oluşturma ve uygulamada öğretmenlere rehberlik etmeyi içerir.
3. Personeli yönetme yeteneği: Kurumda görev yapan personelin değerlendirilmesini ve seminer, konferans, hizmet-içi eğitim kursları ile personelin geliştirilmesini içerir. Ayrıca yeni personelin uygulanan eğitim programını öğrenmelerine yardım etmek için etkili oryantasyon programları düzenleme de söz konusudur.
4. Ailelerle işbirliği kurma yeteneği: Program hakkında aileleri bilgilendirme için etkili iletişim stratejileri uygulamayı içerir.
5. Yönetmeliklere sahip olma: Etkili bir yönetim için gerekli kanun, tüzük ve yönetmelikler hakkında bilgi sahibi olma ve bunları uygun ve gerektiği biçimde uygulamayı içerir (Akt. Güler, 2003).

Sonuç olarak, eğitim yöneticilerinin eğitim deneyiminde görev ve sorumluluklarını yerine getirebilen; denetim konularında donanımlı olan; vizyon geliştirebilen nitelikte kişiler olması eğitim ortamlarının niteliği açısından önem arz etmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumunda, çocuğun en yakın çevresindeki kişi olarak yer alan öğretmen hem eğitim-öğretim sürecinde, hem de eğitim ortamının şekillenmesinde, çocuklara en verimli eğitim olanaklarının sağlanmasında temel sorumluluğa sahiptir. Öğretmenin buradaki en önemli görevi, eğitim ortamı için

gerekli materyali hazırlamak, donanımı sağlamak ve çalışma sırasında çocuğa rehberlik etmektir.

Profesyonel bir öğretmen;

1. Alanıyla ilgili her türlü bilgiyi sadece bilmekle kalmayıp yeni bilgileri yaratıcı yollardan birleştirebilmelidir.

2. Eğitim programlarını çocukları aktif kılacak şekilde düzenlemelidir. Bilginin etkili bir biçimde kullanılmasına ilişkin yöntemleri, teknikleri ve materyalleri bilmeli ve kullanabilmelidir.

3. Olumlu insan ilişkilerini kurmanın yollarını bilmeli ve uygulamalı, başkalarının haklarına ve kendine saygılı olmalıdır.

4. Çocuğun okula ve öğretmene güvenmesini sağlayıcı tutarlı, adil, gerektiğinde kendisine yardım edileceği güvencesini veren, saygın tavırlar sergilemelidir.

5. Çocuğun problem çözme yeteneklerini oyunla birlikte arttırabilmeli, çeşitli etkinlikler sırasında ortaya çıkan doğal problemleri araç olarak kullanabilmelidir.

6. Öğretmen yaratıcı olmalı ve çocuklarda da yaratıcı düşüncüyü geliştirici etkinlikler planlamalıdır. Ortaya çıkan anlık her durumdan yararlanabilmeli ve bu olay sayesinde ne öğretebilirim diye kendine sormalıdır. Bunun cevabını ararken yaş grubunun özelliklerini, hedefleri, okulu ve makro düzeyde toplumu göz önünde bulundurmalıdır.

7. Çocuğa olumsuz gelen her olayın bir trajedi olmadığını anlatabilmeli, böylece çocuğun kendini daha rahat hissetmesini sağlamalıdır.

8. Her olayda her bir çocuğu inceleyerek çocuğu bu olaylarda tanıyabilmelidir. Bazı çocukları yalnız bırakıldıkları zaman bazılarının da grup içinde sorunlarını daha iyi çözebildiklerini unutmamalı, bu fırsatı sağlayarak müdahale etmesi gereken noktayı da tespit etmelidir.

9. Çocuğun empati kurmasını sağlayarak sosyal sorunları deneysel olarak çözüme fırsatı vermelidir. Başarısızlık durumunda da bir çözüm bulunabileceği ümidini vermelidir.

10. Çocukların şikâyetlerini titizlikle değerlendirmeli, her zaman şikâyet edeni haklı çıkarmamalıdır.

11. Çocuğun duygularını, yaptıklarını okul içinde ve dışındaki hayatını bir arkadaş gibi paylaşmalıdır.

12. Her zaman çocukları dinlemeli, onlara gerekli önemi verdiğini davranışları ile de hissettirmelidir. Ancak çocuğun bunu kötüye kullanmasına asla fırsat vermemelidir.

13. Çocuklarla konuşurken yetkin ve güven veren, sevecen bir ses tonu kullanmalı, tehditkâr, emredici, korkutucu olmamalıdır. Laubali ve argo bir imaj da yaratmamalıdır.

14. Grubu kontrol altında tutabilme yetisini iyi kullanabilmeli, sınıftaki tehlikeli her şeyi iyi takip etmeli ve gerekli önlemleri hemen alabilmelidir.

15. Çocuğa ihtiyacı olduğu zamanda ve ihtiyacı kadar yardım etmeli, bağımsızlığını desteklemelidir.

16. Kurumdaki personelle ilişkilerini olumlu ancak görevin gerektirdiği bir mesafe içinde tutmalıdır.

17. Canlı, hareketli, enerjik beden ve ruh sağlığı yerinde bir kişilik sergilemelidir.

18. Espri gücü olmalı kendisine yapılan şakalardan da hoşlanmalıdır.

19. Çocuğun ailesini tanımalı, olumlu bir ilişki içinde olmalıdır. Aile ile ilgili bilgileri almak için çocuğu sorgulamamalı, bilimsel olan tanıma tekniklerini kullanmalıdır. Bu bilgileri kendi kişisel merakını doyumak için veya başkalarına anlatmak için değil, çocuğun gelişimine yardımda kullanmalıdır.

20. Çevreyi ve dünyayı çocukları görüş açısından algılama çabası içinde olmalıdır. Böylece planlamaları da çocuktan hareket ederek ihtiyaçlara göre daha etkili öğrenim yaşantıları düzenleyebilmelidir (Oğuzkan, Oral 1983: 91).

21. Olaylara çok yönlü bakabilmeli, sabırlı, hoşgörülü olmalı ve daha çok ödüle yer veren bir tutumu benimsemelidir.

22. Öğretmenin amacı, çocuğu eğitirken yalnızca bilgi aktarmak değil, onu öğrenmeye istekli hale getirerek, gerekli bilgiye kendisinin ulaşmasını sağlamak olmalıdır.

Baykal'a göre, öğretmeni kendine özgü bir boyut yapan özelliği, onun diğer sistem bileşenlerini düzenleme, denetleme, değerlendirme ve değiştirme (4D) yetkisi ve yeteneğidir. Demirel (1999) ise, öğretmenin kişisel niteliklerini güdüleyicilik, başarıya odaklanmışlık, profesyonellik; mesleki niteliklerini ise öğrenme süreci etkinliklerini planlama, öğretim yöntem ve tekniklerinden faydalanma, etkili iletişim kurma, sınıf yönetimi, zamanı etkili kullanma, öğrenmeleri değerlendirme ve rehberlik yapma olarak gruplandırmıştır(Baykal, A. 2005).

Aksu'ya göre de, insanı yetiştirecek öğretmenlerin çocuklara düşünmeyi, düşündüğünü açıklamayı, dinlediklerini yorumlamayı, yaratıcı olmayı, problem çözmeyi ve öğrenmeyi öğreten, çocuklar ile etkili iletişim kurabilen, çocuklara zengin öğrenme ortamları hazırlayan, öğretim teknolojilerini kullanabilen ve üretebilen, takım çalışmasına yatkın, çevresindekilere model olan, alanındaki ulusal ve uluslar arası gelişmeleri izleyebilen, kaynaklardan yararlanabilen, eğitimin

kalitesinin arttırılmasında öncülük eden kişiler olması beklenmektedir(Aksu, M. 2005).

Öğretmenler için sistemli, fonksiyonel, etkin hizmet-içi eğitim programları uygulanması bir zorunluluktur. Bilimdeki değişmeler, toplumdaki değişmeler, okuldaki değişmeler, öğretmenlerin kendilerinin değişmesi, öğretim süreçlerindeki değişmeler, çocuk gelişimi konusundaki ilerlemeler, öğretmenlerin hizmet-öncesi eğitimlerinden doğan eksiklikleri giderme, iletişim boşluklarının doldurulması zorunluluğu gibi durumlar öğretmenlerin hizmet-içi eğitimden geçirilmesini gerektirir (Küçükahmet, 1997a).

Öğretmen sınıf üyelerinin birbirini kabullenmesine yardımcı olmalı, cinsiyet ya da yaş gözetmeksizin birlikte oyun oynayabilecekleri fırsatlar yaratmalıdır. Bu yolla elde edilecek kazanım ile çocuklar önce sınıf ortamında sonra dış dünyada uyumlu ve mutlu birey olma yolunda ilerleyecektir.

Eğitimci kızgınlık, üzüntü ve nefret gibi olumsuz duygu durumları yaşayan çocuklarla yakından ilgilenmeli, onlara karşı sabırlı ve ilgili olmalı, gerektiği zaman gerektiği kadar açıklama yapmalıdır. Öğretmen, çocuğa güvendiğini, başarı beklediğini, kendisini bunu yapabilecek güçte gördüğünü hissettirerek, gerektiğinde söyleyerek, öğrencinin moralini yükseltmeli, özgüvenini arttırmalıdır (Dönmez, 2004).

İyi bir okulöncesi eğitim kurumunun temel dayanaklarından biri olan öğretmenler ve personelin daha aktif ve verimli çalışabilmeleri için gerekli ihtiyaçlarının karşılanması, çalıştığı ortamdan hoşnut olması gereklidir. Eğitimci ve personelin kendilerine ait dinlenme zamanları ve bu zamanı geçirebilecekleri odaları, iyi bir şekilde donatılmış çalışma alanları, bireysel ve grup görüşmeleri için kullanılacak oyun alanlarından farklı bir alan okulöncesi eğitim kurumunda bulunmalıdır.

Öğretmen nitelikleri ne kadar istenen düzeyde olursa olsun, sağlanan olanaklar performansını büyük ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle okulöncesi öğretmenlerinin iş verimlerinin artırılması; çalışma koşullarının düzenlenmesine ve sorularının ortaya konmasına bağlıdır (Saracho, 1988).

2.4. YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Köksal ve arkadaşları (2000) tarafından “Ankara’da Bulunan Özel Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Yöneticiler ve Öğretmenlerin Ebeveynlerden Beklentilerinin İncelenmesi” amacıyla yapılan araştırmada; ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programı hakkında bilgi sahibi olmaları, eğitimin devamının evde de sağlanması ve çocuğa karşı okul-aile arasındaki davranışlarda ve eğitimde tutarlılık olması açısından çok önemli olduğu belirlenmiştir (Köksal ve ark.2000).

Aktaş Arnas, Erden, Aslan ve Cömertpay (2003) tarafından yapılan araştırmada, okulöncesi öğretmenlerin günlük programda yer verdikleri etkinlikler ve bu etkinlikler de kullandıkları yöntemler incelenmiştir. Bu amaçla Adana ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı 254 ilköğretim ve 11 bağımsız anaokulundan 41 öğretmen ve 60 özel kreş ve gündüz bakımeviden 29 öğretmen olmak üzere toplam 70 öğretmen örnekleme alınmıştır. Araştırmada görüşme formu ve gözlem formu kullanılmıştır. Sonuç olarak hem Milli Eğitim hem de özel okul bünyesindeki öğretmenlerin sınıflarında ilgi köşelerinden çoğunluğuna yer verdikleri, sanat etkinliklerinde daha çok tek yönlü çalışmalar yaptıkları belirlenmiştir. Genel olarak aktivitelerin bilinen kalıplar içerisinde yapıldığı görülmüştür (Aktaş ve ark., 2003)

Yazıcı, Yellice ve Özer (2003) tarafından okulöncesi eğitim ortamlarının değerlendirilmesine ilişkin yapılan araştırmalarında “Okulöncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini Antalya İl merkezindeki özel anaokullarından tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 10

anaokulu oluşturmaktadır. Gözlemler iki araştırmacı ile öğretmen ve yöneticiler tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmacıların gözlemleri temel alınarak okulöncesi eğitim kurumları çocuklara sağladığı eğitim olanakları yönünden değerlendirildiğinde hiçbir alt boyutta mükemmele yaklaşmadığı görülmüştür (Yazıcı, Yellice ve Özer, 2003).

Kandır (1991) tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin dört-altı yaş grubu eğitim programlarının hazırlanmasında sınırlılıklar ve güçlükler saptanmaya çalışılmıştır. Geniş bir örnekleme grubuna anket çalışması yapılmış ve bu uygulama sonucu; okul öncesi öğretmenlerinin günlük, yıllık ve ünite planlarının hazırlanmasında güçlükler çektikleri saptanmıştır. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin materyal eksikliği, öğrenci sayısının çokluğu nedenleriyle programı uygulamada güçlüklerle karşılaştıkları ortaya konmuştur. Araştırmacı, eğitim programının hazırlanmasında karşılaşılan güçlüklerin ve sınırlılıkların okul öncesi öğretmenlerine verilecek hizmet içi eğitim seminerleriyle azaltılabileceği önerisinde bulunmuştur(Kandır, 1991).

Solak (2007) tarafından yapılan araştırmada, Adana il merkezinde bulunan resmi ve özel okulöncesi eğitim kurumlarının kalitelerini belirlemeyi amaçlayan çalışmanın örnekleme, Adana il merkezinde bulunan, resmi ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıfları, bağımsız anaokulları, özel ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıfları ve özel anaokulları olmak üzere her okul grubundan 4 tane olmak üzere toplam 16 okulöncesi eğitim kurumudur. Bu çalışmada “Okulöncesi Öğrenme Ortamı Değerlendirme Ölçeğinin yeni versiyonu (ECERS – R)” kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre, resmi ve özel okulöncesi eğitim kurumları arasında belirgin bir farklılık bulunamazken, özel okulların sınıf alanı, mobilyalar ve materyaller konusunda daha fazla çeşitliliğe sahip olduğu görülmüştür. Uygulamaya yönelik iki kurum arasında hiçbir fark bulunmamıştır (Solak, 2007).

Kalemci (1998) tarafından yapılan araştırmada, okulöncesi eğitim kurumlarının çevre düzenlenmesi ve çalışan eğitimci personelin nitelikleri yönünden incelenmiştir. Bu amaçla Ankara il merkezinde bulunan, 25 özel okulöncesi eğitim kurumu ve resmi

kurumlara bağlı 25 okulöncesi eğitim kurumu örnekleme alınmıştır. Araştırmada Personel Anket Formu kullanılmıştır. Sonuç olarak özel ve resmi okulöncesi eğitim kurumlarında çalışan eğitim personelinin niteliklerinde ve kurumun fiziksel özellikler, çevre düzenlemesi açısından genel yetersizlikler olduğu bulunmuştur (Kalemci, 1998).

Deretarla Gül ve Erden (2003) tarafından yapılan araştırmada anasınıfı öğretmenlerinin anadili etkinliklerinin ve hazırlanan kitap köşesinin niteliği incelenmiştir. Bu amaçla Adana il merkezinde bulunan ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarından 50, özel okullar bünyesindeki anasınıflarından 6 resmi bağımsız anaokullarından 26 ve özel anaokullarından 18 olmak üzere toplam 100 öğretmen örnekleme alınmıştır. Her öğretmeninden bire-bir görüşme yöntemi ile kişisel bilgi formunu, anadili etkinliklerinin ve kitap köşesinin niteliğini belirlemek üzere geliştirilen anket formunda öğretmenlerin anadili etkinlikleri öncesinde, anadili etkinliklerinde hikâyenin uygulanması sırasında ve anadili etkinlikleri sonrasında yaptıkları etkinlikleri belirlemek üzere Likert tipi bir form kullanılmıştır. Kitap köşesinin niteliğini belirlemek üzere geliştirilen anket formunda ise, kitap köşesinin sınıftaki yeri ve özellikleri, kitap türleri ve kitap dışındaki materyaller, hikâye anlatma teknikleri, diğer etkinliklerle ilişkilendirilmesi, tercih ettikleri yayın evleri ve tercih nedenlerini belirlemek üzere hazırlanan soruları cevaplamaları istenmiştir. Sonuç olarak 100 öğretmeninden alınan bilgiler doğrultusunda öğretmenlerin hikâye anlatma teknikleri içerisinde en çok hikâye kitabına yer verdikleri, kitap köşesinde farklı türdeki kitaplara yer vermedikleri, hikâye etkinlikleri içerisinde genel olarak yaratıcı etkinliklere başvurmadıkları bulunmuştur. Öğretmenlerin kitap köşesinin yeri, özellikleri, düzeni ve kitap köşesinde bulunması gereken materyaller konusunda yeterli olmadıkları görülmüş ve bu nedenle öğretmenlere anadili etkinlikleri ve kitap köşesi konusunda bilgilendirmeye yönelik seminerler düzenlenmesinin uygun olacağını belirtmişlerdir (Deretarla Gül ve Erden ,2003).

Denizel Güven ve Cevher (2005) tarafından “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” amacıyla yapılan araştırmada; okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin ne düzeyde olduğu ve bunun çeşitli değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Bu amaçla 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Denizli il merkezinde resmi ve özel okullarda görev yapan 93 okul öncesi öğretmeni örnekleme alınmıştır. Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin

algılarını saptamak için Öğretmen Yeterlilik Duygusu Ölçeğinin ve Sınıf Yönetimi Becerileri Ölçeğinin ilgili maddeleri dikkate alınarak okulöncesi alanına yönelik yeni bir ölçek oluşturulmuş ve kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Kıdem yılı, sınıf mevcudu, okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik düzeyi ve sınıf yönetimine ilişkin hizmet içi eğitim alma durumu açısından öğretmenlerin sınıf yönetimi becerisine ilişkin anlamlı bir fark bulunmamıştır; eğitim durumu ve çalışılan okul türü açısından öğretmenlerin sınıf yönetimi becerisine ilişkin anlamlı fark bulunmuştur. Elde edilen nitel araştırma bulgularına göre öğretmenlerin çoğunun öğrenci merkezli yönetim anlayışını benimsediği, uygunsuz davranışlarla başa çıkmada sözel iletişime odaklandığı saptanmıştır (Denizel, Güven ve Cevher ,2005).

Temel ve diğerleri (1999) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda öğretmenlerin çoğunluğunun dramatik etkinlikleri planlama ve uygulama, fen ve doğa etkinliklerini planlama ve uygulama, yeni anaokulu programını uygulama, özürlü çocuklarla çalışma, okulöncesi eğitimde yeni yaklaşımlar ve teknolojiler konularında hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını belirttikleri saptanmıştır. Öğretmenlerin hizmet içi eğitime hiç ihtiyaç duymadıklarını belirttikleri konular ise; oyun etkinliklerini planlama ve uygulama, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını planlama ve uygulama, çocukla iletişim kurma, etkili grup yönetimi, çevre ile iletişim ve işbirliği, öğretmen ve yönetici ilişkileri şeklinde sıralanmıştır (Temel ve diğerleri, 1999).

Şahin ve diğerleri (1999)'nin okulöncesi öğretmenlerinin sorunlarının incelenmesi konulu araştırmalarının sonucuna göre; okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini geliştirme ve yenileme ile ilgili sorunlarının; kendini geliştirmek için zaman ve olanak tanınmaması; yeni kaynakları takip edecek zaman bulamama ve konferans ve seminerler vb. etkinliklere katılamama gibi sorunlar olduğu tespit edilmiştir (Şahin ve diğerleri, 1999)

Akkaya (2007) tarafından yapılan araştırmada, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı etkinlikleri konusunda öğretmen ve veli görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırma, 2006– 2007 eğitim-öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki bağımsız anaokullarında görev yapan okulöncesi

eğitim retmenlerinin ve çocukları bu okullarda öğrenim gören velilerin görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmış, 25 okulöncesi eğitim retmeni ve 25 veli ile grşlmştir. Araştırmaya göre, retmenlerin aile katılımı çalışmaları ile ilgili olarak, öncelikle, gereksinim belirleme formu uyguladıkları ve bu formdan elde edilen sonuçlara göre çalışmaları belirledikleri ve uyguladıkları grlmştir. retmenlerin ve velilerin, düzenlenen aile katılımı çalışmaları ve bu çalışmaların katılım gösteren tüm bireyler üzerindeki etkisi konusundaki düşüncelerinin birbiriyle örtüştüğü; her bireyin aile katılımı çalışmalarının içerisinde olmaktan mutlu olduğunu ifade ettikleri grlmştir. Düzenlenen aile katılımı çalışmalarına yönelik olarak ise; retmenlerin, daha çok, velilerin sınıfta eğitim etkinliklerini uyguladıkları aile katılımı çalışmalarından yararlandıklarını; velilerin ise, daha çok, sinema, tiyatro, gezi, ağaç dikme vb. gibi sınıf dışı aile katılımı çalışmalarına katılım gösterdiklerini ifade ettikleri grlmştir. retmenlerin, aile katılımı çalışmalarına ilişkin ailelerden beklentilerinin, daha çok, katılımın artırılması ve babaların da katılım göstermesi yönünde olduğu, velilerin aile katılımı çalışmalarına ilişkin retmenlerden ve yöneticilerden beklentilerinin ise, öncelikle, daha çeşitli çalışmaların düzenlenmesi olduğu grlmştir. (Akkaya , 2007)

Karakk (2008) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında var olan fiziksel/meknsal koşulların, çocukların gelişim özelliklerine ve ilgili alan yazına uyup uymadığı araştırılmıştır. Bu amaçla, Sivas ilinde, on beş okul öncesi eğitim kurumunda, okul binasının yeri/yapısı, i mekân özellikleri, bahçe/dış mekân özellikleri ve güvenliğine ilişkin olarak, nitel araştırma yöntemlerinden “gözlem” ve “doküman incelemesi” yoluyla veriler toplanmıştır. Verilerin, alan yazın bilgileriyle karşılaştırılması sonucunda, idari bölümler, uyku odası, yemek masası ve sandalye boyutları, ocuk başına düşen alan, ısınma ve aydınlatma koşullarının “yeterli/oldukça yeterli” olduğu grlmştir. Gözlem odası, sağlık odası, tuvalet-lavabo sayıları, bahçe, oyun araç gereçleri ve yangın güvenliği açısından sağlanan koşullar ise “yetersiz/oldukça yetersiz” dir. Araştırmanın sonuçları, incelenen okul öncesi eğitim kurumlarında, fiziksel/meknsal koşulların

belirlenmiş ölçütlere tam olarak uymadığı ve okullar arasında farklılıklar gösterdiği şeklinde özetlenebilir.(Karaküçük ,2008)

Kerem, Cömert (2004) tarafından yapılan “Türkiye’de okul öncesi eğitimin sorunlarına” ilişkin araştırmada Türkiye genelinde görev yapan 1760 okul öncesi öğretmeni, çalışma grubunu oluşturmuştur. Bulgulara göre öğretmenlerin “Çok Önemli” gördükleri sorun Fiziksel Çevre, “Hiç Önemli” görmedikleri sorun ise Denetimdir. Öncelikle katılmak istedikleri Hizmet-içi Eğitimin konusu Çocuğu Tanıma Teknikleri iken, Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarını, katılmayı en az istedikleri Hizmet-içi Eğitim çalışması olarak belirtmişlerdir. (Kerem, Cömert , 2004)

Aksoy (2009)’un yaptığı araştırmada betimsel tarama modeli uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Tokat il merkezinde 6 yaş grubuna hizmet veren 5 MEB’ e bağlı ilköğretim okulu bünyesindeki anasınıfı, 2 bağımsız anaokulu, 3 özel anaokulu ve 2 özel ilköğretim okulu bünyesindeki anasınıfı olmak üzere 12 okul öncesi eğitim kurumunun eğitim ortamı ile bu eğitim ortamlarından sorumlu öğretmenler (12 kişi) ve yöneticiler (12 kişi) oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları, eğitim ortamlarının “Sınıf Alanı ve Mobilyalar” ve “Aile ve Personel” boyutunun niteliğinin “çok az” ; “Rutin Kişisel Bakım”, “Dil ve Akıl Etme” ve “Etkileşim” boyutunun niteliğinin “çok az ile iyi” arasında ve “Aktiviteler” ve “Program Yapısı” boyutunun niteliğinin “yetersiz ile çok az arasında” olduğunu göstermiştir. Araştırma sonuçları, eğitim ortamlarının genel nitelik düzeyinin ise “çok az” olduğunu göstermiştir. Ayrıca eğitim ortamlarının “aile ve personel” boyutunun niteliği açısından MEB’ e bağlı ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıfları ile bağımsız anaokulları arasında ve bağımsız anaokullarının lehine bir farklılığın olduğu görülmüştür.

2.5.YURT DIŞINDA YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Farouhar (1989) tarafından Yeni Zelanda'daki okulöncesi eğitim kurumlarının kaliteleri araştırılmıştır. Bu amaçla Yeni Zelanda'daki 8 ayrı merkezden kurumlar örnekleme alınmıştır. Kurumlara Okulöncesi Ortamı Değerlendirme Ölçeği (ECERS) uygulanmıştır. Sonuç olarak, merkezlerde eğitim kalitesinin çok yüksek olmadığı, genel olarak çocuk sağlığı ve güvenliği ile ilgili değerlere eğitimden daha çok önem verildiği görölmüştür (Akt. Kalemci, 1998).

Munton, Rowland, Money ve Lera (1997) tarafından İngiltere'deki kreşlerin hizmet ve donanımlarının kalitelerinin değerlendirilmesine ilişkin yapılan araştırmalarında ECERS ölçeği kullanılmıştır. Bu araştırmada 113 kreş örnekleme alınmıştır. Kurumlara Okulöncesi Ortamı Değerlendirme Ölçeği (ECERS) uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucu kreşlerin hizmet ve donanımları ile ilgili olarak ECERS ölçeğindeki yedi maddeden de genel olarak iyi puanlar aldıkları görölmüştür (Munton and others,1997).

Villalon, Suzuki, Herrera ve Mathiesen (2002) tarafından Őili'deki farklı okul öncesi bakım ve eğitim kurumlarının kaliteleri araştırılmıştır. Bu amaçla Őili'deki kalabalık iki bölgeden toplam 120 merkez örnekleme alınmıştır. Kurumlara Okulöncesi Ortamı Değerlendirme Ölçeği (ECERS) ve anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin ölçek ve alt ölçek puanları Çizelgeler halinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda çoğu merkezin (%50–78) çocukların özel gereksinimlerini karŐılamada, sosyal gelişim ve yaratıcılığı desteklemede düşük puanlar aldığı, kişisel yardım almada, küçük-büyük motor beceriler alanında, dil akıl etme ve personel ihtiyaçları alanlarında ise yüksek puanlar aldıkları görölmüştür (Villalon, and others,2002).

Cryer, Tietze ve Wesses (2001) tarafından farklı költürlere sahip ebeveynlerin okulöncesi eğitime bakış açıları ve kaliteli bir okulöncesi eğitime ait düşünceleri araştırılmıştır. Bu amaçla Almanya'dan 392 ve Amerika'dan 2407 ebeveyn örnekleme alınmıştır. Deneyimli gözlemciler tarafından ECERS ölçeğinden

uyarlanarak ebeveyn anketi oluşturulmuş ve uygulanmıştır. Her iki ülke de genel olarak kaliteli bir okulöncesi eğitiminin gerekliliğini ve kalitenin belirtisi olarak çocukların sınıflarının düzenini belirtmişlerdir (Cryer and others,2001).

Tonyan ve Howes'in 2003 yılında yaptığı çeşitli okulöncesi etkinliklerinde çocukların vakit geçirme modellerini keşfetme; çevresel ilişkiler, kalite, etkinlik ve cinsiyet adlı çalışmalarında; okulöncesi programlarındaki aktivite ve etkileşimi inceleyen önceki araştırmalardan yola çıkarak okulöncesi programlarının bireysel ve sınıf özellikleri ile birleştirilip birleştirilmediği incelenmiştir. Araştırmaya Florida'daki çocuk bakım programlarındaki 192 çocuk bakım merkezi alınmış ve merkezler rastgele dört kasabada farklı gelirlere sahip ailelerden seçilmiştir. Her merkezden iki sınıfın incelendiği belirtilmektedir. Çocuklar gruplandırıldığında 0-3, 3-6 ve okul öncesi yaş grupları çalışmaya alınmıştır. Her sınıf Okulöncesi Öğrenme Ortamı Değerlendirme Ölçeği (ECERS) kullanılarak, günde iki saat olmak kaydı ile haftada iki defa gözlemlenmiştir. Çocukların okulöncesi eğitim programlarında zamanlarını nasıl değerlendirdikleri, eğitim kalitesinin cinsiyet ve etnik duruma göre değişmediği bulunmuştur. Rastgele seçilmiş katılımcılarla yapılmış grup analizlerinde gruplar çocukların zamanlarını aktivite ve etkileşime nasıl böldükleri konusunda farklılıklar göstermiştir. Sonuçlar çocukların zamanlarını nasıl geçirdiği hakkında

- 1.Yaraticılık,
- 2.Resim dili,
- 3.Konuşma,
- 4.Motor aktiviteleri,
- 5.Yüksek seviyede yetişkin gereksinimi,
- 6.Bireysel yetişkin etkileşimleri olmak üzere altı model ortaya çıkarmıştır.

Yapılan analizlerin kişisel ve sınıf özelliklerinin çocukların zamanlarını nasıl geçirdiğine etkisi olduğunu gösterdiğini belirtmektedir. Fakat 10-36 aylık çocukların grupları ile 37 aylık ve daha büyük çocukların gruplarında farklılıklar gözlenmiştir. Çalışmanın sonuçları araştırmacıların çocuk geliştirme programlarında çocukların

deneyimlerini biçimlendiren farklı kültür ve cinsiyet konularını daha çok araştırmaya ihtiyaçları olduğunu gösterdiğini belirtmektedir (Tonyan & Howes, 2003).

Wishard, Shivers, Howes ve Ritchie (2003) çocuk bakım programı ve öğretmen uygulamaları alanında kalite ve çocukların deneyimlerinin birleşimini araştırdıkları çalışmalarında düşük gelirli çocuklar ve aileler için dizayn edilmiş çocuk bakım programlarındaki öğretmen ve program uygulamalarını belirleyerek, bu uygulamaların özelliklerini incelemişler ve çocukların davranışlarını araştırmışlardır. Bu araştırmada, Los Angeles ve Kuzey Carolina'nın kırsal kesimlerinde uygulanan 22 programda %50' si kız olmak üzere 260 çocuk ve 80 öğretmen incelenmiştir. Bu çalışmada katılımcı gözlemin yanı sıra, fotoğraflar da kullanılarak doğal gözlem yapılmıştır. Ayrıca klinik görüşmeleri yapılmıştır.

Araştırmada program ve öğretmen uygulamaları, öğretmen içerikli uygulamalar, çevresel kalite, öğretmen davranışları, sınıf duygusal ortamı, çocukların davranışları gözlemlenmiştir. Okulöncesi eğitim programlarından “En Sık Kullanılan Program” ve “Ortak Program” olmak üzere iki program incelenmiştir. Programları düzenlemek için farklı stratejiler kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenler ve program uygulamaları arasında pozitif ilişkiler bulunmuştur (Wishard and others, 2003).

Buldu ve Yılmaz (2005) farklı okulöncesi eğitim kurumları arasında kaliteyi inceledikleri araştırmalarında, ECERS-R ölçeğini kullanmışlardır. Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan, gözlemlenen farklı okulöncesi eğitim kurumlarındaki yapısal ve işlevsel özellikleri, “Early Childhood Environment Rating Scale Revised Edition” değerlendirme ölçeği kullanarak elde edilen sonuçlar doğrultusunda ortaya çıkmaktadır.

ECERS-R değerlendirme ölçeği şu kategorileri kapsamaktadır:

- (1) sınıf ortamı ve mobilyalar;
- (2) rutin kişisel bakım,
- (3) dil ve akıl etme,
- (4) aktiviteler,
- (5) etkileşim,
- (6) program yapısı,
- (7) aile ve personel.

Okul öncesi kurumları belirtilen kategoriler bazında karşılaştırılmıştır. Çalışmanın örneklemini, Amerika Birleşik Devletleri'nin Orta batı bölgesinde bir üniversite şehrinde bulunan, birbirinden farklı 10 okulöncesi eğitim kurumunu kapsamaktadır. Çalışmada incelenen bütün kurumların farklı yapılarda olmalarına rağmen gerekli olan en düşük seviye kalite ortalamasını tutturdıkları belirtilmektedir. Üniversite destekli kurumların diğer kurumlara göre, daha yüksek seviyede kaliteye sahip oldukları bulunmuştur. Bütün kurumlar karşılaştırıldığında ortaya çıkan sonuçlar; üniversite destekli kurumlar daha geniş alana, sayısal ve çeşitlilik bakımından daha fazla oyuncak ve materyale, çocuklar için daha iyi kişisel bakım koşullarına, daha iyi arkadaş ve öğretmen-öğrenci iletişimine ve öğretmenler için daha iyi çalışma koşullarına sahiptirler. Bu çalışma ayrıca; okulöncesi kurumlarının eğitim kalitelerinin yüksekliği, o kurumda eğitim alan öğrencilerin okulöncesi eğitimin gerektirdiği öğrenme ve oyun gibi aktivitelerden maksimum seviyede yararlanabilmelerine olanak sağlamakta olduğunu göstermekte olduğu belirtilmiştir (Buldu ve Yılmaz, 2005).

Goelman, Forer, Kershaw, Doherty, Lero ve LaGrange (2006) tarafından Kanada'daki okulöncesi eğitim kurumlarının kaliteleri araştırılmıştır. Yapılan çalışma Kanada'da yapılan en geniş ve en kapsamlı çalışmadır. Bu amaçla 239 Kanada okulöncesi eğitim kurumundan 326 sınıf örnekleme alınmıştır. Çalışma da sınıf içerisindeki çocuk-yetişkin etkileşimini ölçmek için; Eğitici Etkileşim Ölçeği (CIS), kurum içerisindeki öğrenim kalitesini ölçmek için ise; Bebek ve Yeni

Yürümeye Başlayan Çocuklar İçin Öğrenme Ortamı Değerlendirme Ölçeği (ITERS) ve Okulöncesi Öğrenme Ortamı Değerlendirme Ölçeği (ECERS-R) kullanılmıştır. Çalışan personele maaşları, çalışma şartları ve memnuniyetlik dereceleri ile ilgili, kurum yöneticilerine de kurum çalışmaları ve mali durumları ile ilgili sorular sorularak gözlemler yapılmıştır.

Araştırma sonucunda 0-2 yaş odalarında bulunan yetişkin sayıları ve personelin eğitim seviyeleri beklenen kalite derecelerinde bulunmuştur. Ortaya çıkan sonuçlar içerisinde, okulöncesi eğitim kurumlarının merkeze uzaklığı ve yakınlığının kaliteyi etkilediği, ulusal politikanın kurumların gelişmesi ve ilerlemesinde etkili olduğu ve son olarak da araştırmaya katılan kurumların orta seviyede bir kaliteye sahip oldukları görülmüştür (Goelman and others, 2006).

Micklo'nun (1993) de yaptığı araştırmasında okulöncesi öğretmenlerinin sorunları incelendiğinde; insan ilişkileri, sınıfta davranış yönetimi, anne-baba eğitimi ve desteklenmesi, sınıf içi eğitsel faaliyetler, eğitim programı, çocukların gelişimlerinin desteklenmesi şeklinde sıralandığı görülmektedir (Micklo, 1993).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın yapıldığı okulların ve katılımcıların özellikleri, verilerin toplanması ile verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma biçimi” (Yıldırım ve Şimşek 1999)olarak tanımlanmaktadır.

Görüşme; sözlü iletişim yoluyla veri toplama (soruşturma) tekniğidir. Görüşme formları benzer konulara ilişkin değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır (Patton,1987, s:111). Bu teknik, araştırma problemleri ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasını güvence altına almak amacıyla geliştirilmiş bir tekniktir.

Görüşme tekniğinin güçlü yönleri: esneklik, yanıt oranı, sözel olmayan davranış,ortam üzerindeki kontrol, soru sırası , anlık tepki, veri kaynağının teyit edilmesi, tamlık ve derinlemesine bilgi olarak sıralanırken, yöntemin zayıf yönleri: maliyet, zaman, olası yanlılık, kayıtlı veya yazılı bilgileri kullanamama, zaman ayırma güçlüğü, gizliliğin ortadan kalkması, soru standartlarının olmayışı ve bireylere ulaşma güçlüğüdür(Yıldırım ve Şimşek, 1999).

3.2. Katılımcılar

Bu araştırmada nitel araştırmalarda kullanılan, amaçlı örnekleme yöntemlerinden yararlanılmış ve "*aşırı ve aykırı*" durum örnekleme yöntemi kullanılarak katılımcılar seçilmiştir. Bu örnekleme tekniği, derin bir incelemeye tabi tutulabilecek sınırlı sayıda ancak aynı ölçüde zengin durumların çalışılmasını öngörür. Aşırı ve aykırı durumlar normal durumlara göre daha zengin veri ortaya koyabilir ve araştırma problemini derinlemesine ve çok boyutlu bir biçimde anlamamıza yardımcı olabilir.(Yıldırım ve Şimşek 1999)

Araştırma konusunun “Okulöncesi Eğitimde Kaliteyi Artırmaya yönelik İdareci, Öğretmen ve Veli Görüşleri” olmasına karar verildikten sonra araştırmanın yapılacağı okullar belirlenmesine çalışılmıştır.

Türnüklü’ nün (2000, s.548) belirttiği gibi, görüşme gibi nitel araştırma tekniklerinin kullanıldığı bilimsel araştırmalarda örneklem belirlemede çok sıkı kurallar bulunmamaktadır. Örneklemin sayısı, ne öğrenmek istendiğine, amaca, sahip olunan imkânlar içinde ne yapılabileceğine göre değişebilmektedir.

Araştırmanın yapılacağı okullar ile araştırmaya katılacak kişilerin belirlenmesinde bu özellikler dikkate alınmıştır. Ayrıca araştırmacı veri çeşitlemesinin araştırmada daha sağlıklı sonuçlara götüreceğini düşündüğü için farklı nitelikte okulöncesi kurumları araştırma kapsamına almaya karar vermiştir.

Araştırmada veri çeşitlemesi sağlamak için Konya ve Isparta Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı İlköğretim okulları bünyesinde bulunan anasınıfları, bağımsız anaokulları, özel anaokullarının yanı sıra Üniversiteye bağlı uygulama anaokullarında görev yapan idareci, öğretmen ve velilerin görüşlerinin alınmasının uygun olacağına karar verilmiştir.

Bu amaçla, ilk aşama olarak Konya ili belediye sınırları içerisinde yer alan ve Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı toplam 4 bağımsız anaokulunun müdürü ile araştırma konusunda görüşmeye karar vermiş ve görüşme için telefonla aranmış. Görüşme sırasında araştırmacı kendini tanıtmış, çalışmanın amacını ve yöntemini açıklamıştır. Görüşmeler sırasında çalışmaya gönüllü olan 3 anaokulu müdürü ile onların uygun olduğu gün ve saatte görev yaptıkları okulda görüşmek üzere randevulaşmıştır.

Daha sonra Konya ili belediye sınırları içerisinde yer alan ve Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarından 4 tanesi tesadüfî olarak seçilmiştir. İlköğretim okulu müdürleri ile araştırma konusunda görüşme için telefonla aranmış. Görüşme sırasında araştırmacı kendini tanıtmış, çalışmanın amacını ve yöntemini açıklamıştır. Görüşmeler sırasında çalışmaya gönüllü olan 2 İlköğretim müdürü ile onların uygun olduğu gün ve saatte görev yaptıkları okulda görüşmek üzere randevulaşmıştır.

Son olarak Konya ili belediye sınırları içerisinde yer alan ve Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 1 özel ilköğretim okulu müdürü ve üniversiteye bağlı uygulama anaokulu müdürü ile araştırma konusunda görüşmeye karar verilmiş ve telefonla aranmış. Görüşme sırasında araştırmacı kendini tanıtmış, çalışmanın amacını ve yöntemini açıklamıştır. Görüşmeler sırasında çalışmaya gönüllü olan müdürler ile onların uygun olduğu gün ve saatte görev yaptıkları okulda görüşmek üzere randevulaşmıştır.

Farklı çevrelerde farklı görüş ve önerilerin oluşabileceğini düşünen araştırmacı bu amaçla Isparta ili belediye sınırları içerisinde yer alan ve Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 2 bağımsız anaokulu (1 tanesi özel bir kurumdur) ve 1 İlköğretim okulu müdürü ile araştırma konusunda görüşmeye karar verilmiş ve görüşme için telefonla aranmıştır. Görüşme sırasında araştırmacı kendini tanıtmış, çalışmanın amacını ve yöntemini açıklamıştır. Görüşmeler sırasında çalışmaya gönüllü olan 3 müdür ile onların uygun olduğu gün ve saatte görev yaptıkları okulda görüşmek üzere randevulaşmıştır.

Araştırma kapsamında görüşülmesi gereken öğretmenler gidilen okullarda görev yapan ve araştırmaya gönüllü kişiler arasından seçilmiştir. Öğretmenlerle onların uygun olduğu gün ve saatte görev yaptıkları okullarda görüşmek üzere randevulaşmıştır.

Görüşme yapılacak anne babaların nasıl seçileceği konusunda öğretmenler ile görüşülmüştür. Öğretmenlerden anne ve babalara, araştırma konusu ve amacından söz etmeleri ve araştırmaya gönüllü olabilecek 1 aile belirlemeleri istenmiştir. Ailelerin olabildiğince farklı eğitim, meslek yaşantılarına sahip olması, farklı cinsiyette çocuklarının bulunmasının istenen özellikler olabileceği, önemli olanın ailelerin bu görüşmeye katılımları olduğu öğretmenlere belirtilmiştir.

Öğretmenlerin aileler ile ön görüşmelerinden sonra, araştırmaya katılmak isteyen gönüllü 10 anne ve baba ile yüz yüze görüşülmüştür. Görüşmeler sırasında anne ve babalara araştırmanın amacı ve nasıl yürütüleceği açıklanmıştır. Ayrıca araştırmacı görüşmeler sırasında anne ve babalara verilerin toplanmasında kolaylık sağlaması nedeniyle ses kayıt cihazı ile kayıt edeceğini, ancak bu kayıtları araştırmacı dışında kimsenin inlemeyeceğini belirtmiştir. Araştırmacı anne ve babalara, kendilerinin araştırmaya katılımlarının gönüllük temeline dayalı olduğunu belirterek, istedikleri herhangi bir zamanda araştırmaya katılmaktan vazgeçebileceklerini söylemiştir. Tüm bu açıklamalardan sonra araştırmada yer almak isteyen anne ve babalardan görüşme için uygun oldukları gün ve saat konusunda randevu alınmıştır. Görüşmeler kendi okullarında yapılmıştır.

Araştırmaya katılan idarecilerin kişisel özellikleri Çizelge 3.1.'de verilmiştir.

Çizelge 3.1.

Araştırmaya katılan idarecilerin kişisel özellikleri

Özellik	Grup	f
Yaş	25 – 30 yaş arası	2
	31-35 yaş arası	3
	36 – 40 yaş arası	3
	41 – 45 yaş arası	1
	46 - 50 yaş arası	1
Öğrenim Durumu	Lisans	7
	Yüksek lisans	2
	Doktora	1
İdarecilik Yılı	1-5 yıl arası	5
	6-10 yıl arası	3
	11 – 15 yıl arası	-
	16 – 20 yıl arası	1
	21 – 25 yıl arası	1
Öğretmenlik yılı	1-5 yıl arası	6
	6-10 yıl arası	2
	11 – 15 yıl arası	1
	16 – 20 yıl arası	1
Mezun olunan bölüm	Anaokulu Öğretmenliği	7
	El sanatları bölümü	1
	İlköğretim Öğretmenliği	1
	Fizik bölümü	1

Çizelge 3.1'de görüldüğü gibi, görüşmeye katılan idarecilerden 2'si 25 – 30 , 3' ü 31 – 35 , 3'ü 36– 40 ve 2'si 41 yaşın üzeridir.Araştırma kapsamında kendisi ile görüşme yapılan idarecilerden 7'si lisans, 2'si yüksek lisans ve 1'i doktora eğitimini bitirmiştir.Ayrıca kişilerin idarecilik yıllarına bakıldığında 1-5 yıl arası 5 , 6 – 10 yıl arası 3 , 16 – 20 yıl arası 1 ve 21 yıl üzeri 1 olduğu görülmüştür.İdarecilerin öğretmen olarak çalıştıkları yıllara bakılığında ise ; 1-5 yıl arası 6 , 6 – 10 yıl arası 2 ,

11 – 15 yıl arası 1 ve 16 – 20 yıl arası 1 olduğu görülmüştür. İdarecilerin mezuniyet alanlarına bakıldığında 7 tanesi anaokulu öğretmenliği bölümü mezunu iken 3 tanesi farklı branş mezunudur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özellikleri Çizelge 3. 2. 'de verilmiştir.

Çizelge 3. 2
Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özellikleri

Özellik	Grup	f
Yaş	25 – 30 yaş arası	4
	31-35 yaş arası	5
	36 – 40 yaş arası	1
Öğrenim Durumu	Lisans	8
	Yüksek lisans	2
	Doktora	-
Öğretmenlik yılı	1-5 yıl arası	4
	6-10 yıl arası	3
	11 – 15 yıl arası	3

Çizelge 3. 2'de görüldüğü gibi, görüşmeye katılan öğretmenlerden 4'ü 25 – 30, 5'i 31 – 35, 1'i 36– 40 yaşları arasındadır. Araştırma kapsamında kendisi ile görüşme yapılan öğretmenlerden 8'i lisans ve 2'si yüksek lisans eğitimini bitirmiştir. Öğretmenlerin meslek yıllarına bakıldığında 1-5 yıl arası 4, 6 – 10 yıl arası 3 ve 11 - 15 yıl arası 3 olarak saptanmıştır. Araştırma kapsamında kendisi ile görüşülen öğretmenlerin hepsi anaokulu öğretmenliği bölümü mezunu iken farklı branş mezunu öğretmen bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan velilerin kişisel özellikleri Çizelge 3. 3. 'te verilmiştir.

Çizelge 3. 3
Araştırmaya katılan velilerin kişisel özellikleri

Özellik	Grup	f
Yaş	25 – 30 yaş arası	2
	31-35 yaş arası	5
	36 – 40 yaş arası	2
	41 – 45 yaş arası	1
Öğrenim Durumu	İlköğretim	2
	Ortaöğretim	3
	Lisans	3
	Yüksek lisans	1
	Doktora	1
Meslek	Öğretmen	3
	Ev hanımı	4
	Memur	1
	Avukat	1
	İşçi	1
Çocuk sayısı	1	2
	2	4
	3	3
	4 ve üzeri	1

Çizelge 3. 3'te görülüşü gibi, görüşmeye katılan ailelerden 2'si 25 – 30, 5'i 31 – 35, 2'si 36– 40 ve 1'i 41 – 45 yaşları arasındadır. Araştırma kapsamında kendisi ile görüşme yapılan ailelerden 2'si İlköğretim, 3'ü ortaöğretim, 3'ü lisans, 1' i yüksek lisans ve 1'i doktora eğitimini bitirmiştir. Ailelerin mesleklerine bakıldığında 3'ü öğretmen, 4'ü ev hanımı, 1'i memur, 1'i avukat ve 1'i işçidir. Ayrıca görüşülen ailelerin 7 tanesi bayan iken 3 tanesi erkektir. Bu kişilerin mesleği memur, öğretmen

ve işçidir. Görüşme yapılan ailelerin çocuk sayısına bakıldığında ise 2 tanesi 1 çocuk, 4 tanesi 2 çocuk, 3 tanesi 3 çocuk ve 1 tanesi 4 ve üzeri çocuk sayısına sahiptir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırma, Okulöncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılabilirliğini belirlemeye yöneliktir. Bu amaç doğrultusunda araştırma Isparta ve Konya illerinde bulunan resmi ve özel okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan okul idarecileri, okulöncesi öğretmenleri ile okulda eğitim almakta olan öğrenci velileri ile görüşme formu uygulanarak oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin toplanması yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla araştırmacı tarafından bir görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşmeden istenen verimin alınabilmesi için öncelikle planlanması gerekmektedir.

Planlamada, verilerin kimlerden toplanacağı, ne gibi bilgilere gereksinim olduğu, görüşme yeri ve zamanı, görüşmeyi kimlerin yapacağı, nasıl bir görüşme biçimi izleneceği ve görüşme sonuçları güvenilirliğinin nasıl irdeleneceğinin belirlenmesi gerekmektedir(Kaptan, 1989, s.181).

Görüşme formu geliştirmek için, araştırmanın amacına yönelik sorular ana başlıklar halinde oluşturulmuştur. Soruların belirlenmesi ve taslak görüşme formunun hazırlanması sırasında, Yıldırım ve Şimşek'in (2000, s.101) Bogdan ve Bikien ile Patton'a dayanarak belirttikleri ilkeler göz önünde bulundurulmuştur. Bu ilkeler; kolay anlaşılabilir sorular sorma, yönlendirmekten kaçınma, çok boyutlu soru sormaktan kaçınma, seçenekli sorular ve sondalar hazırlama, farklı türden sorular yazma ve soruları mantıklı bir biçimde düzenlemedir.

Yukarıda sayılan ilkeler göz önünde bulundurularak hazırlanan taslak form, alandan farklı uzmanlara dağıtılarak soruların anlaşılabilirliği, yeterliliği ve amaca hizmet etme özelliği açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Tünel'ün (2000, s.550) Silverman' den aktardığı gibi görüşme tekniğinin kullanıldığı çalışmalarda gerçek çalışmaya başlamadan önce görüşme formunun ve görüşmecinin pilot çalışmaya tabi tutulması gerekmektedir. Bu amaçla uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda taslak formda gerekli düzeltme ve eklemeler yapıldıktan sonra bir ön görüşme gerçekleştirilmiştir.

Ön görüşme için, okulöncesi eğitim kurumunda görev yapan ve bu çalışma için gönüllü olan bir öğretmenden randevu alınmıştır. Randevu alınan gün ve saate öğretmenin görev yaptığı okula gidilerek, araştırmacı tarafından kendisine, araştırmanın amacı ve nasıl yürütüleceği açıklanmış, görüşmenin ses kayıt cihazı ile kaydedilebilmesi için gerekli izin alınmıştır.30 dakika süren ön görüşme, araştırmacı ve öğretmen arasında bireysel olarak gerçekleştirilip kayıt edilmiştir. Görüşme tamamlandıktan sonra öğretmene, görüşme sorularının yeterince anlaşılır olup olmadığı sorulmuş ve “açık ve anlaşılır” olduğu yanıtı alınmıştır.

Görüşmenin hemen ardından öğretmenin, görüşme sorularına verdiği yanıtlar dinlenerek dökümü yapılmıştır. Görüşme formunun içerik geçerliliğini saptamak amacıyla, ön görüşmenin dökümleri ve görüşme soruları alan uzmanları tarafından incelenmiştir. Sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda, yeterince anlaşılmayan, istenen bilgilere ulaşılmasına izin vermeyecek ya da görüşmecilerden olumsuz tepkiler oluşmasına neden olabilecek sorular olmadığı görülmüştür. Bu çalışmalar sonucunda, soru maddelerinin geçerliliği saptanmış ve görüşme formunun üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan kullanılmasına karar verilmiştir. Görüşme formunda yer alan soruların ana başlıkları ve soru örnekleri aşağıdaki şekildedir.

Fiziksel mekân ana başlığı altında 5 soruya yer verilmiştir. Bu bölümde anaokulunun iç ve dış çevresinin sahip olması gereken özelliklerine ilişkin sorular sorulmuştur. Örneğin; Fiziksel yapı nasıl olmalıdır?, Bahçe düzenlemesi nasıl olmalıdır? Gibi... Rutin kişisel mekân ana başlığı altında ise 4 soruya yer verilmiştir. Bu bölümde çocukların anaokuluna geldikleri andan ayrılacakları ana kadar devam eden rutin etkinlikleri ile ilgili sorular sorulmuştur. Örneğin; Çocukları karşılama ve uğurlama nasıl olmalı, kimler yapmalıdır? , Çocukların güvenliği için ne tür önlemler alınmalıdır? Gibi... Dil ve Akıl etme bölümünde 3 soruya yer verilmiştir. Burada etkinlikler sırasında kullanılan dil ve akıl etme faaliyetleri ve sınıflarda kullanılan eğitim materyallerinin özellikleri ve İngilizce eğitimi ile ilgili sorular sorulmuştur. Örneğin; Dil ve akıl etme faaliyetlerinde neler yapılmalıdır? Eğitim kaynakları nasıl olmalı? Gibi... Aktiviteler ana başlığı altında 6 soruya yer verilmiştir. Bu bölümde okulda gün içinde yapılan etkinlikler ile ilgili sorular sorulmuştur. Örneğin; Sanat etkinliğinde hangi aktiviteler yapılabilir? Müzik etkinliğinde hangi aktiviteler yapılabilir? Gibi... Etkileşim bölümünde 2 soruya yer verilmiştir. Burada okulda kişiler arası etkileşim süreci ve rehberlik uygulaması ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Anaokullarında etkileşim süreci nasıl işlemektedir? Çocuklara ne tür rehberlik uygulamaları yapılmalıdır? Soruları sorulmuştur. Aile ve personel ana başlığı altında 4 soruya yer verilmiştir. Bu bölümde okulda görev alacak personelin özellikleri ve aile katılımının nasıl yapılması gerektiği ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Örneğin; Aileler için ne tür aktiviteler yapılmalıdır? , Kurumda çalışacak personelin özellikleri neler olmalıdır? Gibi... sorular sorulmuştur. Yönetici ve öğretmen nitelikleri bölümünde 4 soruya yer verilmiştir. Burada okulda görev alacak öğretmen ve idarecinin sahip olması gereken özellikleri ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Örneğin; İyi bir yönetici hangi vasıflara sahip olmalıdır? , Yaş, cinsiyet ve meslekteki kıdemi etkili midir? Neden? Gibi... sorular sorulmuştur.

3.4.Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Görüşme; önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı, karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim sürecidir (Yıldırım ve Şimşek 1999).

Eğitimbilim alanında yapılan çalışmalarda genellikle üç tür görüşme tekniği kullanılmaktadır. Bunlar;(Türnüklü, 2000, s.546).

- Yapılandırılmamış Görüşme
- Yapılandırılmış Görüşme
- Yarı Yapılandırılmış Görüşmedir.

Yapılandırılmamış Görüşme, diğer bir kişiyle yapılan sözel etkileşimin doğal akışı içerisinde herhangi bir görüşme kılavuzuna bağlı kalmaksızın kendiliğinden gerçekleşen bir iletişim biçimidir. Araştırmacı, görüşme yapılan kişinin yanıtlarına bağlı olarak kendini sürekli yeniden yapılandırmak ve her verilen yanıtı koşut yeni soruları o anda hazırlamak ve sormak durumundadır.

Yapılandırılmış Görüşme, araştırmaya katılan her bir kişiye aynı soruların, aynı biçimde ve aynı sözcüklerle sorulduğu ve kapalı uçlu yanıtların alındığı görüşme türüdür.

Görüşmede kişi kendisine sunulan olası seçeneklerden birini seçerek yanıtını vermek durumundadır. Bu teknikle yapılan görüşmelerde, görüşülen bireylere sorulan sorularda sürekli aynı uyarılar verilmeye çalışılır ve bu yolla görüşülen kişinin yanıtlarının birbirleriyle karşılaştırılabilir olması hedeflenir. Bu görüşmelerin analizi diğerlerine kıyasla daha kolay olur. (Batu 2000, s.38)

Yarı Yapılandırılmış Görüşme, yapılandırılmış görüşmeye göre biraz daha esnek bir tekniktir. Araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme kılavuzunu hazırlar. Ancak, görüşmenin akışına bağlı olarak değişik ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açması ve ayrıntılandırılmasını sağlayabilir. Görüşme sırasında belli soruların yanıtları başka sorular içerisinde verilmişse bu soruları sormayabilir. Bu tür görüşme tekniği, sahip olduğu belirli düzeyde standartlık ve aynı zamanda esneklik nedeniyle eğitimbilim araştırmalarında daha uygun bir teknik görüntüsü vermektedir. (Türnüklü, 2000, s.547). Aynı zamanda bu tip görüşmelerde karşılaştırmalı veriler de toplanabilir. Ancak, yapılandırılmamış görüşmelerden farklı olarak kimi önceden hazırlanmış soruların devreye girmesi nedeniyle bireylerin kendi yapılandırılmalarını görme şansı yitirilebilir(Uzuner, 1999, s.180).

Görüşme kılavuzu; görüşmecinin görüşeceği kişi ile karşılaştığı anda başlayan ve ayrılığında sona eren görevlerinin içeren bir belgedir. Görüşme kılavuzunda, görüşmecinin kendisini nasıl tanıtacağı, görüşülen kişiden beklentilerinin ve amacının ne olduğu, görüşme kaydının nasıl olacağına dair açıklamalar yer almaktadır.(Karasar,1998, s 169).

Araştırmacı görüşme kılavuzunda kendisini tanıtarak, Meram Ayşe Sönmez İlköğretim Okulu'nda anasınıflı Öğretmeni olarak çalıştığını açıklamıştır. Ayrıca Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı olarak Çocuk Gelişimi Bölümü'nde Yüksek Lisans öğrencisi olduğunu ve bu araştırmadan elde edilecek verilerin Yüksek Lisans tezinin verilerini oluşturacağını da belirtmiştir.

Araştırmacı, görüşülen bütün katılımcılara araştırmanın amacının kendilerinin okulöncesi eğitimde kaliteyi artırmaya yönelik görüşlerini almak olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca, tüm katılımcılara, görüşmeler sırasında tüm söylediklerinin gizli kalacağını, bu araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacağı, araştırma sonuçlarını yazarken gerçek isimlerin kesinlikle rapora yansıtılmayacağı, kendilerinin numaralarla ifade edileceği söylenmiştir. Araştırmacı soruların kendisi tarafından sorulacağını da belirterek, istenirse soruların tekrarlanabileceğini, anlaşılmayan maddelerin açıklanacağını ifade etmiştir. Ayrıca görüşme sırasında, katılımcılardan bir sohbet ortamında ki gibi rahat olmalarını rica etmiştir.

Araştırmacı, görüşmelerin 30 dk. süreceğini, istedikleri aşamada görüşmeden ayrılacaklarını belirtmiştir. Son olarak, katılımcılara, zamanı etkili kullanma ve yanıtların doğru olarak çözümlenebilmesi için görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kayıt etmek istediğini belirtmiştir. Görüşme kılavuzunun bir örneği Ek 2’de verilmiştir.

Yıldırım ve Şimşek’in (2000, s.113) belirttikleri gibi, görüşmeler sırasında araştırma sorularına yönelik olarak ayrıntılı bilgi toplanabiliyorsa, görüşme formundaki maddelerin sırasına katı bir şekilde bağlı kalmak gerekmemektedir. Bu nedenle, görüşmeler sırasında, sorulan soru ile bir başkasının cevabı alındığında o soru tekrar sorulmamıştır. Eğer katılımcı soruya tam cevap vermeyip sadece değindiyse “Ekleme istediğiniz başka bir şey var mı?” biçiminde ek bir soru yönlendirilmiştir.

Görüşme yapılan katılımcıların, görüşmeler sırasında açıklık getirmesini istedikleri sorular olursa, “Neden, Niçin, bir örnek verebilir misiniz” şeklinde ek sorular yöneltilmiştir.

Son olarak görüşmeler sırasında, soruların olabildiğince konuşma tarzında sorulmasına, araştırmacının teşvik edici, yansız ve empati olmamasına dikkat edilmiştir.

Görüşmeler, katılımcılardan alınan randevular doğrultusunda, 01 Kasım 2010 – 15 Ocak 2011 tarihleri arasında ve onlar için uygun olan saatlerde bağlı buldukları Okulöncesi Eğitim Kurumunda yapılmıştır. Görüşme takvimi Ek 3'te verilmiştir.

Görüşmeler sırasında her bir katılımcı için birer tane Görüşme formu, Görüşme kılavuzu, ses kayıt cihazı, ses bandı, kayıt cihazına uyum pil kullanılmıştır.

Okulöncesi eğitim kurumlarında yapılan idareci görüşmeleri müdür odalarında, öğretmen görüşmelerinden 3'ü müdür odasında, 2'si öğretmenler odasında, 5 ise sınıflarda yapılmıştır. Aileler ile yapılan görüşmelerin ise 6'sı müdür odasında, 2'si konferans salonunda, 2'si sınıflarda gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, araştırmacı ve katılımcı ortamda yalnızken yapılmıştır. Ancak görüşme yapılan yere, herhangi bir kişi gelmişse veya telefon çalması gibi olaylar gerçekleşmişse, ses kayıt cihazı kapatılarak görüşmeye ara verilmiştir. Sorun giderildikten sonra kalman yerden devam edilmiştir.

Araştırmacı her görüşme öncesinde, katılımcıya görüşme kılavuzunda ki açıklamaları yapmış ya da okumaları için katılımcıya vermiştir. Ayrıca katılımcılara, görüş ve önerilerini açık, anlaşılır bir biçimde, çekinmeden belirtmelerinin araştırmanın niteliği ve araştırmacı için çok önemli olduğu açıklanmıştır.

Katılımcılara, zamanı etkili kullanmak, görüşmenin akışını bozmamak ve yanıtların doğru olarak çözümlenebilmesi için görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kayıt edileceğini, bu kayıtların ve dökümlerin araştırmacı dışında kimse tarafından dinlenmeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca katılımcıların isimleri yerine harflerle anılacakları, kendi isimlerinin asla kullanılmayacağı belirtilmiştir.

Görüşmeler sırasında katılımcılara 7 ana başlık altında 28 maddelik alt sorular sorulmuştur. Görüşmeler ortalama 30- 45 dakika sürmüştür.

3.5 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmacı, görüşmeler tamamlandıktan sonra, görüşmeler sırasında araştırmacı tarafından gerçekleştirilen ses kayıtlarını tek tek dinleyerek, hiçbir değişiklik yapmadan aynen görüşme formlarına dökümü yapmıştır. Görüşme formları katılımcı grupların isimlerini taşıyan ayrı ayrı dosyalara yerleştirilmiştir.

Araştırmacı çözümlenmeleri yaparken her konu başlığına ait bütün katılımcıların görüşlerini inceledikten sonra diğer konu başlıklarına geçmiştir. Örneğin fiziksel mekân ile ilgili idareci, öğretmen ve veli görüşleri incelendikten sonra bir diğer konu başlığı olan rutin kişisel bakıma geçilmiştir. Böylelikle konu bütünlüğü dağılmadan çözümlenme yapılmıştır.

Araştırmacı görüşleri inceledikten sonra aynı özelliklere sahip görüşleri tek bir yorumda toplamıştır. Farklı görüşleri görüşmecinin kendi kelimeleriyle aktararak sebepleriyle birlikte açıklamıştır. Her ana başlığa ait görüşler ile ilgili çizelgeler oluşturmuş ve çizelgelerin içeriğini ayrı ayrı yorumlamıştır. Ayrıca görüşme sonuçlarına göre konu ile ilgili alan taraması yapılmış ve ilgili araştırmalar ile araştırma sonuçları karşılaştırılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma sürecinde görüşme yoluyla toplanan verilerin betimsel analizi neticesinde elde edilen bulgulara yer verilmiş, buluların sunumunda ise araştırmanın alt problemleri temel alınarak; idareci, öğretmen ve veli görüşleri şeklinde sistematik bir şekilde sunulmuştur.

4.1.İDARECİLERİN, OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA KALİTENİN NASIL ARTIRILABİLECEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın birinci alt probleminde idarecilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Görüşler kaliteyi oluşturan; (1) fiziksel mekân, (2) rutin kişisel bakım, (3) dil ve akıl etme, (4) aktiviteler, (5) etkileşim, (6) aile ve personel, (7) yönetici ve öğretmen nitelikleri olmak üzere 7 alt boyut açısından ele alınmış bir bütün oluşturacak şekilde sunulmuştur.

4.1.1. İDARECİLERİN, FİZİKSEL MEKÂN AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın birinci alt probleminde ilk olarak idarecilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin fiziksel mekân açısından görüşleri incelenmiştir. Çizelge 4.1.1.1.'de verilmiştir.

Çizelge 4.1.1.1. “Okul binası nasıl olmalıdır?”

“Okul binası nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Tek katlı ve müstakil olmalıdır	A,B,C,D,E,G,I,J	8
İlköğretim okulu bünyesinde ve giriş katta olmalıdır.	F	1
Bina önemli değildir.	H	1

Çizelge 4.1.1.1’de görüldüğü gibi görüşme yapılan idarecilerin çoğunluğu, anaokulu binalarının çocukların düşüp yaralanma riskini önleme açısından tek katlı ve bağımsız olması gerektiği görüşünü savunurken; özel bir ilköğretim okulunda idarecilik yapan idareci F yalnızca 3/5 yaş grubu çocukların bağımsız tek katlı binada eğitim görmesi gerektiğini, 6 yaş grubu çocuklarının ise ilköğretime uyum sağlamaları açısından ilköğretim okulu binasının 1. katında eğitim görmelerinin uygun olacağı görüşünü savunmaktadır. İdareci H ise çocukların hayata uyum sağlamaları açısından kat sayısının herhangi bir önemi olmadığını vurgulamaktadır.

Baran, Yılmaz ve Yıldırım’a (2007, s. 27-44) göre anaokulları binası genellikle çocukların kolaylıkla hareket edebilmeleri ve herhangi bir tehlikeye meydan verilmemesi için tek kat olarak tasarlanmalıdır.

Görüşme yapılan idareciler anaokulu binalarının tek katlı, merdivensiz ve bağımsız binalarda olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni idarecilerin okullarda yaşadıkları güvenlik problemleri, kullanım ve denetim zorluğu gibi sorunlar olabilir. Bu sebepten dolayı idareciler binaların tek katlı olması gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

Çizelge 4.1.1.2

İdarecilerin “İlköğretim okullarında yer alan anasınıfları fiziksel açıdan yeterli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“İlköğretim okullarında yer alan anasınıfları fiziksel açıdan yeterli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet	A, J	2
Hayır	B,C,D,E,F,G,H,I	8

Anasınıflarında fiziksel mekân ile ilgili görüşleri alınan 10 idareciden 8’i binaların fiziksel olarak yetersiz olduğunu savunmuşlardır. Bu idarecilerin hepsi daha önceden öğretmen olarak ilköğretim okulunda görev almış ve buradaki şartları yakından tanımaktadırlar. İlköğretim okullarındaki sınıfların küçük ve sayıca az olduğunu söylemişlerdir. Ayrıca bahçelerinin de güvenlik ve kullanım açısından yetersiz bulmaktadırlar. İdareci E “Zorunlu eğitime geçiş aşamasındayız. Kaliteli bir okul öncesi eğitim için sınıflarımızdaki öğrenci sayısı 20’yi geçmemelidir” demiştir.

Karaküçük’ ün (2008, s.307-320) yaptığı çalışmanın sonuçları bu araştırmanın sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Karaküçük’ ün yaptığı çalışma sonuçlarına göre, binalar fiziksel açıdan anasınıflarında, ilköğretim veya lise binasında olduğu için standartlara uygun değilken, anaokulları koşullara uygun bulunmuştur.

Görüşme yapılan idareciler, okulöncesi eğitimin bağımsız ve anaokulu için yapılan bir binada yapılmasını savunmuşlardır. İdarecilerden B ve E ve I “Anaokulu binalarının yapım aşamasında idareci ve öğretmenlerin de görüşleri alınmalı, çünkü bu binaları kullanacak kişiler olduğumuz için bizler ile işbirliği yapılmalıdır” şeklinde fikir belirtmişlerdir.

Ayrıca İdareci G “Engelli öğrenciler için alınacak önlemler bina yapım aşamasında iken planlanmalı, kapıların boyu ve genişliği, pencerelerin yüksekliği onlara göre ayarlanmalı, kapılar eşiksiz olmalı, engelli öğrencilerimiz için özel girişler yapılmalıdır. Bahçede onlar için özel bölümler ve oyun araç-gereçleri yapılmalıdır” demiştir.

İdareci H ise anaokulu binalarının çocukların ilgisini artırıcı renkler ve karakterler ile süslenmesi gerektiğini savunmuştur. Ayrıca duvarlardaki kahramanlar, çocukların hayal dünyasını geliştirerek, kendileri için bir okuldan ziyade mutluluk evi hissi uyandıracak şekilde planlanması gerektiğini vurgulamıştır.

Okulöncesi Eğitimde bina ve sınıf düzenlemesi, eğitimin kalitesini etkileyen en önemli faktörlerden biridir. İyi yapılmış bir bina ve sınıf düzenlemesi, öğretmenin verdiği eğitimi destekleyip çocuğun kendini okula ait hissetmesini ve okulda rahat edebilmelerini sağlar. Okulöncesi eğitim düşünülerek yapılmamış binalar okulda kargaşa yaşanmasına, öğretmenin daha fazla yorulmasına ve çocukların öğretime bağımlı yaşamasına neden olmaktadır.

Görüşülen idarecilerden 9’u sınıfların düzeni ve binanın amacına uygun kullanımı açısından anaokullarını sonradan dönüştürülen binalarda açmak yerine; planlı yeni yapılarda açılması gerektiğini savunmaktadırlar. İdareci H ise binanın dönüştürülmesinin herhangi bir etkisinin bulunmayacağını savunmaktadır.

MEB, özellikle fiziksel alanların nasıl olması gerektiği konusunda zaman zaman çeşitli çalışmalar yapsa da eğitimde kaliteyi belirleyen öğeler arasında dinamik ilişkiler kurulamaması ve çeşitli ekonomik yetersizlikler bu konudaki en önemli engeller olarak görülmektedir. Özellikle son yıllarda okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma ile ilgili çalışmaların hız kazanması okullaşma oranını arttırsa da fiziksel mekân ve öğretmen yetersizliğinden dolayı kalite kavramı üzerinde çok durulmadığı görülmektedir. Bu durum birçok okulda, yeni okul öncesi sınıfı açılırken kullanılmayan ya da okulun en kötü ve küçük ortamının ana sınıfı yapılması, malzeme yetersizliği gibi sorunlardan dolayı istenen sonuçlar elde edilememektedir.

Çizelge 4.1.1.3

İdarecilerin “Bina içinde zemin döşemesi nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Bina içinde zemin döşemesi nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Islak zeminler kayganlığı azaltılmış fayans olmalıdır	A,B,C,D,E,F,G,H,I,J	10
Sınıf, idari bölüm ve çok amaçlı salonlar laminant olmalı	A,B,C,D,G,H,I,J	8
Sınıf, idari bölüm ve çok amaçlı salonlar mineflo olmalı	E,F	2

Çizelge 4.1.1.3.’te görüldüğü gibi okul içinde tuvalet, mutfak gibi ıslak zeminlerde kayganlığı azaltılmış fayans kullanımında fikir birliği varken; sınıflar, idari bölümler ve çok amaçlı salonlarda yer düzenlemesi konusunda ise fikir ayrılıkları bulunmaktadır. İdarecilerden 8’i temizlik açısından kolay ve hijyenik olduğu için laminant parkeyi tercih ederken; idareci E ve F gürültülü olduğu ve kayıp düşme riski çok olduğu için mineflo yer kaplama sistemlerini tercih etmişlerdir.

Görüşülen idarecilerden hiçbiri koku yaptığı, çabuk yıprandığı ve hastalıklara sebep olduğu için halı yer döşemesini tercih etmemiştir. Ancak idareci B “Halı toz akarları sebebiyle hastalıklara sebep oluyor ve temizlenmesi de zor. Ancak göze hoş gözüktüğü ve sınıfa sıcaklık kattığı için veliler tarafından daha çok tercih ediliyor” şeklinde açıklama yapmıştır. Ayrıca oyun odalarının darbeleri önleme açısından tata minderleri ile kaplanması gerektiğini savunmuştur.

Baran, Yılmaz ve Yıldırım (2007, s. 27-44)’a göre anaokullarında gerek güvenlik, gerek dayanıklılık bakımından en önemli kritik eleman zemin ve zemin

kaplamalarıdır. Hijyen koşullarına uygun, kolay temizlenen, çocuklar için güvenli ve grup odasındaki değişik aktivitelere uygun kaplama malzemeleri kullanılmalıdır.

İdarecilerin ıslak zeminlerde kayıp düşme kazalarını önlemek için özel kayganlığı azaltılmış fayans kullanmayı tercih ederken, sınıflarda hijyen açısından halıyı kısmi bölümlerde kullanmayı tercih ettikleri söylenebilir. Sınıfların genelinde ve idari bölümlerde laminant kaplama temizliği kolay ve hijyenik olduğu için tercih edildiği söylenebilir.

Sınıfların genel özelliği hakkında görüşme yapılan bütün idareciler sınıfların güneş alan, havadar ve geniş olması gerektiğini belirtirken; idareci D çocukların dışarıyı daha rahat gözlemleyebilmeleri için sınıf pencerelerinin yere kadar olması gerektiğini belirtmiştir.

Okulöncesi dönemde sınıf ve eğitim alanları çocukların keşfettikleri, konuştukları, soru sordukları, bilgileri inşa ettikleri, bireysel ya da grup olarak yaratıcı etkinlikler yaptıkları yerdir. Sınıflar, çocuk sayısı ve her çocuk için 3- 4 m² davranış alanı düşünülerek, iklim şartlarına uygun olarak yapılmalı, duvar, pencere, kapı, tavan, çatı yapımları, ısıtma ve havalandırma tesisatları bulunmalıdır. Sınıf, sevimli bir görüntüye sahip olmalı, güneye bakmalı, güneş göreceği şekilde planlanmalıdır. Kapılar koridora/dışa doğru açılmalı, tek kanatlı ve genişliği en az 90 cm olmalıdır; 140 cm ve daha geniş ise iki kanatlı olmalı, çift taraflı derslik olan koridorlarda kapılar karşılıklı açılmamalı, eşik ve sürgü olmamalı, kapı kolu çocuklara uygun bir yükseklik ve teknikte yapılmalıdır. Pencereler derslik taban alanının %18'inden aşağı olmamalı ve çocukların dışarı sarkabileceği şekilde planlanmamalıdır. Okul öncesi binasının çocuklara ait bölümlerinin tavan yüksekliği en az 2.70 m. olmalıdır.

Okulun ana kapısında yoğunluk olmaması ve bahçeye ulaşımın kolaylığı açısından İdareci A, D ve I sınıfların bahçeye açılan kapılarının olması gerektiğini savunurken İdareci J bunun güvenlik açısından tehlikeli ve kontrolünün zor olduğunu söylemiştir.

Görüşme yapılan idareci A ve C her sınıfın kendine ait bir deposu , tuvaleti ve lavabosunun olması gerektiğini savunmaktadırlar. Sınıfa ait tuvalet ve lavabo etkinliğin bütünlüğünün bozulmamasını ve öğretmenin çocukları kontrolü için önemli olduğunu vurguladılar. Baran, Yılmaz ve Yıldırım (2007, s. 27-44)'a göre anaokulu binasında bütüne oranla servis ve depolama alanlarının yeterli oranlarda olması gerekmektedir (Tipik olarak üçte bir oranında).

Anaokullarında sınıflar dışında farklı bölümlerin olması idarecilerin ortak fikridir. İstenilen bölümler arasında oyun, uyku, dans, fen-doğa, sanat, bilgisayar, drama, jimnastik, müzik, dinlenme odaları gibi eğitim odaları olması gerekir.

Ayrıca idari birimler, veli görüşme, fotokopi odası, mutfak, doktor odası ve konferans salonu ihtiyaçları belirtilmiştir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında bulunması gereken iç bölümler; kurucu odası, müdür odası, sağlık odası, uyku odası (isteğe bağlı), oyun odası, mutfak, öğrenci sayısına göre ek olarak psikolog/sosyal hizmet uzmanı odası, hizmetli odası, büro, arşiv/dosya odası ve depodan oluşmaktadır. İkili eğitim yapan anaokullarında bu bölümlere beslenmelerin hazırlandığı bölüm eklenmiştir (Tebliğler Dergisi, 2004).

Görüşme yapılan idarecilerin anaokullarında olmasını istedikleri bölümler Tebliğler Dergisinde belirtilenlerle uyum gösterirken bunların dışında ek olarak farklı eğitim aktiviteleri için farklı bölümler istendiği gözlenmiştir.

Çizelge 4.1.1.4

İdarecilerin “Okul binasında öğretmenler odası olmalı mıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Okul binasında öğretmenler odası olmalı mıdır?”		
	Katılımcılar	f
Evet olmalıdır	B,C,D,E,F,G,I	7
Hayır olmamalıdır.	A,H,J	3

Çizelge 4.1.1.4’te görüldüğü gibi anaokullarında idari kısım içerisinde öğretmenler odasının yer alması idarecileri ikiye bölmüştür. Görüşme yapılan 10 idareciden 7’si olması gerektiğini savunurken; 3 (A,H,J) tanesi anasınıflarında ders bütünlüğü olduğu için öğretmenler odasının gereksiz olduğunu savunmuşlardır.

Eğitim ortamında yer alan personele sunulan olanaklar, eğitim ortamının niteliği açısından önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumunda yer alan personelin dinlenme odalarının ve dinlenme zamanlarının bulunması öğretmenin performansını canlı tutması, günün yoğunluğu arasında enerjisini yenileyebilmesi açısından gereklidir.

Anaokullarında ders bütünlüğü olması sebebiyle bazı idareciler öğretmenler odasını gereksiz bulurken, diğer idareciler ders öncesinde ve sonrasında dinlenme, ders araç ve gereçlerini hazırlama, zümreler arası fikir alışverişinde bulunması için öğretmenler odasını gerekli buldukları söylenebilir.

Görüşme yapılan idareciler sınıfta kullanılacak mobilya grupları için genelde benzer fikirler ortaya koymuşlardır. Bu görüşler şöyledir: mobilyalar çocukların boylarına uygun yükseklikte, köşeleri sivri olmayan kaliteli ahşap malzemelerden yapılmalıdır. Dolaplar duvara monteli ve sabit raf sistemine sahip olmalıdır.

Çizelge 4.1.1.5

İdarecilerin “Sınıfta kullanılan mobilyalar nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Sınıfta kullanılan mobilyalar nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Renkli olmalıdır.	B,C,D,E,F,G,I	8
Doğal ahşap renginde olmalıdır.	E,F	2
	Katılımcılar	f
Dolaplar kapaklı olmalı.	A,B,I,J	4
Dolaplar kapaksız olmalı.	F,H	2
Fark etmez.	C,D,E,G	4

Çizelge 4.1.1.5’te görüldüğü gibi İdareci E ve F mobilyaların renkli olmamasını, doğal ahşap renkte olması gerektiğini savunmuşlardır. Çünkü sınıfta çok fazla renk karmaşası çocukların ilgisini dağıtıp, göz yorgunluğuna sebep olmaktadır diye açıklamışlardır. Ayrıca idareci F ve H çocukların sınıfta aradıklarını kolayca bulabilmeleri için dolapların kapaksız olmasını savunurken, idareci A, B, I ve J görsel çirkinliğe sebep olacağı için dolapların mutlaka kapaklı olması gerektiğini savunmuşlardır. 4 idareci ise bu konuda fikir belirtmemişlerdir.

İdarecilerin sınıflarda kullanılacak mobilyalar hakkında belirttikleri görüşler literatürle uyum sağladığı görülmektedir. İdareciler gerek güvenlik önlemleri gerekse kullanım kolaylığı açısından köşeleri yuvarlak, duvara sabitlenmiş ve çocukların boylarına uygun olanları tercih ettikleri görülmüştür.

Görüşme yapılan bütün idarecilerin ortak görüşü; anaokulu bahçelerinin geniş, yeşillikli ve ağaçlıklı olması yönündedir. Ayrıca bahçede geniş ve korunaklı bir kum havuzu, gerçeğine uygun bir trafik pisti, futbol ve basketbol sahası, ekim alanları ve hayvan barınakları istenilen bölümler arasındadır. İdareci B ve E sağlıklı çocuklar yetiştirmek için bahçede yüzme havuzu ve tenis kortunun olması gerektiğini belirttiler.

İdareci C ise özellikle yaz aylarında çocukları kapalı alana hapsetmek yerine bahçede uygun yerlere eğitim köşelerinin hazırlanmasının uygun olacağını belirtti. Bu eğitim köşelerinde çocukların boylarına uygun taşınabilir ahşap ve cilalı mobilyalar olmalı ve yapılacak etkinliğe göre yer değiştirebilmelidir. İdareci G' ye göre de bahçede çocukları direk güneş ışınlarına maruz bırakmamak için gölgelik alanlar yapılmalıdır. Ayrıca ekim alanlarını sulamak için sulama sistemleri yapılmalıdır. Bahçede çocukların öğretmen denetiminde kullanabilecekleri küçük su göletlerinin olması daha eğlenceli olur. Ancak bahçedeki bütün bölümler hem görsellik hem de güvenlik açısından çitler ile bölümlendirilmelidir.

Anaokulların da bahçe düzenlemesi konusunda farklı fikirler de ortaya koyulmuştur. Örneğin İdareci H bahçenin yıl içinde çok fazla kullanılmadığı, bunun için az maliyetli bir oyun parkının yeterli olacağını belirterek, bahçede geçirilecek sürelerin birleştirilerek yakın çevrelere doğa gezileri düzenlemenin daha yararlı olacağını savunmuştur.

Okul öncesi binasının dış mekânları içinde, en önemlisi bahçedir. “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’ne göre: Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimin sağlıklı ve uygun bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için oyun alanı ile bahçenin bulunması ve amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır, der (MEB Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, Madde 54).

Bahçe ve dış alan düzenlemeleri eğitim olmadığı zamanlarda yapılır. Bu düzenleme yapılırken; trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları, ayrıca çocukların fen ve doğa çalışmaları yapabilmeleri için yeterli toprak alan

bulundurulmasına özen gösterilir” (MEB Mevzuat Bankası, 2004). MEB Yönetmelikleri okul bahçelerinin, okul öncesi eğitim düzeyinde, çocuk başına 3 m² alan, temel/orta eğitim düzeylerinde ise her çocuğa 10 m² alan düşünülerek düzenlenmesini önermektedir. Ek olarak, çimenli/çakıl taşlı alanlar, bisiklete binilebilecek alanlar, kum havuzu, ağaçlar, toprak tepecikler ve olabilirse açık hava tiyatrosu, küçük evler, bitki bahçeleri, hayvan besleme yerleri, havuz, depo vb. ekler oluşturulması, bahçelerin etrafının tel, çit ya da duvarla korunması önerilmektedir (Poyraz ve Dere, 2003; MEB Mevzuat Bankası, 2004).

Gerek idarecilerin görüşlerinden gerekse literatürdeki bilgilerden anlaşılacağı gibi anaokullarında bahçe olmazsa olmazlardandır. Ancak bahçenin içeriği ve kullanım amacı kişiden kişiye göre değişiklik göstermektedir. Genel olarak idareciler bahçeyi amacına uygun ve etkin olarak kullanmayı istemektedirler.

Çizelge 4.1.1.6

İdarecilerin “Bahçedeki oyun parkları nasıl olmalıdır ?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Bahçedeki oyun parkları nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Oyun parkı olmamalı	A,F	2
Doğal ahşaptan yapılmalı	C,D,E,G,I,J	6
Renkli plastikten yapılmalı	B,H	2

Aynı şekilde bahçelerde yer alan oyun parkları konusunda da farklı fikirler yer almaktadır. Örneğin İdareci A oyun parkının gereksiz olduğunu söylerken, İdareci F hazırlık aşamasında oldukları için günlerinin çoğu sınıf içinde geçeceği için küçük plastik oyun parkı yeterlidir, görüşünü savunmuştur. Ancak İdareci C,D,E,G,I ve J daha sağlıklı ve çocuklardaki enerjiyi boşaltmak açısından cilalı, ahşap oyun

parklarını tercih etmişlerdir. Ayrıca İdareci E çocukları zararlı kimyasal boyalara maruz bırakmamak için doğal renkte olması gerektiğini savunmuştur.

İdarecilerin çoğunluğu anaokulu bahçelerinin farklı bölümlerine farklı zemin türlerinin olması konusunda hem fikirdirler. Topraklık, çimenlik, beton ve özel yumuşak yer döşemeleri uygun bölümler için kullanılmalıdır. Ancak İdareci E “Beton ve karo döşemelerin çocukları doğallıktan uzaklaştırdığını; bahçede sadece toprak ve çimenlik alanların olması gerektiğini savunmuştur. Öyle ki apartmanlarda yaşayan çocuklar için; anaokulu bahçesinin çocukluğunu yaşayabileceği doğal mekânlar olmalıdır. Bahçe duvarlarındaki betonlar bile sarmaşıklar ile kaplanarak yapay görüntü gizlenmelidir” demiştir. İdareci F ise gerek okulun gerekse çocukların temizliği açısından bahçede sadece çimenlik ve beton alanların yer alması gerektiğini savunmuştur.

4.1.2 İDARECİLERİN, RUTİN KİŞİSEL BAKIM AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın birinci alt probleminde ikinci olarak idarecilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin rutin kişisel bakım açısından görüşleri incelenmiştir. Çizelge 4.1.2.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.1.2.1

İdarecilerin “Anaokullarında çocukları kim karşılamalı ve uğurlamalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Anaokullarında çocukları kim karşılamalı ve uğurlamalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Okulda görevli bir personel	A,B,C,E,F,G,H	7
Nöbetçi öğretmen	D,I,J	3

Çizelgede görüldüğü gibi idarecilerden 7 ' si çocukları okulda görevli bir personelin karşılmasını uygun bulurken, İdareci D, I ve J karşılama görevini nöbetçi öğretmenin yapmasını uygun bulmaktadır. İdareci D velilerin eğitimi bir kişi ile muhatap olmak istediklerini ve çocuklarını daha güvenli bir şekilde bıraktıklarını söylemiştir.

Çocukları görevlinin karşılmasını uygun bulan idareciler, çocukları her gün aynı görevlinin karşılması gerektiğini savunmaktadır. Bu durum çocuklarda ve velilerde güven duygusu oluşturmaktadır. Ayrıca çocukları karşılayacak kişi güler yüzlü, düzgün giyimli, çocuklar ile iyi anlaşan ve veliler ile iletişimi düzgün kişiler olmalıdır, demişlerdir. İdareci B görevli personelin bayan olması velilerde daha fazla güven duygusu oluşturmaktadır. Veli temkinli olduğu zaman, çocuklarda bu kişiye karşı mesafeli davranmaktadır şeklinde açıklama yapmıştır.

Aksoy (2009)' un yaptığı araştırmaya göre özel okulöncesi eğitim kurumlarına çocuklarını gönderen ailelerin rutin kişisel bakım açısından kurumdan daha çok beklenti içerisine girmeleri, bu beklentilerinin karşılanmadığı durumlarda kurumun öğrenci kaybı endişesiyle karşı karşıya kalması nedeniyle özel kurumlar bu konuda daha dikkatli davrandıkları görülmüştür.

Farouhar (1989) tarafından Yeni Zelanda'daki okulöncesi eğitim kurumlarının kaliteleri ile ilgili yapılan araştırmada genel olarak çocuk sağlığı ve güvenliği ile ilgili değerlere eğitimden daha çok önem verildiği görülmüştür (Akt. Kalemci, 1998).

Çocukları karşılama ve uğurlama görevi ile ilgili olarak idareciler sınıf öğretmenlerinin çocukların başında durması gerektiğini düşündüğü için bu görevi okulda görevli diğer personellere verdiği düşünülebilir.

Anaokulunda çocuklara 3 öğün yemek verilmektedir. Görüşülen bütün idareciler yemeklerin okulda idareci ve öğretmen gözetiminde yapılmasının uygun olduğunu söylemişlerdir. Yemek menülerini 9 okulda öğretmen ve idare hazırlarken,1 okulda menüyü diyetisyen hazırlamaktadır. İdareciler menüyü

hazırlarken çocukların yaş ve gelişim özelliklerini dikkate alırken; İdareci B okulun maddi durumunun da listeyi hazırlarken etkili olduğunu söylerken, fiyat yönünden uygun, besin değeri yüksek yemekler tercih edilmektedir demiştir. İdareci A, I ve J ise menüde velilerin istekleri ve çocukların yaşadığı kültürel çevrenin de etkili olduğunu savunmuşlardır. İdareci D yemeklerde kullanılan gıdaların markalarının ve kullanma tarihlerinin de çok önemli olduğunu ve sürekli kontrol edilmesi gerektiğini açıklamıştır.

Bireylerdeki çeşitli yeme alışkanlıkları, yemeklerin cinsi ve pişirilme biçimleri toplumdan topluma, iklimden iklime veya ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Pek çok davranışlarında yetişkini örnek alan çocuklar, yiyecek tercihi konusunda da genellikle aile bireylerinden birini örnek alırlar. Bu nedenle, çocuk için dengeli bir beslenme programı hazırlanırken, aile bireylerinden gelecek etkilerinde göz önünde bulundurulması gereklidir (Oktay, 1985).

Eğitimci çocukların yemek ihtiyaçlarını karşılarken dikkatli olmalıdır. Hangi çocuğun hangi besin maddelerinden yediği, hangi besin maddelerine karşı alerjisi olduğunu bilmeli ve yemek listesi ona göre hazırlanmalıdır. Çocukların varsa alerji durumları sınıf veya yemek odasının duvarına not olarak asılmalıdır. Yemek listeleri hazırlanmadan önce aileler ile çocukların yemek alışkanlıkları hakkında bilgi alışverişinde bulunulmalıdır. Örneğin; çocukların ne tür yemeklerden hoşlandığı, yemek yerken ne gibi alışkanlıklarının olduğu, ailenin yemek tercihi ile ilgili belli bir isteği olup olmadığı gibi. Haftalık ya da aylık mönü ailelere gönderilmelidir.

Bu bilgilere göre idareciler yemeklerin anaokulunda usta aşçılar tarafından yapılmasını tercih ettikleri söylenebilir. Bunun nedeni olarak yemeklerin temizliğini ve kullanılan malzemeyi kontrol etmek, çocukların yaşlarına ve gelişimlerine uygun yemeklerle beslenmesi ve maddi açıdan da yemekleri ucuza mal etmek için okulda yapılmasını istedikleri söylenebilir.

Sağlık alışkanlığı kazandırmanın artık daha kolay olduğunu söyleyen İdareci A, çocukların aileden donanımlı geldiğini söylemiştir. Sağlık önlemleri konusunda görüşme yapılan tüm idareciler anti bakteriyel sabunlar, tek kullanımlık peçeteler kullanılması gerektiğini söylemiştir. Çocuklara sağlık kurallarını öğretmek için İdareci A tuvalet ve lavabolarda çocuklara rehberlik yapacak bir personel görevlendirilmesinin, İdareci B ise halı, perde, pelüş oyuncaklar gibi bakteri barındırma ihtimali yüksek malzemelerin sık sık yıkanması gerektiğini açıklamıştır. İdareci C okul öncesi çocuklar okuma-yazma bilmedikleri için bilgilendirici resimler kullanılmasının uygun olacağını söylemiştir. İdareci E çocuklara sorumluluk kazandırmak ve çevre düzenlemeyi öğretmek için sınıf başkanı uygulamasının yapılmasının çocuklarda istendik davranışlarının öğretimini kolaylaştıracağını söylemiştir.

Görüşme yapılan bütün idarecilerin çocuklara sağlık alışkanlığı kazandırmak için aileler ile işbirliğinin önemini vurgulamış ve evlere bilgi notları gönderilmesi gerektiğini söylemişlerdir. Ayrıca temizlik kurallarını öğretmek için eğitici film ve hikâyeler kullanımını, profesyonel tiyatroların hazırladıkları gösterileri izlettirmenin ve öğretmen ve çalışan personelin çocuklara bu konuda modellik yapmasını çok etkili olacağını söylemişlerdir.

Ayrıca İdareci B ve F bulaşıcı sağlık problemi olan çocukların temiz raporu olmadan okula gelmesine izin verilmemesini; böylece salgın hastalık riskinin önleneceğini söylemişlerdir.

Görüşme yapılan bütün okullarda düzenli sağlık taraması yapılmakta ve sağlıkçı velilerden de yararlandıklarını söylemişlerdir.

Okulun ilk günlerinden itibaren sağlık ve güvenlik kuralları çocuklarla birlikte tartışılıp konuşulmalıdır. Çocukların gerek özel gerekse genel temizlik, sağlık ile ilgili işlemlere etkin olarak katılımları için eğitimci tarafından cesaretlendirilebilirler; eğitimci olması gereken davranışları örnek olarak önce

kendisi sergiler daha sonra çocukların yapması için teşvik eder (Harms, Clifford ve Cryer, 1998).

Lavabolarda alerji yapmayacak, hassas ciltlere zarar vermeyecek türde sabun bulundurulmalıdır. Eğer mümkünse kâğıt havlu bulundurulmalı, bu mümkün değilse de çocukların kendilerine ait havluları olmalı ve havlular birbirine değmeyecek şekilde lavabolara asılmalıdır. Yıkama, kurulama gibi temizlik zamanları için gerekli bütün malzemelerin sürekli yerinde mevcut olması da, çocuklarda temizlik alışkanlığının süreklilik kazanması açısından önemlidir.(Aksoy, 2009)

Sağlık/bakım hizmetleri, eğitim hizmetleri gibi sadece çocuk için değil, ebeveynler ve personel için de verilmelidir. Öğretmenler, acil bakım hizmetlerini ve bazı genel temel kazalar için ilkyardım uygulamalarını öğrenmeye ihtiyaç duyarlar (Tovim, 1996). Buna göre, kurumun bu olanakları eğitim ortamlarının niteliği açısından önem taşımaktadır.

Güvenlik gereksinmesi ise fiziksel ve psiko-sosyal güvenlik konularını kapsar. Can güvenliği; bir mekânın ölüm, yaralanma, yanma, zehirlenme, kırık-çıkık gibi durumlarla sonuçlanan kaza risklerini azaltıcı önlemlerle tasarlanması demektir. Bu koşullar çocuk tarafından değil, ebeveyni, yakınları ve mimar tarafından sağlanır. Fiziksel güvenlik yalnızca istenmeyen dış etkenlere karşı korunarak sağ kalmak demek değil, uzun dönemde sağlıklı kalmak demektir.

Anaokullarında güvenliği sağlamak için görüşme yapılan bütün idareciler; güvenlik kamerası ve alarm sistemleri kullanılmasının gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca okul giriş kapıları sürekli kapalı olmalı ve bir görevli tarafından kontrol edilmelidir demişlerdir.

Ayrıca İdareci A pencerelere korkuluk yaptırarak içeriden ve dışarıdan izinsiz giriş-çıkışın engellenmesini söylemiştir.

Çizelge 4.1.2.2

İdarecilerin “Anaokullarında güvenlik elemanı bulunmalı mıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Anaokullarında güvenlik elemanı bulunmalı mıdır?”		
	Katılımcılar	f
Evet	B,C,D,F,G,I,J	7
Hayır	A,E,H	3

Görüşme yapılan idareciler anaokullarında güvenlik elemanı uygulaması konusunda fikir ayrılığına düşmüşlerdir. İdareci A,E ve H çocuklarda güvensiz bir yerde yaşadıkları hissi oluşturacağı için güvenlik görevlisinin gereksiz olduğunu savunmuşlardır.

Çizelge 4.1.2.3

İdarecilerin “Güvenlik elemanının özelliği nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Güvenlik elemanının özelliği nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Erkek	B,F	2
Cinsiyet önemsiz	C,D,G,I,J	5
	Katılımcılar	f
Üniformalı	B,C,F,G,J	5
Sivil	D,I	2

Görüşülen diğer 7 idareci ise güvenlik görevlisinin şart olduğunu söylerken; üniforma ve cinsiyet konusunda fikir ayrılıklarına düşmüşlerdir. İdareci B ve F üniformalı erkek güvenlik görevlisinin velilerde ve çocuklarda daha fazla güven hissi oluştururken, erkek çocuklarda rol model olduğunu söylemiştir. İdareci C,G ve J ise görevli üniformalı olmalı ancak cinsiyet önemli değildir; önemli olan otorite olmasıdır demişlerdir. İdareci D ve I ise üniforma çocuklarda korku yaratabileceği için sivil bir görevliyi daha uygun bulmuşlardır.

Anaokullarında çalışacak güvenlik görevlisinin özellikleri hakkında ortak görüşler şöyledir: İşini seven, güler yüzlü, çocuk dilinden anlayan, genç ve dinamik, yeri geldiği zaman otorite koymayı bilen; ayrıca diksiyonu düzgün, en az lise mezunu, sertifikalı kişiler olmalıdır.

Anaokullarında idarecilerin güvenlik için dikkat ettikleri en önemli nokta; çocukların velilere teslimidir. Görüşülen bütün idareciler kimlik göstermeden çocukları kimseye teslim edilmemesi gerektiğini söylemişlerdir. Ayrıca anne-baba dışında 3. şahıslar geldiği zaman aile telefon etmeden çocuk teslim edilmemelidir. Hatta İdareci A çocuğu almaya gelen 3. şahsın kimlik fotokopisini alarak dilekçeye eklenilmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Anaokullarında kazalara karşı donanımsal anlamda da tedbirler alınmalıdır. Örneğin İdareci E, ıslak zeminlere kaydırmaz halılar ve fayanslar döşenmeli; ayrıca asma lavaboları Hilton tarzı lavabolara çevrilmesi gerektiğini söylemiştir. İdareci G ise yangın, ısı, elektrik ve su tesisatlarını sürekli kontrol ettirilmeli ve kullanılan malzemelerin kalite standartlarına uygun olmalı demiştir.

Ayrıca anaokulu binaları yapılmadan önce zemin etüdü yapılmalı. Okulun bulunduğu çevre mezarlık, çöplük gibi alanlardan uzak olmalı. Okul önlerinde trafik için önlemler alınmalıdır. Gerek bahçe gerek ise sınıflarda kullanılan kaba motor becerilerini geliştirici oyun araç-gereçleri gerekli TSE kurallarına uygun şartlarda üretilip, uygun alanlara sabitlenmelidir.İdareci H,I ve J ise hiçbir koşulda sınıf ve okul içinde çocuklar yetişkin gözetimi olmadan yalnız bırakılmamalıdır demişlerdir.

Genel anlamda okul arsaları, devlet yolu, şehir ve kasabaların ana yolları ile ticari yollara bitişik olmamalı, yakınlarında tehlikeli yer/zemin yapıları, zehirli atıklar üreten tesisler, mezarlıklar olmamalı, çevresi açık ve gürültüden uzak olmalıdır. Okul Arsa ve Arazi İşleri Yasası-Madde 61, her türdeki okul binasının meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezi gibi umuma açık yerler ile alkollü içki satılan yerlere 100 metre uzaklıkta bulunması koşulunu belirtir. Turizmin yoğun olduğu yerlerde, okul tatil dönemlerinde bu koşul aranmaz (MEB Mevzuat Bankası, 2003).

4.1.3 İDARECİLERİN, DİL VE AKIL ETME AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın birinci alt probleminde üçüncü olarak idarecilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin dil ve akıl etme faaliyetleri açısından görüşleri incelenmiştir.

Dil ve anlatım etkinlikleri ile çocuk gözlem yapma, problem çözme, olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurma, belli kavramları öğrenme gibi süreçleri işletmekte; duygu ve düşüncelerini jest ve mimiklerle destekleyebilmekte; konuşma eğitimi ve dinleme eğitimi ile kendisine ve çevresindekilere saygı duymayı öğrenmektedir.

Görüşme yapılan idarecilerden hepsi bilişsel kavramları öğretmek için basılı kaynakları kullanmanın gerektiğini düşünmektedirler. İdareci A “ Amaçlarımızdan biri ilköğretime hazırlık olduğu için çocuklara kitabı tanıtmak, nasıl kullanılacağını öğretmek için kitaplar kullanılmalıdır. Ayrıca fotokopi renksiz olduğu için çocukların ilgisi çekmez, kullanımı ve saklanması da sıkıntı yaratır.” şeklinde düşüncelerini açıklamıştır.

İdareciler kullanılacak kitap seçiminin öğretmenlerle beraber yapılmasının gerektiğini söylemişlerdir. Kitap seçiminde baskı ve renk kalitesi, içeriği, boyutu çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmalı. Ayrıca kaynağın fiyatı da göz önüne alınmalıdır demişlerdir.

İdareci F ve G “Kitaplarda kullanılan yazı tipi ve içerdiği bilgiler açısından güncel olması önemlidir derken kitabın yazarı ve önerdiği komisyon da alınacak kaynağı etkilemektedir.” demişlerdir. İdareci E ise kitaplar çocuğun kültürel seviyesine uygun düzeyde olmalı. Çocuğa tamamen yabancı olaylar onun olayları algılayamamasına ve zorlanmasına sebep olmaktadır demiştir.

Deretarla Gül ve Erden (2003) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin kitap köşesinin yeri, özellikleri, düzeni ve kitap köşesinde bulunması gereken materyaller konusunda belirli düzeyde bir bilgiye sahip olmaları, daha farklı etkinlikler için yeterli olmadıkları görülmüştür.

Zamanın gerisinde kalmak istemeyen idareciler anasınıflarında teknolojiyen yararlanılması gerektiğini düşünmektedirler. Projeksiyon cihazları ile gerek grup gerekse bireysel olarak internet ve bilgisayar kullanımı çocuklara öğretilmelidir. İnteraktif setlerin son derece yararlı olduğunu söyleyen idareci B çok fazla bireysel kullanımının çocuklarda sosyalleşmeyi engellediği ve içe kapanık hale getirdiğini savunmaktadır. İdareci E ise bilgisayar ve internetin çocukların tek başına kullanımına izin verilmemeli, öğretmen gözetiminde doğru kullanımı öğretilerek kullanılmasına izin verilmelidir” şeklinde fikrini açıklamıştır. Ayrıca idareci B ilköğretimlerde kullanılmaya başlanan akıllı tahtaların anasınıfı düzeyinde de kullanımının çocuklarda eğitimi kalıcı hale getireceğini ve kolay öğrenmeye fayda sağlayacağını düşünmektedir.

Bilgisayar destekli eğitim eğitici-öğretici etkinliklerle, görsel ve manipülatif yöntemlerle zenginleştirilerek verilebilirken; gerek eğitim etkinliklerinin desteklenmesi gerek bilgisayar programlarının öğretilmesi amacıyla kullanılabilir.

Bilgisayarın çocuğun gelişimsel özelliklerini destekleyecek yönde, günlük programın amaçlarına uygun olarak, diğer okul öncesi materyalleri ile birlikte kullanılması; çocuğun bilgisayardan en üst düzeyde yararlanması açısından önemlidir (Şahin, 2006).

Öğretmen, 3-4 yaşındaki çocuklarla çalışırken her çocuğa günde 5-7 dakika, 6 yaşındakilerle çalışırken her çocuğa günde en çok 10-15 dakika zaman ayırmalıdır. Bir okul öncesi eğitim ortamında öğretmenin çocuklarla gerektiği gibi ilgilenebilmesi için, bilgisayar-çocuk oranının 1/10 olması idealdir.

Kacar ve Doğan (2007) tarafından yapılan çalışmada, bilgisayar destekli okul öncesi eğitim yöntemi ile eğitim alan çocuklar, şekil kavrama düzeyleri konusunda geleneksel okul öncesi eğitim yöntemleri ile eğitim alan çocuklara göre, daha başarılı olmuşlardır. Buna göre, bilgisayarın sadece oyun ve eğlence aracı amaçlı kullanılmaması gerekliliği de ortaya çıkmıştır.

İdarecilerin ortak görüşü anaokullarında bilgisayar destekli eğitimin çocuklar açısından yararlı olduğu söylenebilir. Ancak yetişkin gözetiminde kullanımı ve süre konusunda dikkat edilmesi gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

Çizelge 4.1.3.1

İdarecilerin “Anaokullarında İngilizce eğitim verilmeli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Anaokullarında İngilizce eğitim verilmeli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet	A,B,D,F,G,I	6
Hayır	C,E,H,J	4

Anaokullarında İngilizce eğitimi verilmesi konusunda idareciler arasında fikir ayrılığı yaşanmaktadır.10 idareciden 6 tanesi İngilizce dersinin verilmesi taraftarı iken 4 tanesi (C, E, H ve J) ilköğretim 4. sınıfa kadar İngilizce dersi olmadığı için öğrenilenlerin unutulacağı gerekçesiyle gereksiz bulmaktadır. Anaokulların da İngilizce öğretilse bile günlük yaşamda kullanılmadığı için öğrenilenler havada kalacak ve çabuk unutulacaktır. Bunun için henüz anadilini, tam öğrenememiş çocukların kafalarını karıştırmanın gereksiz olduğunu düşünmektedirler.

İdareci A İngilizce dersinin verilmesi velilerin hoşuna gider; okulun tercih edilmesine sebep olur demiştir. İdareci F ise özel okul olmaları sebebiyle anasınıfından itibaren yoğun bir İngilizce eğitimi verdiklerini söylemiştir.

İngilizce dersinin verilmesini isteyen idareciler ise bu dersi verecek öğretmenin hem İngilizce hem de çocuk gelişimi eğitimi almış, çocukların seviyesine inebilen öğretmenler olması gerektiğini savunmaktadır. Öğretmenin işini bilmesi ve çocukların seviyelerine inebilmesi çok önemlidir. Sınıfa girdiği andan itibaren akıcı ve anlaşılır bir şekilde konuşmalı gramer ağırlıklı değil günlük hayatta kullanılacak diyaloglar, sayılar ve renkler öğretilmelidir. Sürekli İngilizce konuşularak çocuklara kulak eğitimi verilmelidir şeklinde açıklama yapmışlardır.

İdareci D “öğretmenin aksanının düzgün olması çok önemlidir. Çünkü küçük yaşta yerleşen yanlış aksanın düzelmesi yıllar almaktadır” demiştir. Anaokullarında İngilizce dersi oyun, şarkı ve bilmece yoluyla verilmeli ve mutlaka görsel materyallerle desteklenmelidir” diyerek fikrini açıklamıştır.

Bu açıklamalara göre idarecilerin çoğunluğunun anaokullarında İngilizce eğitim verilmesinin gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni idarecilerin zamanın gerisinde kalmama, tercih edilen okul olma ve çocukları her yönden donanımlı hale getirme olduğu söylenebilir. Bundan dolayı idareciler İngilizce eğitimin gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

Anaokullarında donanım açısından eğitim materyalleri kaliteli ahşap malzemelerden tercih edilmeli. Ayrıca bu ürünleri alırken çocukların yaş ve gelişim özellikleri dikkate alınmalıdır. İdareci C “Farklı kaynak kullanacağız diye çocukları zorlayıp kafalarını karıştıracak çok küçük parçalı ve detayları olan ürünleri tercih etmediklerini söylemiştir. İdareci E ise sağlık açısından doğal ahşaptan, renksiz ürünleri tercih ettiklerini belirtirken, İdareci I ve J bireysel oynanabilecek kaynakların yanı sıra, büyük boyutta grupça oynanabilecek kaynakları da tercih ettiklerini söylemişlerdir.

4.1.4 İDARECİLERİN, AKTİVİTELER AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın birinci alt probleminde dördüncü olarak idarecilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin aktiviteler açısından görüşleri incelenmiştir.

Okul öncesi eğitimde; serbest oyun zamanları, müzik ve drama etkinlikleri, fen ve matematik çalışmaları, sanat etkinlikleri, Türkçe etkinlikleri, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları yer almaktadır. Etkinlikler düzenlenirken, çocuğun etkin olarak yer alabileceği deneyimlere yer verilmelidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında zengin uyarıcı materyallerin bulunduğu bir ortamda, aktiviteler aracılığıyla farklı kazanımlar elde edilmekte; çocuğun bilişsel, sosyal-duygusal, dil, psikomotor ve öz bakım gelişim alanına ilişkin becerileri desteklenmektedir.

Görüşme yapılan anaokullarında görev yapan idareciler sınıflarda yapılan etkinliklerden haberdar iken, ilköğretim okullarında görev yapan idarecilerin anasınıflarındaki etkinliklerin içeriğinden habersiz oldukları görülmüştür. Genel olarak yapılan aktiviteler sorulduğunda ; genel hatları ile sanat, Türkçe dil, fen-doğa, okuma-yazma, müzik, oyun olarak saymışlar; ancak detaylar sorulduğunda ise bilgilerinin olmadığını söylemişlerdir.

Tuğrul, Dinçer, Alisinanoğlu ve Yaşar (2005) tarafından yapılan çalışmada, ilköğretim yöneticileri ve öğretmenlerinin okul öncesi eğitimin önemi, gerekliliği ve içeriği hakkında eksik ve yanlış bilgiye sahip oldukları görülmüş ve okul öncesi öğretmenlerine destek vermedikleri belirtilmiştir.

Üstelik ilköğretime bağlı anasınıflarında ek aktivite programları yer almamaktadır. Anaokullarında ise imkânlar dâhilinde drama, İngilizce, halk oyunları, müzik, bilgisayar gibi ek aktiviteler de düzenlenmektedir.

İdareci A ek aktivitelerin çocukların ve velilerin çok ilgisini çektiğini, ancak ek ücret istendiği zaman katılımın sınırlı olduğunu belirtti. Çocukların bilgisayar dersini çok sevdiklerini ve idareci olarak okulunda bilgisayar eğitimi verilmesini istediğini; ancak yeterli bilgisayar olmadığı için bunu gerçekleştiremediklerini söylemiştir. İdareci G ise özel okullarda branşlaşma yöntemi uygulandığı için her derse farklı bir öğretmen girdiğini söylemiştir. Bu yöntem ile çocuklar eğitimden sıkılmamakta ve farklı öğretim yöntemleri ile daha iyi öğrenmektedirler demiştir. Bu yöntem ile çocuklar ilköğretim kademesine uyumda da zorluk çekmemektedir şeklinde düşüncelerini açıklamıştır. İdareci I ise farklı sınıflarda farklı öğretmenler ile derse girmenin çocuklarda derslere olan ilgiyi artırdığını söylemiştir. İdareci J ise en büyük sıkıntılarının sosyal aktivite azlığı olduğunu söylemiş ve çocukların rutin etkinliklerden sıkıldığını, enerjilerini atamadıklarını ilave etmiştir.

Buna göre idarecilerin okulöncesi eğitimde olması gereken aktiviteler konusunda yaklaşık olarak aynı görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Bunun nedeni, gerek resmi okullar gerekse özel okulların var olan programlarının MEB'e bağlı programlar olması, okulların kullandıkları planların genel yapısı açısından benzer özellikler göstermesi, sadece plan içeriklerinde farklılıkların olması olabilir.

4.1.5 İDARECİLERİN, ETKİLEŞİM AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın birinci alt probleminde beşinci olarak idarecilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin etkileşim açısından görüşleri incelenmiştir.

Etkileşim, birbirini karşılıklı etkileme sürecidir. Bu süreç, eğitimde bireyin, çevresiyle ve diğer bireylerle sürekli etkileşim içinde olduğunu gösterir. Sınıf içi etkileşim süreci, öğrenme yaşantılarının kazanılmasında ve öğretim hizmetinin niteliğini artırmada en önemli faktörlerden biridir (Demirel,1999).

İlköğretim okullarında idarecilerin anasınıfı çocuklarıyla etkileşimi yok denecek kadar azken anaokulu idarecilerinde de sınırlı düzeyde olduğu görülmüştür. Görüşme yapılan idareciler idari işlerle uğraştıkları için çocuklarla çok fazla etkileşim içine giremediklerini, bu görevi öğretmenlerin üstlendiğini belirtmişlerdir.

Anaokullarında çocuklarla etkileşim içine giren kişiler arasında rehber öğretmenlerde yer almaktadır. Ancak görüşme yapılan 10 okuldan 8' inde rehber öğretmen yoktur. Sadece özel bir ilköğretim okuluna bağlı anasınıfında ve bağımsız bir anaokulunda rehber öğretmen bulunmaktadır.

İdareci A çocuklar ve velilere anasınıfı öğretmenlerinin rehberliğini yeterli bulurken; görüşme yapılan diğer idareciler rehber öğretmenin ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bütün idareciler sadece çocuklara değil velilere de rehberlik hizmeti sunulması gerektiğini açıklamışlardır. Öyle ki İdareci C “Bana göre sorunlu çocuk yoktur, sorunlu anne-baba vardır. Bunun için öncelikle anne-babalara rehberlik yapılmalıdır” demiştir.

4.1.6 İDARECİLERİN, AİLE VE PERSONEL AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın birinci alt probleminde altıncı olarak idarecilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin aile ve personel açısından görüşleri incelenmiştir.

Anaokullarında çocuklar ile etkileşim içinde olan personelin seçiminde bütün idareciler çok titiz davrandıklarını açıklamışlardır. Ancak devlet tarafından ataması yapılan personel için herhangi bir seçim haklarının olmadığını belirtmişlerdir. Kendilerinin işe aldığı ücretli personelde ise en az lise mezunu, güler yüzlü, işini bilen, çocukları seven, diksiyonu düzgün, genç ve dinamik kişileri tercih ettiklerini söylemişlerdir. Ayrıca İdareci F okulda çalışan personel çocuklar ile birebir iletişim içinde olduğu için kişinin sağlık durumu ve ruh hali de son derece önemlidir. Genel olarak genç ve dinamik insanlar ile çalışmayı tercih ediyoruz, demiştir. Ayrıca güç ve otorite gerektiren güvenlik ve teknik işlerde erkek personel tercih ederken; temizlik ve düzen işlerinde bayan eleman tercih ediyoruz demiştir.

Görüşme yapılan bütün idareciler okulda kaliteyi artırmak için çalışan personelin alanı ile ilgili sürekli kendini geliştirmesini ve mesleki seminerlere katılması gerektiğini söylemişlerdir.

Kurumlarda yer alacak personelin sayısı ve çeşidi ise, kurumun büyüklüğüne ve amaçlarına göre değişiklik göstermektedir. Bir okul öncesi eğitim kurumunda özellikle dikkat edilmesi gerekli olan nokta, kurumda bulunan yetişkinlerin sayısının çocuğun ilgisini ve dikkatini dağıtacak kadar çok olmaması ve kurumda bulunan yetişkinlerin hepsinin program içinde, çocuğun kolayca kabul edebileceği ve anlayabileceği şekilde belirlenmiş rollerin bulunmasıdır (Zembat, 2005; Oktay, 2000).

Buna göre idarecilerin anaokullarında çalışacak personel seçiminde titiz davrandıkları ve personel alımında kendilerinin de söz haklarının bulunması gerektiği söylenebilir. Bunun nedeni idarecilerin okullarda yaşadıkları güvenlik ve uyum problemleri sebebiyle personelin seçiminde idarecilerin söz hakkı bulunmalıdır.

Çocuk tarafından gerçekleştirilen kurumdaki öğrenmeler, okul-aile arasındaki olumlu ve aktif işbirliği ile evde de pekiştirilir, böylece kalıcı öğrenmeler gerçekleşebilir. Ayrıca ailelerin eğitim sürecinde yer alması ya da eğitim sürecinden haberdar olması ile aileler çocuğunun gelişimini, kendi yaşantıları arasındaki yerini görebileceği gibi, bireye has normal ölçütleri de keşfetme olanağı bulabilir (Oktay, 2000).

Okulöncesi eğitimde başarıyı sağlamak için öğrencileri eğitilmesi kadar aile eğitimine de önem veren idareciler; okul genelinde ve sınıflar düzeyinde veli toplantıları düzenleyerek aileleri eğitime katmaya çalışmaktadırlar. Okul-aile işbirliğini geliştirmek için aile kahvaltıları, ev ziyaretleri ve eğitim seminerleri yapmaktadırlar. Ayrıca evlere notlar göndererek eğitimi eve taşımaya ve aileleri de eğitime ortak etmeye çalışmaktadırlar. İdareci B okul gazetesi ve bilgilendirme panoları ile velileri eğitimden haberdar edilmelidir. Ayrıca alanında uzman kişilerin verdiği konferanslar düzenlenerek “Çocuk Gelişimi, Disiplin” gibi ailelerin merak ettiği konularda da bilgilendirme yapılmalıdır demiştir.

Araştırma kapsamında kendisi ile görüşülen idarecilerin hepsi aileleri eğitime dâhil etmek için onları okula davet ediyor veya işyerlerini ziyaret ederek meslekleri ile ilgili paylaşımlarda bulunuyorlar. İdareci A “Velilerimizin düşünceleri bizim için çok önemlidir. Bunun için ISO 9001 kalite standartları çerçevesinde memnuniyet anketleri düzenliyoruz ve sonuçlar ışığında misyon ve vizyonumuzu belirliyoruz” şeklinde açıklama yapmıştır.

17. Milli Eğitim Şura'sındaki "Küreselleşme ve AB Sürecinde Türk Eğitim Sistemi" konulu komisyon raporuna göre, eğitim ortamlarının niteliğinin artırılması için, veli-öğretmen ve yönetici görüşmelerini sıklaştırmak, ilişkileri sıcak bir duruma getirmek ve aynı zamanda öğrencinin olumlu yaklaşımını sağlamak adına kurum içi ve kurum dışı sosyal etkinliklere geniş yer verilmeli, öğretmen, öğrenci, ebeveyn sık sık ortak etkinliklerde yer almalıdır.

Buna göre idarecilerin okulöncesi eğitimde kalıcı başarıyı sağlamak için ailelerin eğitim sürecine katılmasının şart olduğu görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun içinde bütün gerekli şartların okul idaresi tarafından sağlanmalı ve idare olarak velilerle birebir etkileşim içine girilmelidir.

4.1.7 İDARECİLERİN, YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN NİTELİKLERİ AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın birinci alt probleminde yedinci olarak idarecilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin yönetici ve öğretmen nitelikleri açısından görüşleri incelenmiştir.

Kurum yöneticileri, kurumun daha nitelikli bir eğitim hizmeti üretmesi konusunda, kurumunun üst sistemleri olan yönetim kademelerine ve alt sistemi olan eğitim ortamlarına; bu sınıflardaki öğretmenlere, çocuklara, bu çocukların ebeveynlerine ve nihayet topluma karşı birinci derecede sorumluluğu olan kişilerdir.

Görüşme yapılan idareciler iyi bir yöneticide bulunması gereken özellikleri şöyle sıralamışlardır:

- Güler yüzlü, sabırlı, insan ilişkilerinde başarılı, işini seven insanlar olmalıdır.
- Mesleğine hâkim, kendisini sürekli geliştiren ve gündemi takip eden kişiler olmalıdır.
- Girişken ve pozitif enerjiye sahip olmalıdır.

- Kişilik olarak güven vermeli ve takdir etmeyi bilmelidir.
- Liderlik vasfına sahip, kararlı ve demokratik olmalıdır.

Yönetici; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini düzenlemeye, yürütmeye ve denetlemeye yetkilidir. Kalite yönetimi anlayışına uygun olarak kurumun yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirilmesinden de yönetici sorumludur (Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2007).

Görüşülen 10 idareciden 9 ‘u idarecilikten önce öğretmenlik yapmanın velileri, öğretmenleri ve çocukları tanımak, anlamak yönünden önemli olduğunu söylemişlerdir. Buda dolaylı olarak belli bir yaş seviyesinin üzerindeki insanların idarecilik yapmasının daha doğru olacağı anlamına gelmektedir. Öyle ki İdareci C iyi bir yönetici olmak için 35 yaşın üzerinde olmanın gerektiğini savunmuş, personel ve veli kabulünde yaş önemli bir faktördür demiştir. İdareci F “Kadın idareciler insan ilişkilerinde ve kurum düzenini sağlama açısından daha başarılıdır. Daha detaylı düşünüp insan ilişkilerinde ve görsel anlamda daha başarılıdır” demiştir. Ancak bu açıklamayı yapan idareci bir kadındır. İdareci A “Daha etkili bir düzen sağlamak için idareciler her iki cinsiyetten de olmalıdır. Örneğin müdür erkek ise müdür yardımcısı kadın olabilir.” Şeklinde açıklama yapmıştır.

Çizelge 4.1.7.1

İdarecilerin “İdarecilerin mezun olduğu branş önemli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“İdarecilerin mezun olduğu branş önemli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet; Alan mezunu olmalı	A,B,C,D,E,F,G,J	8
Hayır; önemli değil	I,H	2

İdarecilerin ayrılığa düştüğü diğer bir konu da anaokulunda çalışacak olan yöneticinin “Çocuk Gelişimi” mezunu olup olmamasıdır. İdareci I ve H ”İdarecilerin mezun oldukları branşın önemli olmadığını, yöneticinin anasınıflarında derse girmeyeceği için, yöneticiliği bilmesi yeterlidir” demişlerdir. Ancak bu görüşü savunan 2 idareci de “Çocuk Gelişimi” mezunu değildir.

Eğitim yöneticilerinin eğitim deneyiminde görev ve sorumluluklarını yerine getirebilen; denetim konularında donanımlı olan; vizyon geliştirebilen nitelikte kişiler olması eğitim ortamlarının niteliği açısından önem arz etmektedir. Okul öncesi eğitim kurumunda, çocuğun en yakın çevresindeki kişi olarak yer alan öğretmen hem eğitim-öğretim sürecinde, hem de eğitim ortamının şekillenmesinde, çocuklara en verimli eğitim olanaklarının sağlanmasında temel sorumluluğa sahiptir.

Demirel (1999), öğretmenin kişisel niteliklerini güdüleyicilik, başarıya odaklanmışlık, profesyonellik; mesleki niteliklerini ise öğrenme süreci etkinliklerini planlama, öğretim yöntem ve tekniklerinden faydalanma, etkili iletişim kurma, sınıf yönetimi, zamanı etkili kullanma, öğrenmeleri değerlendirme ve rehberlik yapma olarak gruplandırmıştır.

Öğretmenin işini en iyi şekli ile yapabilmesi için tam bir donanıma ihtiyacı vardır. Öğretmenin gerek kişisel gerek profesyonel ihtiyaçları tam anlamıyla karşılanırsa o kadar iyi verim alınabilir.

4.2 ÖĞRETMENLERİN, OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA KALİTENİN NASIL ARTIRILABİLECEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Görüşler kaliteyi oluşturan; (1) fiziksel mekân, (2) rutin kişisel bakım, (3) dil ve akıl etme, (4) aktiviteler, (5) etkileşim, (6) aile ve personel , (7) yönetici ve öğretmen nitelikleri olmak üzere 7 alt boyut açısından ele alınmış bir bütün oluşturacak şekilde sunulmuştur.

4.2.1 ÖĞRETMENLERİN, FİZİKSEL MEKÂN AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın ikinci alt probleminde birinci olarak öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin fiziksel mekân açısından görüşleri incelenmiştir.

Görüşme yapılan 10 öğretmenin hepsi kullanışlılık ve güvenlik açısından anaokulu binalarının tek katlı ve müstakil olması gerektiğini savunmuştur. Öğretmen B ve C“Anaokulu binalarının yerleşim yeri olarak işlek trafik alanlarından uzakta, bahçesi duvarlar ve demir korkuluklar ile çevrilerek güvenlik önlemleri alınmalıdır” demiştir.

Karaküçük (2008)'ün yaptığı araştırmaya göre okul binasının yeri, çocukların kolay ulaşabilecekleri yakınlıkta olmalıdır. Genel anlamda okul arsaları, devlet yolu, şehir ve kasabaların ana yolları ile ticari yollara bitişik olmamalı, yakınlarında tehlikeli yer/zemin yapıları, zehirli atıklar üreten tesisler, mezarlıklar olmamalı, çevresi açık ve gürültüden uzak olmalıdır.

Bir ilköğretim okulunda görev yapan öğretmen A ve D, ülkemizdeki ilköğretime bağlı anasınıflarının fiziksel anlamda yetersiz olduğunu, anasınıflarının kuzeyde soğuk, güneş almayan daracık sınıflar olduğunu, tuvalet ve lavaboların çocuklara uygun olmadığını, sınıflara çok uzak olduğunu ve dış mekânda oyun alanlarının olmadığını, çocukların sınıflara hapis edildiğini söylemiş ve çocukların okuldan kopuk yaşadıklarını eklemiştir.

Sınıfların özellikleri hakkında bütün öğretmenlerin ortak görüşü; geniş, havadar, güneş alan, açık renklerde boyanmış olmasıdır. 19 yy. ya da 20. yy. olsun ideal bir sınıfla ilgili devam eden araştırmalarda “temiz hava, havalandırma, sıcaklık, sağlığa uygunluk, akustiklik, doğal aydınlık, görünüm ve gösteriş” in ideal bir sınıf için gereken en önemli kriterler olduğu vurgulanmıştır.(Rydeen, 2005)

Ayrıca öğretmen D sınıflarda ısı ve ses yalıtımının olması gerektiğini, kanalizasyon ve su tesisatının eğitimi aksatmayacak şekilde döşenmesinin uygun olacağını söylemiştir.

Amerika'da okullardaki ses standardıyla ilgili yapılan bir araştırmada okulların birçoğunun normalin üzerinde ses geçirdiği ve iyi bir öğrenme çevresinin de gürültülü ortam içermemesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu durum, ülkemiz okullarında da ortaya çıkan bir problemdir. Sadece ders zamanında değil, özellikle ÖSS ve KPSS gibi çok önemli sınavlarda bazı illerin yöneticileri, araçlardan kaynaklanan ses kirliliğini ortadan kaldırmak için çeşitli önlemler alabilmektedir.

Çocuk ve fiziksel alan, zaman içerisinde bazı noktalarda birbirlerini etkilemektedir. Örneğin iyi tasarlanmış bir fiziksel alan çocuk için çekici olmakta ve çocuk fiziksel alana olan olumlu duygularını okul, öğretmen ve arkadaşlarına yansıtabilmektedir.

Çizelge 4.2.1.1

Öğretmenlerin “Bina içinde zemin döşemesi nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Bina içinde zemin döşemesi nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Islak zeminler kayganlığı azaltılmış fayans olmalıdır	A,B,C,D,E,F,G,H,I,J	10
Sınıf, idari bölüm ve çok amaçlı salonlar laminant olmalı	B,C,E,F,G,H,I,J	8
Sınıf, idari bölüm ve çok amaçlı salonlar halı olmalı	A,D	2

Görüşme yapılan 10 öğretmenden 8’i sınıf zemininin laminant olması gerektiğini savunurken; öğretmen A ve D gürültülü ve kaygan olduğu için sınıfta halıyı tercih etmişlerdir. Öğretmen A sınıfın halı ile kaplı olması velilere daha sıcak ve sempatik geldiği için halı kullandıklarını söylemiş ve hijyen açısından her hafta silinip, 2 yılda bir de değiştirdiklerini eklemiştir.

Buna göre öğretmenlerin anaokulu binalarının ıslak zeminlerinin kayganlığı azaltılmış fayans olması konusunda fikir birliğindedir iken sınıfların laminant olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni halıların toz akarları içermesi, koku yapması ve alerjilere sebep olduğu için zeminlerin laminant kaplama olması gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

Sınıflarda kullanılacak mobilyalar ile ilgili öğretmenlerin ortak görüşü; çocukların boyuna uygun, köşeleri yuvarlaklaştırılmış kaliteli ahşap malzemelerden yapılmalıdır.

Çizelge 4.2.1.2

Öğretmenlerin “Sınıfta kullanılan mobilyalar nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Sınıfta kullanılan mobilyalar nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Renkli olmalıdır.	A,B,C,D,E,F,G,H,I,J	10
Dolaplar kapaklı olmalı.	A,H,I,J	4
Dolaplar kapaksız olmalı.	B,C,D,E,F,G	6

Görüşülen 10 öğretmenden 6’sı sınıflarda yer alan dolaplar duvara sabitlenmiş olmalı ve çocukların rahat kullanması açısından kapaksız olmalı derken; öğretmen A,H,I ve J görsel dağınıklık olmaması ve çocuklarda iç denetimi geliştirip, sorumluluk bilimci uyandırması için dolapların kapaklı olması gerektiğini savunmuşlardır.

Ancak öğretmen F mobilyalar rahat taşınabilen ağırlık ve hafiflikte olmalı ki gerekli durumlarda yerlerinde değişiklik yapılabilsin. Bunun için de dolaplar duvara monte edilmemeli ve sandalye, masalar plastikten yapılmalıdır. Bu tarz eşyaların sabit olması sıradanlığa sebep olacağı için yenilikleri engellemektedir, görüşünü savunmuştur.

Anaokullarında sınıfların yanı sıra idareci odaları, oyun, uyku, spor, yemek odaları, fen laboratuvarı, sinema salonu gibi bölümler öğretmenlerin ortak istekleri iken; öğretmen D ve J sınıfların yanında küçük birer depo olması, günlük faaliyetlerinde ki işlerini kolaylaştıracağını belirtmiştir. Öğretmen E ise çocuk mutfağı farklı aktiviteler yapılması açısından çok faydalı olacaktır, demiştir.

Öğretmen A okulun açık olduğu zaman içinde, hava şartlarından dolayı, bahçeyi kullanma sürelerinin sınırlı olduğunu; bunun için anaokuluna direk bağlı bir iç bahçe olması gerektiğini ve bu bölümün üstün camla kapatılması gerektiğini söylemiştir. Bu sayede gökyüzü rahatlıkla incelenebilir ve gün ışığından daha fazla yararlanılabilir demiştir. Öğretmen A İç bahçe zemininin toprak, çim ve beton bölümlerinden oluşması gerektiğini eklemiştir. Ayrıca bahçede oyun ve tırmanma aletleri, oturmak için masa ve sandalyeler yer almalı ve saksı bitkileri koyularak görsel zenginlik kazandırılmalıdır, şeklinde isteğini belirtmiştir.

Çizelge 4.2.1.3

Öğretmenlerin “Bahçede kum havuzu olmalı mıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Bahçede kum havuzu olmalı mıdır?”		
	Katılımcılar	f
Evet, olmalıdır.	A,B,D,F,G,H,I,J	8
Hayır, olmamalı	C,E	2

Görüşme yapılan bütün öğretmenler anaokulu bahçesinin geniş, yeşillikli ve etrafının güvenliğinin sağlanmış olması gerektiğini söylemişlerdir. Bütün öğretmenler bahçenin tam donanımlı olmasının gerektiğini söylerken; içeriği hakkında fikir ayrılığı yaşanmıştır. 10 öğretmenden 8’i kum havuzu mutlaka bulunmalı derken; öğretmen C ve E hem havuzun hem de çocukların temizliği açısından gereksiz bulmuşlardır. Öğretmen E “aileler çocukların kıyafetleri kirlendiği

ve çocukların birbirlerine kum atarak saçları kum dolduğu için havuzda oynamalarını istemiyor. Bu sebepten gereksiz buluyorum” demiştir.

Gulden’in (2007) yaptığı çalışmada kurumlar oyun alanlarına sahip olsalar ve hava güzel olsa bile, öğretmenler tarafından çocukların dışarıda olmalarının tercih edilmediği ortaya konmuştur. Bunun sebebini de öğretmenlerin, ailelerin çocuklarının dışarı çıkmalarını ve çocuklarının soğuğa yakalanmalarını ya da kirlenmelerini istememeleri olarak açıkladığı görülmüştür.

Buna göre öğretmenler anaokullarında bulunan bahçe ve kum havuzunu kullanmak istedikleri ancak ailelerden gelecek tepkilerden çekindikleri için bu alanları sınırlı kullandıkları söylenebilir.

Çizelge 4.2.1.4

Öğretmenlerin “Bahçedeki oyun parkları nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Bahçedeki oyun parkları nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Oyun parkı plastikten yapılmalı	A,B,C,F	4
Oyun parkı ahşaptan yapılmalı	G,H,I	3
Oyun parkının malzemesi önemli değil.	D,E,J	3

Görüşme yapılan bütün öğretmenler bahçede oyun parkının mutlaka olması gerektiğini belirtirken; yapıldıkları malzeme konusunda fikir ayrılığı yaşanmıştır. Öğretmen A,B,C ve F güvenlik açısından oyun parklarının plastik malzemeden yapılması gerektiğini düşünürken; öğretmen G, H ve I plastik ve demir malzemelerin çocuklardaki enerjiyi artıracaklarını, bu sebep ile oyun parkları ahşap malzemeden yapılmalı demişlerdir. Öğretmen D,E ve J malzemenin önemli olmadığını söylemişlerdir.

Öğretmenler bahçe ile ilgili ortak görüşleri ise; bahçede trafik pisti ve ekim alanları ile hayvan çiftliklerinin yer almasıdır. Ayrıca bahçe zemininin toprak, çim ve betondan oluşması da bir diğer ortak noktadır.

MEB Yönetmelikleri okul bahçelerinin, okul öncesi eğitim düzeyinde, çocuk başına 3m² alan, temel/orta eğitim düzeylerinde ise her çocuğa 10 m² alan düşünülerek düzenlenmesini önermektedir. Ek olarak, çimenli/çakıl taşlı alanlar, bisiklete binilebilecek alanlar, kum havuzu, ağaçlar, toprak tepecikler ve olabilirse açık hava tiyatrosu, küçük evler, bitki bahçeleri, hayvan besleme yerleri, havuz, depo vb. ekler oluşturulması, bahçelerin etrafının tel, çit ya da duvarla korunması önerilmektedir (Poyraz ve Dere, 2003; MEB Mevzuat Bankası, 2004).

Buna göre anaokullarında öğretmenlerin bahçelerin mevzuata uygun donanımına sahip olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni anaokulları yapılırken bahçeye gereken önemin verilmemiş olması, bahçe içinde sadece oyun parkının yeterli olduğu görüşü olabilir. Bundan dolayı öğretmenler bahçenin mevzuata uygun olarak yapılandırılması gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

4.2.2 ÖĞRETMENLERİN, RUTİN KİŞİSEL BAKIM AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın ikinci alt probleminde ikinci olarak öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin rutin kişisel bakım açısından görüşleri incelenmiştir.

Görüşme yapılan bütün öğretmenler çocuk ve öğretmen arasında yakınlık duygusu oluşacağı ve ailelere güven duygusu vereceği için sabahları çocukları nöbetçi öğretmenin karşılaması gerektiğini söylemişlerdir. Ayrıca sabahları çocukların gelme saatinde bütün öğretmenlerin sınıflarında olması, çocukları güler yüzle karşılayıp selamlaması gerektiğini söylemişlerdir.

Her ailenin yemek kültürü, malzeme seçimi farklı olduğu ve mutfak hijyeninin kontrolünün mümkün olmaması sebebiyle bütün öğretmenler yemeklerin sertifikalı aşçılar tarafından okulda hazırlanmasını istemektedirler. Öğretmen A ve J şirketten yemek almanın yanlış olduğunu, işin içine maddiyat girdiği için malzemelerin kalitesizleştiğini ve temizlik kontrolünün imkânsız olduğunu söylemişlerdir.

Sağlık alışkanlığı ile ilgili öğretmenlerin ortak görüşü çocuklara öncelikle öğretmenin örnek olması, yanlış davranışlar için anında dönüt vererek düzeltmesidir. Diğer bir görüş ise ailelere sağlık alışkanlığı kazandırma konusunda bilgilendirme yapıp çocuklara örnek olunmasının açıklanmasıdır. Öğretmen A ve J sağlık alışkanlığı kazandırmada çocuklara yönelik çeşitli broşür ve afişlerden yararlanılması, sağlıkla ilgili eğitim cdleri izletilmesini söylerken öğretmen B sağlık alanında çalışan velilerden veya sağlık kuruluşlarındaki doktor ve hemşirelerden yardım alınması gerektiğini söylemiştir. Öğretmen B “Çocuklar üniforma giymiş kişilerin söylediklerini çok daha iyi uyguluyorlar.” demiştir.

Anaokullarında güvenlik önlemleri ile ilgili öğretmenler okulun güvenlik kamerası ile gözetlenmesinin, bahçenin duvarla çevrili olmasının ve bahçe içine araç girişinin engellenmesinin gerektiğini söylemişlerdir. Öğretmen A ve J binalarda güvenlik elemanı şart olduğunu söylemişlerdir. Öğretmen J “Ataerkil bir toplumda yaşadığımız için güvenlik elemanının daha etkili ve otoriter olması için erkek ve üniformalı olmalı” demiştir. Bunun dışında öğretmen D sınıflarda çocukların asla yalnız bırakılmaması ve lavabo ve tuvaletlerde mutlaka bir görevlinin gözetlenmesinin gerektiğini söylemiştir. Öğretmen C çocukların veliye teslimi sırasında çok titiz davrandıklarını ve öğrencinin kimliğini getirmeyen kişilere çocukların asla teslim edilmediğini söylemiştir.

4.2.3 ÖĞRETMENLERİN, DİL VE AKIL ETME AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın ikinci alt probleminde üçüncü olarak öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin dil ve akıl etme açısından görüşleri incelenmiştir.

Anaokullarına okuma yazma eğitimi için görüşülen 10 öğretmende kitap kullanmanın şart olduğunu söylemiştir. Öğretmen J "Eğitimde birlik ve beraberliği sağlamak, okuma yazma, matematik derslerinde kalıcı başarıyı sağlamak ve ilköğretime hazırlık için MEB'in komisyonları tarafından kitaplar hazırlanmalı ve ücretsiz olarak tüm öğrencilere dağıtılmalıdır. Böylelikle maddi gücü olmayan veliler de sıkıntı yaşamayacaktır." demiştir. Öğretmen A ise anasınıflarının öncelikli hedefi ilköğretime hazırlamaktır. Kitaplar sayesinde çocuklar hem kitap kullanmayı öğrenir hem de renkleri kavraması kolaylaşır. Ancak müfettişler ailelere maddi külfet olduğu gerekçesi ile kitap kullanımına karşı çıkmaktadır. Ancak fotokopi kâğıtlarının hem saklanması ve renk öğrenimi çok zordur. Üstelik çocuklar siyah beyaz renklerden hoşlanmamaktadır. Bunun için devlet kaynak kitapları ücretsiz dağıtılmalıdır." demiştir.

Sınıflarda kullanılacak eğitim kitapları çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun, bol resimli, belirli gün ve haftalara göre düzenlenmiş olmalıdır. Öğretmen G "Üstelik Türk kültürünün özelliklerini yansıtmalı, toplumumuzda yer almayan çocukların anlamayacağı olaylara yer verilmemelidir" demiştir.

Buna göre anasınıfı öğretmenleri eğitim kitaplarının kullanılması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni eğitimde başarıyı kalıcı hale getirmek ve eğitimi daha eğlenceli kılmak olabilir. Bundan dolayı anasınıflarında kaynak kitap uygulamasının devlet tarafından desteklenmesi ve ilköğretim kademesinde olduğu gibi ücretsiz olması gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

Çizelge 4.2.3.1

Öğretmenlerin “Anaokullarında İngilizce eğitim verilmeli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Anaokullarında İngilizce eğitim verilmeli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet	B,C,D,E,G,H,I	7
Hayır	A,F,J	3

Anaokullarında İngilizce öğretimi konusunda öğretmenler fikir ayrılığına düşmüştür.10 öğretmenden 7 si İngilizce öğretiminin şart olduğunu ileri sürerken öğretmen A, F ve J 0 – 6 yaş grubu çocuklarının henüz kendi dil gelişimleri bile tam gelişmediği için İngilizce öğretiminin yanlış olduğunu düşünmektedirler. Onlara göre yeni bir dil öğretimi çocuklarda karmaşa yaratıp iki dili de tam olarak öğrenemeyeceklerdir.

İngilizce şart olduğunu savunan öğretmenlere göre ise zamanın gerisinde kalmamak için mutlaka İngilizce öğretilmelidir. Bunu da alan mezunu ve çocuk gelişimi dersi almış kişiler yapmalıdır. Öğretmen C ye göre “Anaokulu öğretmenliği mezunu olan kişilerin yeterli seviyede İngilizce bilmedikleri için çocuklara öğretilmeleri doğru değildir. Küçük yaşta öğrenilen yanlışların düzeltilmesi çok zordur” şeklinde açıklama yapmıştır.

Buna göre öğretmenlerin anasınıflarında İngilizce eğitiminin gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni zamanın gerisinde kalmamak, tercih edilen bir okul olmak olabilir. Bundan dolayı İngilizce eğitimin olması gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

4.2.4 ÖĞRETMENLERİN, AKTİVİTELER AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın ikinci alt probleminde dördüncü olarak öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin aktiviteler açısından görüşleri incelenmiştir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında, sanat etkinlikleri, Türkçe-Dil, oyun, müzik, drama etkinlikleri, matematik etkinlikleri, okuma yazmaya hazırlık, fen-doğa çalışmaları ve televizyon/video – bilgisayar çalışmaları gibi etkinliklere yer verilmektedir.

Çocukların okulöncesi dönemde kendilerini ifade etmede kullandıkları etkin yollardan biri sanat etkinlikleridir. Çocuk iyi düzenlenmiş, estetik, hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını destekleyen sanat etkinlikleri zamanında hem beceri yönünden bir gelişim gösterir, hem de psikolojik ve sosyal açıdan önemli düzeyde bir destek görür (Tuğrul, 2005).

Görüşme yapılan öğretmenler sanat etkinliklerine büyük önem vermektedirler. Genel olarak aynı aktivitelere yer verdikleri gözlenmekle beraber anasınıfında yapılan eğitimin görsel boyutunu oluşturduğu için büyük önem taşır, görüşündedirler. Öğretmen C “Aileler yaptığımız faaliyetlere çok önem veriyorlar. Öyle ki panoda asılı faaliyetlere göre öğretmenin başarısını bile değerlendirebiliyorlar” demiştir.

Aktaş, Arnas, Erden, Aslan ve Cömertpay (2003) tarafından yapılan araştırmada, hem Milli Eğitim hem de özel okul bünyesindeki öğretmenlerin sınıflarında ilgi köşelerinden çoğunluğuna yer verdikleri, sanat etkinliklerinde daha çok tek yönlü çalışmalar yaptıkları belirlenmiştir. Genel olarak aktivitelerin benzer olarak yapıldığı görülmüştür. Aynı şekilde Solak (2007) tarafından yapılan

araştırmada da Resmî ve özel okullar arasında aktiviteler açısından anlamlı farklılığın görülmemiştir.

Buna göre anasınıfı öğretmenleri çocukların severek uygulaması, ailelerin görmek istemesi ve çocuklara farklı alanlarda beceri kazandırdığı için sanat etkinliklerine önem verdikleri söylenebilir.

Görüşme yapılan ğretmenler Türkçe-Dil, oyun, müzik ve drama etkinliklerinin olmazsa olmaz şeklinde tanımlarken müzik ve fen ve doğa çalışmalarına yeterli ilgi göstermedikleri gözlenmiştir. Buna sebep olarak ta müzik aletleri kullanımını bilmedikleri ve fen ve doğa çalışmaları için yeterli malzemelerinin olmadığını söylemişlerdir. Öğretmenler bu konuda müzik eğitimi için hizmet içi kurslar olması gerektiği ve fen ve doğa için anasınıflarında yeterli malzemelerin olması gerektiğini istemişlerdir.

Görüşme yapılan öğretmenler matematik ve okuma yazma çalışmalarının çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Ancak velilerin ekonomik yetersizliği sebebiyle kaynak seçiminde ve alımında sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunun için devletin ilköğretim kademesinde olduğu gibi ücretsiz kitap çalışmasının anasınıflarında da uygulanmasını istemişlerdir.

Arnas'ın (2006) yürüttüğü araştırma sonucunda da, öğretmenlerin matematik etkinliklerini dergi çalışması şeklinde gerçekleştirdikleri ve uygulama sırasında dergide yapılan yönergeler üzerinde herhangi bir değişiklik yapmadıkları, matematik etkinliklerini hazırlamak için çok az bir süre ayırdıkları, matematik etkinliğinde daha çok sayıları kullandıkları ve somut materyallerle kavram öğretimini sağlamaya çalıştıkları grlmştr. Eğitim ortamlarının matematik olanakları dâhil farklı aktiviteler boyutuna ilişkin olanakları incelendiğinde de, ğretmen yeterliliği gündeme gelmektedir.

Buna göre öğretmenlerin aktiviteler konusunda genel olarak aynı görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Okul öncesi eğitimde kaliteyi artırmak için her öğretmene ihtiyaç duyduğu aktivite alanları ile ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerektiği söylenebilir.

4.2.5 ÖĞRETMENLERİN, ETKİLEŞİM AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın ikinci alt probleminde beşinci olarak öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin etkileşim açısından görüşleri incelenmiştir.

Problemi olan çocuklara rehberlik yapılması konusunda görüşülen bütün öğretmenler aldıkları rehberlik eğitiminin yetersiz olduğunu ve anaokullarında mutlaka bir rehber öğretmen bulunması gerektiğini düşünmektedirler.

Resmi ve özel okullar arasında etkileşim maddesi açısından anlamlı bir farklılığın bulunmamasının nedeni, öğretmenlerin genel olarak öğrenci merkezli eğitim anlayışını benimsiyor olmasından ve buna bağlı olarak çocuk ile personel etkileşimin benzer bir yapıya sahip olmasından kaynaklı olabilir. Denizel Güven ve Cevher (2005) tarafından yapılan çalışmada kıdem yılı, sınıf mevcudu, okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik düzeyi ve sınıf yönetimine ilişkin hizmet içi eğitim alma durumu açısından öğretmenlerin sınıf yönetimi becerisine ilişkin anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Ayrıca “Gerek özel eğitim gerekse normal çocuklarla etkileşim içine gireceği zaman işin içine mutlaka ailede katılmalıdır.” diyen Öğretmen C “Çocuklara ve ailelere mutlaka profesyonel kişiler tarafından rehberlik hizmeti verilmelidir.” diye eklemiştir.

4.2.6 ÖĞRETMENLERİN, AİLE VE PERSONEL AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın ikinci alt probleminde altıncı olarak öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin aile ve personel açısından görüşleri incelenmiştir.

Başarılı bir eğitim gerçekleştirilebilmesi için, öğretmenle çocuk arasındaki sevgiye dayalı bir güven ilişkisinin yanında çocuğun aile çevresini de tanması ve özelliklerini bilmesi gerekmektedir. Bu nedenle okul-aile işbirliği okul öncesi dönemde her eğitim döneminde olduğundan çok daha önemli görülmektedir.

Okulöncesi eğitimde kalıcı başarı sağlamak için aileleri eğitime katılmasının gerektiğini savunan öğretmenler aile eğitimine son derece önem vermektedirler. Aile eğitimi ile ilgili öğretmenler aile eğitim seminerleri, bilgilendirme notları, veli toplantıları ve sınıfa davet gibi etkinlikler düzenlenmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Öğretmen A velileri bilgilendirmek için ihtiyaç duydukları konularda alanında uzman kişiler tarafından eğitim seminerleri düzenleyerek velileri eğitime daha etkin ve bilgili katılımlarını sağlanmalıdır demiştir.

Öğretmen J ise okulda yapılan çalışmalarını içeren basit ev ödevleri hazırlayarak ailelerin çocuklarının eğitimi hakkında bilgi sahibi olmaları gerektiğini söylemiştir.

Ailenin sınıf etkinliklerine katılımı şu yollarla sağlanabilir (Bergman, 1990, s:12–13; Coleman ve Churchill, 1997, s:146; Hohmann ve Weikart, 2000, s:83):

- . Sınıfı ve uygulanan program etkinliklerini gözlemlenme,
- . Şarkı, oyun, öykü okuma gibi etkinliklerde öğretmen rolünü üstlenme,
- . Evde ya da okulda eğitim araç-gereci hazırlama,

- . Kahvaltı, yemek ve oyunda rehberlik etme,
- . İnceleme gezileri ya da kısa yürüyüşler gibi sınıf dışı etkinliklerde öğretmene yardımcı olma,
- . Dosyalama, kayıt tutma, sınıftaki eşyaların korunması, tamiri, gezi ve diğer etkinlikler vb. konularda öğretmene yardımcı olma,
- . Meslekleriyle ya da özel yetenekleriyle ilgili konularda çocuklarla birlikte etkinliğe katılma.

Solak (2007)'ın yaptığı araştırmaya göre resmi ve özel okullar arasında aile ve personel maddesi açısından anlamlı bir farklılığın bulunmamasının nedeni, gerek resmi okulöncesi eğitim kurumları gerekse özel okulöncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin çocuğun gelişimi ve eğitimi için aileyi de eğitimin içerisinde etkin olarak bulundurması ve buna yönelik çalışmaları yıllık ve günlük planlarına dahil etmeleri olabilir.

Buna göre anasınıfı öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde kalıcı başarıyı sağlamak için aile eğitimine önem verdikleri ve ailelerin eğitime etkin katılımlarını sağlamak için literatürde yer alan yöntemleri sıklıkla kullandıkları söylenebilir.

Çizelge 4.2.6.1

Öğretmenlerin “Anaokullarında çalışacak personel hangi okul mezunu olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Anaokullarında çalışacak personel hangi okul mezunu olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Lise mezunu	A,B,C,E, F,H,I	6
Çocuk gelişimi mezunu	G ,J	2
Önemli değil	D	1

Anaokullarında çalışacak personel hakkında öğretmenlerin 10 tanesinden 7 si en az lise mezunu olmalı derken öğretmen G ve J mutlaka çocuk gelişimi mezunu olması gerektiğini savunmuştur. Öğretmen D ise mezun olunan okulun önemli olmadığını mesleğini severek hakkı ile yapmasının ve çocukları sevmesinin yeterli olduğunu söylemiştir.

Buna göre öğretmenler çocuklarla birebir iletişim içinde oldukları için kurumlarda çalışacak personelin mutlaka eğitilmiş olması gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

Görüşme yapılan öğretmenler; personelin güler yüzlü, sabırlı, çalışkan, işini severek ve bilerek yapan hem çocuklarla hem de velilerle iletişim yeteneği olan dürüst ve güvenilir kişiler olması konusunda hemfikirlerdir.

Çizelge 4.2.6.2

Öğretmenlerin “Anaokullarında çalışacak personel cinsiyeti ne olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Anaokullarında çalışacak personel hangi okul mezunu olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Erkek	A,J	2
Önemli değil	B,C,D,E,F,G,H,I	8

Personelin cinsiyeti konusunda 8 öğretmen fark etmez derken Öğretmen A ve J toplumumuzda erkek personele bakış açısı olumsuz olduğu için elemanlar bayan olmalıdır demişlerdir. Ayrıca Öğretmen J sınıflarda çalışacak personel orta yaşta ve çocuğu olan bir bayan olmalıdır. Onlar bekar elemanlara göre daha pozitif, anlayışlı ve çocuklara karşı daha duyarlı olmaktadır demiştir.

Buna göre öğretmenler çalışacak personelin işini doğru yaptıktan sonra cinsiyetin bir önemi olmadığı görüşünde oldukları söylenebilir.

4.2.7 ÖĞRETMENLERİN, YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın ikinci alt probleminde yedinci olarak öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin yönetici ve öğretmen özellikleri açısından görüşleri incelenmiştir.

Çizelge 4.2.7.1

Öğretmenlerin “İdarecilerin yaşı önemli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“İdarecilerin yaşı önemli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet; önemlidir.İdareci genç olmamalı	B,D,I	3
Hayır; önemli değil	A,C,E,F,G,H,J	7

Görüşme yapılan öğretmenler anaokulunda idareci olarak görev yapacak kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını savunurken 10 öğretmenden 7 tanesi idarecinin yaşı ve meslekteki kıdemi önemli değil derken Öğretmen B,D ve I yaşın kıdemle doğru orantılı olduğunu ve kıdemi ilerlemiş kişilerin daha tecrübeli olacağını belirtmişlerdir.

Ayrıca bütün öğretmenler idarecilerin göreve başlamadan önce mutlaka 4 – 5 yıl öğretmenlik yapması gerektiğini savunmuşlardır. İdarecinin birlikte çalıştığı öğretmeni anlaması, empati kurması ve çocukları tanınması ve aileleri anlaması için öğretmenlik yapması önemlidir.

Çizelge 4.2.7.2

Öğretmenlerin“İdarecilerin mezun olduğu branş önemli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“İdarecilerin mezun olduğu branş önemli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet; Alan mezunu olmalı	B,C,D,F,G,H,I,J	8
Hayır; önemli değil	A,E	2

Öğretmenlere idarecinin mezun olduğu branşın anaokulu yönetiminde etkisi sorulduğunda 10 öğretmenden 8'i mutlaka çocuk gelişimi mezunu olmalı derken Öğretmen A ve E önemli olan kişinin yöneticilik kabiliyetidir, çocukların ve okulun sorunlarını çözdükten sonra branşın herhangi bir önemi yoktur demiştir.

Görüşmeler sırasında fark edilen önemli bir nokta ise ilköğretim okulunda çalışan öğretmenlerin idarecilerle sıkıntı yaşadıklarıdır. Öğretmen A,D, H ve J ilköğretime bağlı bir anasınıfında görev yapmaktadır. 4 öğretmenin de ortak görüşü okul müdürlerinin anasınıfına karşı ilgisiz olduğu, alan ile ilgili gelişmelerden habersiz olduklarıdır. Öğretmen J “Okul müdürleri bizi dışlayıp basit ve gereksiz görüyorlar. Bütün gün sadece oyun oynadığımızı, eğitim vermediğimizi düşünmektedirler demiştir.

Buna göre öğretmenlerin, idarecinin yaşı ve cinsiyeti konusunda herhangi bir şart aramazken, mezun olduğu branşın mutlaka çocuk gelişimi olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni alan dışından gelen idarecilerin okulöncesi eğitime gereken ilgiyi göstermemesi, alan ile ilgili gelişmelerden haberdar olmaması, öğretmenlerin verdikleri eğitimin içeriği hakkında bilgisiz olması ve onlara gereken önemin verilmemesi olduğu söylenebilir. Bundan dolayı öğretmenlerin idarecilerin okulöncesi eğitim mezunu olmaları gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

Öğretmenler idarecinin işini severek yapan, yeniliğe açık, iletişim becerisi olan, adil, liderlik vasfına sahip, öğretmenine sahip çıkan, alanına hakim, üst eğitimine devam eden kişiler olmasını istemektedirler.

Katz ve Kodama' ya (1983) göre, Öğretmen, eğitim için olanaklar hazırlayan ve elde edebildiği olanakları eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesi için en iyi biçimde kullanma görevini üstlenmiş olan profesyonel bir kişidir.

Öğretmenlere anasınıfı öğretmenin hangi özelliklere sahip olması gerektiği sorulduğunda ise güler yüzlü, işini seven, çocukların dilinden anlayan, iletişimi güçlü, yeniliğe açık, alanındaki gelişmelerden haberdar olmalıdır demişlerdir.

Görüşme yapılan bütün öğretmenlerin yıllar geçtikçe deneyim kazandıkları için yaş ve kıdem önemlidir derken yaşı ilerlemiş kişilerin bu mesleği hakkı ile yapamayacakları görüşündedirler.

Öğretmen A “Zaman içinde hareket yeteneği kısıtlanacağı için verim düşecektir. Buda çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verilemeyeceği anlamına gelmektedir. Belli bir yaştan sonra bu meslek yapılmamalı” demiştir.

Anasınıfı öğretmenin cinsiyeti hakkında öğretmenlerin hepsi cinsiyetin bir önemi yoktur derken Öğretmen F erkek öğretmenlerin daha otoriter olduğunu özellikle problemlerli çocuklar üzerinde daha etkili olduklarını söylemiştir.

Bunların dışında öğretmenlerin üzerinde durdukları önemli bir nokta da anasınıfı öğretmenin mutlaka çocuk gelişimi mezunu olmasıdır, alan dışından görevlendirilen öğretmenlerin çocukların seviyesine inmede sıkıntı yaşadıklarını ve okulöncesi eğitimde istenen sonuç elde edilemeyeceğini düşünmektedirler.

Eğitimin nitelikli bir şekilde yapılabilmesi, uygulayıcısı olan öğretmen ile doğrudan bağlantılıdır. Tüm olanaklar en iyi niyetlerle seferber edilse dahi, öğretmen istenilir özelliklere sahip değilse çabalar boşa gider. Eğitimin kalitesi eğitim elemanlarının kalitesine bağlıdır (Pascal 1993).

Kuran’a (2004) göre, öğrenme sürecinin yönetiminde gerekli bilgi ve becerilere sahip olan öğretmenler, çocuklar için uygun öğretim yaşantılarını düzenlemede zorluk çekmezler. Çok yönlü bir süreç olan öğretme-öğrenme sürecinin, çocukların ilgi, gereksinim ve yetenekleri doğrultusunda, okul öncesi eğitimin amaç-kazanımlarına ve öğrenme sürecinin özelliğine göre farklı yöntemler

ve tekniklerle uygulanabilmesi için öğretmenin alanda yetkin ve süreçte etkin olması önem taşımaktadır.

Aksu'ya (2005) göre de, insanı yetiştirecek öğretmenlerin çocuklara düşünmeyi, düşündüğünü açıklamayı, dinlediklerini yorumlamayı, yaratıcı olmayı, problem çözmeyi ve öğrenmeyi öğreten, çocuklar ile etkili iletişim kurabilen, çocuklara zengin öğrenme ortamları hazırlayan, öğretim teknolojilerini kullanabilen ve üretebilen, takım çalışmasına yatkın, çevresindekilere model olan, alanındaki ulusal ve uluslar arası gelişmeleri izleyebilen, kaynaklardan yararlanabilen, eğitimin kalitesinin arttırılmasında öncülük eden kişiler olması beklenmektedir.

Şahin ve diğerleri (1999)'nin okulöncesi öğretmenlerinin sorunlarının incelenmesi konulu araştırmalarının sonucuna göre; okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini geliştirme ve yenileme ile ilgili sorunlarının; kendini geliştirmek için zaman ve olanak tanınmaması; yeni kaynakları takip edecek zaman bulamama ve konferans ve seminerler vb. etkinliklere katılamama gibi sorunlar olduğu tespit edilmiştir (Şahin ve diğerleri, 1999)

Micklo'nun (1993) de yaptığı araştırmasında okulöncesi öğretmenlerinin sorunları incelendiğinde; insan ilişkileri, sınıfta davranış yönetimi, anne-baba eğitimi ve desteklenmesi, sınıf içi eğitsel faaliyetler, eğitim programı, çocukların gelişimlerinin desteklenmesi şeklinde sıralandığı görülmektedir (Micklo, 1993).

Kandır (1991) okul öncesi öğretmenlerinin günlük, yıllık ve ünite planlarının hazırlanmasında güçlükler çektikleri saptanmıştır. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin materyal eksikliği, öğrenci sayısının çokluğu nedenleriyle programı uygulamada güçlüklerle karşılaştıkları ortaya konmuştur. Araştırmacı, eğitim programının hazırlanmasında karşılaşılan güçlüklerin ve sınırlılıkların okul öncesi öğretmenlerine verilecek hizmet içi eğitim seminerleriyle azaltılabileceği önerisinde bulunmuştur.

Buna göre anasınıfı öğretmenleri meslektaşlarının cinsiyeti ile ilgili önemsiz yorumunu yaparken yaşı ile ilgili yıllar geçtikçe deneyim kazanacaklarını ancak ilerlemiş yaşlarda bu mesleğin amacına uygun olarak yapılamayacağı görüşünde oldukları söylenebilir. Ayrıca okulöncesi eğitimin kaliteli bir şekilde yapılabilmesi için anasınıfı öğretmenin mutlaka alan mezunu olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir.

4.3 VELİLERİN, OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA KALİTENİN NASIL ARTIRILABİLECEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın üçüncü alt probleminde velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Görüşler kaliteyi oluşturan; (1) fiziksel mekân, (2) rutin kişisel bakım, (3) dil ve akıl etme, (4) aktiviteler, (5) etkileşim, (6) aile ve personel , (7) yönetici ve öğretmen nitelikleri olmak üzere 7 alt boyut açısından ele alınmış bir bütün oluşturacak şekilde sunulmuştur.

4.3.1 VELİLERİN, FİZİKSEL MEKÂN AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın üçüncü alt probleminde birinci olarak velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin fiziksel mekân açısından görüşleri incelenmiştir.

Çizelge 4.3.1.1

Velilerin“Okul binası nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Okul binası nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Tek katlı ve müstakil olmalıdır	A,B,D,E,G,I	6
İlköğretim okulu bünyesinde ve giriş katta olmalıdır.	C,H	2
Bina önemli değildir.	F,J	2

Görüşülen 10 veliden 6’sı okul binasının tek katlı ve bağımsız olması gerektiğini düşünürken veli C ve H ilköğretim okul binalarına uyumu kolaylaştırmak için ilköğretim okul bünyesinde olmalıdır demiştir. Veli F ve J ise binanın önemli olmadığını söylemiştir.

Görüşülen velilerin hepsi anaokulu binasında sınıflar dışında yemek ve uyku odalarının mutlaka olmasını istemiştir. Bunların dışında Veli A,I ve J dans ve spor odası olmalı derken; Veli B, C,D ve E bilgisayar ve oyun odası ile veliler için toplantı salonu olması gereklidir demiştir. Ayrıca Veli E çocuklar için özel yapılmış bir mutfakla çok daha eğlenceli etkinlikler yapılabilir demiştir.

Buna göre velilerin çocuklarının güvenliği ve rahat hareket edebilmeleri için anaokullarının tek katlı ve müstakil olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Ayrıca veliler anaokullarında olması gereken bölümler hakkında ilk olarak çocukların temel gereksinimlerini karşılayacakları bölümler öncelikli olduğu, daha sonra diğer aktivite alanlarını tercih ettikleri söylenebilir.

Velilere göre sınıflar geniş, güneş gören, ısı yalıtımı yapılmış ve pencereleri korkuluklu olmalıdır.

Çizelge 4.3.1.2

Velilerin “Bina içinde zemin döşemesi nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Bina içinde zemin döşemesi nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Islak zeminler kayganlığı azaltılmış fayans olmalıdır	A,B,C,D,E,F,G,H,I,J	10
Sınıf, idari bölüm ve çok amaçlı salonlar laminant olmalı	G,J	2
Sınıf, idari bölüm ve çok amaçlı salonlar halı olmalı	C,F,H,I	4
Sınıf, idari bölüm ve çok amaçlı salonlar mineflo olmalı	A,B,D,E	4

Sınıf zemininin kaplaması hakkında fikir ayrılığı yaşanmıştır. Veli A, B, D ve E temizliği kolay ve sessiz olduğu için minefloyu tercih ederken, Veli C,F, H ve I zeminin sıcak olması için antialerjik halıyı tercih etmişlerdir. Veli G ve J ise temizliği kolay ve hijyenik olduğu için laminant kaplamayı tercih etmişlerdir.

Buna göre veliler sınıflarda olması gereken özellikleri sıralarken literatürdeki bilgilerden daha çok ebeveynlik içgüdüğü ile davrandıkları söylenebilir. Öyle ki bina ve sınıf zeminin kaplaması konusunda ilk olarak çocukların üşmemesi, düşmemesi gibi faktörleri öne sürmüşlerdir. Veli F,C ve H laminant ve mineflo kaplamanın soğuk olacağı için çocukların üşüyeceğini söylemişlerdir.

Çizelge 4.3.1.3

Velilerin “Sınıfta kullanılan mobilyalar nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Sınıfta kullanılan mobilyalar nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Renkli olmalıdır.	A,B,C,D,E,F,G,H,I,J	10
Dolaplar kapaksız olmalı.	A,G,I,J	4
Dolaplar kapaklı olmalı.	B,C,D,E, F	5
Önemli değil	H	1

Sınıflarda kullanılan mobilyalar için velilerin ortak görüşü çocukların boylarına uygun, duvara sabitlenmiş, köşeleri yuvarlaklaştırılmış, renkli, kaliteli ahşap malzemeden yapılmasıdır. Ancak dolapların kapaklı olması konusunda fikir ayrılığı vardır.10 veliden 4’ü (A,G,I ve J) çocukların aradıklarına kolayca ulaşabilmesi için kapaksız olmalı derken 5 tanesi (B,C,D,E ve F) görsel düzen ve çocukların ilgisinin dağılmaması için kapaklı olmalı demiştir. Veli H ise bunun öneminin olmadığını söylemiştir.

Yapılan görüşmelerde anaokulunun bahçesi hakkında velilerin çok fazla detaylı görüşlere sahip olmadığı anlaşılmıştır.10 veliden 8’i bahçede sadece oyun parkının olmasını yeterli bulurken Veli D ve E kum havuzu, trafik pisti, ekim sahası ve hayvan barınakları, futbol sahası gibi bölümlerin bulunmasını istemiştir. Bu isteklerde bulunan Veli D ve E’nin öğretmen olması ve okulöncesi eğitim ile ilgili gelişimleri sürekli takip etmeleri bahçe ile ilgili daha fazla detaylı bilgiye sahip olmalarını açıklamaktadır.

Çizelge 4.3.1.4

Velilerin “Bahçe zemini nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Bahçe zemini nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Bahçede toprak, beton ve çimenlik alanlar olmalı	B,C,D,E,G,H,J	7
Bahçede sadece beton alanlar olmalı	A, F ,I	3

Bahçenin zemini ile ilgili 10 veliden 7’si beton, toprak ve çimenlik bölümleri olmalı derken 3 tanesi (A, F ve I) kesinlikle kum ve toprak bölümlerin olmaması gerektiğini savunmuşlardır. Bunun gerekçesi ise bahçenin temizliğinin kontrol edilmesi zor olduğu için çocukların kum ve toprakla oynaması sakıncalıdır demişlerdir.

Çizelge 4.3.1.5

Velilerin “Bahçedeki oyun parkları nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Bahçedeki oyun parkları nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Oyun parkı plastikten yapılmalı	A,B,C,F,G,H,I	7
Oyun parkı ahşaptan yapılmalı	D,E,J	3

Bahçede yer alan oyun parkının özellikleri ile ilgili 10 veliden 7 tanesi kaliteli plastik malzemeyi tercih ederken 3 tanesi (D,E,J) kaliteli ahşap malzemedeki yapılmış parkları tercih etmişlerdir. Sebebi sorulduğunda ise Veli E “Demir parklar güvenlik açısından tehlikelidir, plastik parklar ise sürtünmeden dolayı çocuklarda enerji yüklenmesine sebep olur. Doğal ahşap ise çocuklardaki enerjiyi boşaltarak rahatlamalarına sebep olur” şeklinde açıklama yapmıştır.

Buna göre velilerin oyun parkının plastik olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni piknik alanı, alışveriş merkezleri, oyun sahaları gibi mekânlarda büyük, renkli plastik malzemedan yapılmış parkların çoğunlukta olması, ahşap parkların bakımının zor ve maliyetinin yüksek olması gibi sebepler olabilir. Bundan dolayı oyun parklarının plastik malzemedan yapılması gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

4.3.2 VELİLERİN, RUTİN KİŞİSEL BAKIM AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın üçüncü alt problemde ikinci olarak velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin rutin kişisel bakım açısından görüşleri incelenmiştir.

Çizelge 4.3.2.1

Velilerin “Anaokullarında çocukları kim karşılamalı ve uğurlamalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Anaokullarında çocukları kim karşılamalı ve uğurlamalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Sınıf Öğretmeni	A,C	2
Nöbetçi öğretmen	B,D,E,F,G,I	6
Sınıf annesi	H,J	2

Sabahları çocukları kimin karşılaması konusunda veliler farklı görüşlere sahiptir. 10 veliden 6’sı nöbetçi öğretmen karşılamalı derken 2’si (A ve C) her çocuğu kendi öğretmeni karşılamalı demiştir. Veli H ve J ise “Öğretmenin sabahları işi olacağı için çocukları sınıf anneleri karşılamalıdır.” demiştir. Karşılama görevini sadece öğretmenin yapmasını isteyen Veli A ve C “Personel çocukları yeterince takip

etmiyor, gün içindeki olaylardan haberdar olmuyor. Üstelik kapıda öğretmen tarafından karşılanınca önemsendiğimizi hissediyoruz. Çocuğumuz daha mutlu oluyor” demiştir.

Çizelge 4.3.2.2

Velilerin “Anaokullarında yemekleri kim hazırlamalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Anaokullarında yemekleri kim hazırlamalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Aşçılar okulda hazırlamalı	A,C,D,E,F,G,I,J	8
Her veli kendisi getirmeli	B,H	2

Yemekler ve ara öğünlerin hazırlanışı ile ilgili görüşülen 10 veliden 8 tanesi yemekleri işin uzmanı aşçılar tarafından okulda hazırlanmasının gerektiğini söylerken 2 tanesi (B ve H) her velinin çocuğuna yemeğini kendisinin getirmesinin uygun olacağını söylemiştir. Veli B; çocukların dışarıdan gelen yemekleri sevmediklerini ve aç kaldıklarını söylerken Veli H; okulların yemekler için çok yüksek fiyat istediklerini ve çocukların yemekleri severek yemediklerini söylemiştir. Bu sebeplerden dolayı çocukların yemekleri evde aileleri tarafından hazırlanmalıdır demiştir.

Görüşmeler boyunca velilerin en titiz davrandıkları konu sağlık ve temizlik alışkanlığı konusudur. Velilerin ortak görüşü öğretmenin bu konuda çocuklara model olması ve çocukları sürekli kontrol ederek uyarmasıdır.

Velilere göre sınıflarda antialerjik ve anti bakteriyel malzemeler kullanılmalı, tuvalet ve lavabolar saat başı temizlenmelidir. Üstelik çalışan elemanlar sürekli eldiven, bone ve maske takmalıdır. Veli E “Özellikle küçük yaş gruplarında sınıflarda kullanılan oyuncaklar ayda bir yıkanmalı çocukların temas ettikleri masa

ve dolaplar sürekli temizlenmelidir” derken Veli D “Çocukların okulda izledikleri çizgi filimler çok etkilidir bunun için sık sık sağlık ve temizlik ile ilgili hikâye okunmalı ve film izletilmelidir” demiştir.

Çizelge 4.3.2.3

Velilerin “Güvenlik elemanının özelliği nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Güvenlik elemanının özelliği nasıl olmalıdır?”		
	Katılımcılar	f
Üniformalı güvenlik elemanı olmalı	A,B,C,D,E,H,I,J	8
Güvenlik elemanı olmamalı	G,F	2
	Katılımcılar	f
Erkek	A,B,C,E,H,J	6
Fark etmez	D,I	2

Anaokullarında güvenlik önlemleri velilerin dikkat ettikleri bir diğer konudur. Görüşülen 10 veliden 8’i okullarda mutlaka üniformalı bir güvenlik elemanı olmalı derken bunlardan 6 tanesi cinsiyetinin mutlaka erkek olması gerektiğini söylemiştir.

Güvenlik elemanının işinin ehli, güvenilir, dürüst olması, sabıka kaydı ve geçmişi iyice araştırılmadan işe alınmaması gerektiği vurgulanmıştır.

Veli G ve F ise güvenlik görevlisinin çocuklarda güvensizlik ve korku yaratacağı için okullarda olmaması gerektiğini düşünmektedirler.

Buna göre velilerin anaokullarında üniformalı erkek güvenlik elemanı olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni toplumsal olarak güvenlik ve koruma işlerinin erkeklerin işi olduğu, bayan elemanların bu meslekte yetersiz

olacağı görüşü olabilir. Bundan dolayı veliler güvenlik elemanı seçiminde cinsiyet ön plana çıkmaktadır.

Okullarda güvenlik için kamera sistemi, dış kapıların kilitli olması, bahçe duvarları ve pencerelerin korkuluklu olması, sınıflarda sürekli bir yetişkinin bulunması velilerin okullarda bulunmasını istedikleri diğer güvenlik önlemleridir. Ayrıca bütün veliler çocukların 3. şahıslara asla teslim edilmemesi görüşündedirler. Veli J “Çıkışlarda çocuğun ve kendi kimlik kartını göstermeyen kişilere kesinlikle çocuklar teslim edilmemelidir.” demiştir.

4.3.3 VELİLERİN, DİL VE AKIL ETME AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın üçüncü alt probleminde üçüncü olarak velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin dil ve akıl etme açısından görüşleri incelenmiştir.

Görüşme yapılan veliler dil ve akıl etme etkinlikleri ile ilgili hikâye okuma, şarkı, şiir ve tekerleme ezberleme olarak adlandırmışlardır. Ayrıca aileler dil etkinliklerinde öğretmenlerin çok önemli rolü olduğunu belirtmişlerdir. Veli D “Çocuklar öğretmenin dediklerini kural sayıyorlar. Öğretmenin hareketlerini, sözlerini, davranışlarını anında ezberleyip taklit edebiliyorlar. Bu sebepten öğretmen konuşma, hal ve hareketlerine çok dikkat etmelidir. Düzgün bir Türkçe ile konuşmalıdır.” demiştir.

Anaokullarında okuma yazma ve matematik çalışmalarında kullanılmak üzere alınan kaynak kitapları 10 veliden 9’u gerekli bulurken veli J “Kitaplar yeterince düzgün kullanılmıyor. Çocuklar kafalarına göre karalıyor. Üstelik çok da pahalı onun için kullanılsa da olur” diyerek düşüncelerini açıklamıştır.

Sınıflarda kullanılacak kitapların özellikleri sorulduğunda ise çocukların yaş ve gelişimlerine uygun seviyede, kolay anlaşılabilen, renkli ve müfredata uygun olmalıdır diyerek düşüncelerini açıklayan veliler çocuklar ilköğretime başladıkları anda kitap kullanımına renk ve sayı gibi kavramlara yabancılık çekmeyecekler demişlerdir.

Anasınıflarında bilgisayarlı interaktif eğitim için 10 veliden 8 ‘i çok faydalı bulurken Veli A ve G küçük yaştaki çocukların bilgisayarın zararlı ışınlarına maruz kalmaması gerekir. Üstelik sosyal yönden içe kapanık hale geleceklerdir diyerek gereksiz bulmuşlardır.

Çizelge 4.3.3.1

Velilerin “Anaokullarında İngilizce eğitim verilmeli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Anaokullarında İngilizce eğitim verilmeli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet	B,C,F,G,H,I	6
Hayır	A,D,E, J	4

İngilizce eğitimi konusunda 10 veliden 6 ‘sı zamana uyum sağlamak için İngilizce öğretilmeli derken 4 tanesi (A,D,E ve J) İlköğretim 4. sınıfa kadar İngilizce dersi almayacakları için öğrenilenlerin unutulur, bunun için anaokulunda İngilizce eğitimi gereksizdir demiştir.

Buna göre veliler anasınıflarında İngilizce ve bilgisayar destekli eğitim olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni eğitimde yenilikleri takip etmek, farklı etkinlikler sayesinde öğrenmede kalıcılığı sağlamak olduğu söylenebilir. Bundan dolayı veliler anasınıflarında İngilizce ve bilgisayar destekli eğitimin olması gerektiğini vurguladıkları söylenebilir.

4.3.4 VELİLERİN, AKTİVİTELER AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın üçüncü alt probleminde dördüncü olarak velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin aktiviteler açısından görüşleri incelenmiştir.

Okul öncesi eğitimde; serbest oyun zamanları, müzik ve drama etkinlikleri, fen ve matematik çalışmaları, sanat etkinlikleri, Türkçe etkinlikleri, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları yer almaktadır.

Araştırma kapsamında görüşme yapılan veliler anasınıfında yapılan aktiviteler ile ilgili sınırlı bilgiye sahip oldukları gözlenmiştir. Veliler anasınıflarında sanat, Türkçe, oyun, müzik ve okuma yazma çalışmaları olduğunu söylemişlerdir. Ancak içeriği ile ilgili sınırlı bilgiye sahiptirler. Örneğin sanat etkinliğinde çeşitli boyama faaliyetleri yapıldığı, Türkçe dil etkinliğinde kitaptan hikâye okuma, şiir, tekerleme ve parmak oyunu ezberleme faaliyetleri yapıldığını söylemişlerdir. Drama, pantomim, fen deneyleri, doğa gezileri gibi etkinliklerden hiç bahsedilmemiştir.

Veliler anaokullarında ek olarak yapılan halk oyunları, İngilizce ve jimnastik gibi aktivitelere ilgi duymakta ve bütün okullarda olması gerektiğini düşünmektedirler.

Buna göre veliler okulöncesi eğitimin içeriği hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir. Bunun nedeni ailelerin bu konuda yeterince bilgilendirilmemesi, zaman yetersizliği, iş yoğunluğu, ailelerin bu konuda araştırma yapmamaları gibi sebepler olduğu söylenebilir.

4.3.5 VELİLERİN, ETKİLEŞİM AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın üçüncü alt probleminde beşinci olarak velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin etkileşim açısından görüşleri incelenmiştir.

Okul öncesi eğitimde, iletişimin öğretmen-çocuk şeklinde olmasının yanı sıra, çocuk-çocuk, ebeveyn-çocuk, öğretmen-ebeveyn, yönetici-ebeveyn şeklinde de sürdürülmesi eğitimin niteliğini etkileyecektir. Ancak görüşme yapılan velilerin öğrenci- öğretmen ve öğrenci – personel etkileşimine daha çok önem verdikleri söylenebilir. Veliler idarecilerin gerek kendileri gerekse çocuklar ile etkileşime girmediklerini, sorun olmadıkça idareci ile görüşmediklerini söylemişleridir.

Ayrıca çocuklarının nasıl kişilerle etkileşim içine girdiklerini merak ettikleri bu sebepten dolayı okul personeli ve okulda eğitim alan çocukların ailelerini de tanımak istemektedirler. Bu konuda da en büyük görev öğretmene düşmektedir.

Ayrıca veliler çocukları ile ilgili merak ettikleri konular hakkında bilgi alabilecekleri bir rehber öğretmenin mutlaka olması gerektiğini söylemişlerdir. Özellikle çocuklarında özel bir problem olan veliler anasınıfı öğretmenlerinden yeterli düzeyde bilgi alamadıklarını belirtmişlerdir.

Buna göre velilerin anasınıflarında etkileşime önem verdikleri ve anasınıflarında mutlaka bir rehber öğretmenin olması gerektiğini istedikleri söylenebilir.

4.3.6 VELİLERİN, AİLE VE PERSONEL AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın üçüncü alt probleminde altıncı olarak velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin aile ve personel açısından görüşleri incelenmiştir.

Aile katılımı, ailelerin kendilerine ve çocuklarına yararlı olacak biçimde yeteneklerini ortaya koyma sürecidir. Bir başka ifade ile aile katılımı, aileleri destekleme, onlara eğitim verme ve eğitimlere katılımlarını sağlamada sistematik bir yaklaşım olup çocukların deneyimlerini, ev ve okul arasında sürekli artan iletişim yolu ile artırmaya yarayan bir ilişki kurma işlemidir (Zembat ve Unutkan, 1999, s.151).

Etkili ve başarılı okul-aile işbirliğini yaratmak için okul; ev ziyaretleri düzenleme, aileler, öğretmenler ve çocukların katılacakları gezi, gözlem, konferans, gece gibi etkinlikler planlama; ailelerden sınıf-içi kaynak kişi olarak yararlanma; meslekî rehberlikte ailelerden yararlanma; ailelerle görüşme toplantıları programlama ve ilân etme; ailelere okulun kaynaklarını kullanma fırsatları verme; ailelerin okul hakkındaki görüşlerini almak için anket uygulama, önemli günlerin kutlanmasında ailelere görev verme, ailelerin okul bültenine yazı yazmalarını sağlama, belirli aralıklarla sınıflarında gösteriler düzenleme ve ailelerin bu yolla çocuklarının gelişimi hakkında bilgilendirilmelerini sağlama vb. çalışmalar düzenleyebilir.

Ailelerin okul öncesi eğitimin önemine ilişkin bilgi yetersizlikleri, farkındalık düzeylerinin düşüklüğü, ailelere bu eğitimin önemini ve kapsamını anlatmak amacıyla planlanan çalışmaların yetersizliği ve ailelerin okul öncesi eğitim sürecine etkin bir şekilde katılmaması ya da katılımının sağlanamaması, bundan dolayı okul öncesi eğitimi alan çocukların bile öğrendiklerini yaşama geçirmede güçlüklerle

karşılaşmaları okul öncesi eğitim hizmetlerinde aileye yönelik mevcut sorunlardandır (Dinçer ve diğerleri, 2005).

Sağlıklı bir işbirliği için ailelere, okul personeli tarafından çocuklarının eğitimine neden katılmaları gerektiği ve bunun nasıl olması gerektiği konusunda eğitim verilmelidir (Başaran ve Koç, 2000, s.3).

Araştırma kapsamında görüşme yapılan bütün veliler çeşitli yollarla eğitimin içine katılmak istemektedirler. Aileler özellikle okulöncesi eğitim ve çocuk gelişimi ile ilgili eğitim seminerleri, bilgilendirme notları istemişlerdir.

Ayrıca çocukların durumlarını öğrenmek için sık sık veli toplantıları düzenlenmesi gerektiğini söylemişlerdir. Veli A “Velilerin tanışması için çay saatleri düzenlenmesini isterim. Çünkü çocuğumun ne tür ailelerin çocukları ile eğitim gördüğünü merak ediyorum” demiştir.

Aileler gün içinde sınıfa gelerek eğitim etkinliklerine katılmak istemişlerdir. Ancak araştırmacının gözlemlerine göre görüşülen 10 veliden 6 tanesinin sınıfa gelmek istemesinin asıl sebebi öğretmeni ve yardımcı elemanı gözleyerek çocukları kontrol etmektir. Sadece Veli D,E, G ve H gerçek anlamda sınıf içi etkinliklere katılmak istemişlerdir.

Görüşmeler sırasında velilerin 10 tanesinden 8’ i öğretmenin mutlaka ev ziyareti yapmasının gerektiğini söylemiştir. Veli C; “Öğretmen evimize geldiği zaman çocuklar ve biz kendimize değer verildiğini hissediyoruz. Çocuklarımız çok mutlu oluyor” demiştir. Veli G ve I ise bütün gün boyunca çalıştıkları için ev ziyaretlerine ayıracak vakitleri olmadığını söyleyerek öğretmenle farklı bir mekânda buluşmak istediklerini söylemişlerdir. Çay bahçesi, restoran gibi...

Hazırlanan aile katılım programı ailelerin; kültür düzeyi, yasadıkları deneyimleri, davranışsal ve gelişimsel beklentileri ile uyum sağlamalıdır. Bir çocuğun ailesi ile ilgili bilgi edinmek, duyarlı ve etkili okul-aile ilişkisinin gelişmesi için önemlidir (Coleman, 1997, s.15; Hohmann ve Weikart, 2000, s.69).

Köksal ve arkadaşları (2000) ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programı hakkında bilgi sahibi olmaları, eğitimin devamının evde de sağlanması ve çocuğa karşı okul-aile arasındaki davranışlarda ve eğitimde tutarlılık olması açısından çok önemli olduğu belirlenmiştir.

Ailelerin okul çalışmalarına katılmalarına yönelik yapılan araştırmalar, aile katılımının öğrencilerin başarılarını artırdığını, katılım, güdülenme ve kendine güven duygusunun gelişmesini ve onların okul ile öğretmenlere yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerini sağladığını göstermektedir (Pehlivan, 1997, s.4).

Ailenin bu programlara katılımı şu yararları sağlamaktadır (Zembat ve Unutkan, 1999, s.153):

- . Anne-babanın kuruma ve öğretmene olan güveni artmaktadır.
- . Anne-babanın çocuğu ile birlikte etkinlikte bulunmaktan zevk almasına ve çocuğun öğrenme gereksinimlerinin farkına varmasına neden olmaktadır.
- . Çocuğun gelişimine yönelik doğrudan ve ayrıntılı bilgi alınabildiği için öğretmen yaptığı çalışmalarda kendini güvende hissetmektedir.
- . Sosyal değişimlerden etkilenen anne-babalara destek sağlamakta ve aileler arası bilgi paylaşımına yardımcı olmaktadır.

Comer, Haynes ve Reynolds tarafından yapılan araştırmalara göre, çocukların etkili öğrenmelerinde aile katılımının önemli katkısı olduğu, ev ve okul ortamlarında edinilen becerilerin kalıcı olması ve gelişmesi yönünde yarar sağladığı görülmüştür. Bunun yanı sıra, Griffith'in yaptığı araştırma da ailelerin kaynaşması, anne-babaların çocuklarını ve gelişimlerini gözlemesi açısından da aile katılım programlarının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır

Diğer yandan, ailelerin okulöncesi eğitim uygulamalarına katılımını engelleyen kimi noktaların varlığı da göz ardı edilemez. Yapılan araştırmalara göre, aile katılımı engellerinin basında ailelere göre “yöneticilerin olumsuz tutumları”, yöneticilere göre ise, “ailelerin işbirliğine karşı ilgisizliği” gelmektedir. Bunun dışında, zaman yetersizliği, ekonomik koşullar, iletişim bozukluğu aile katılımı engelleri arasında yer almaktadır. Ayrıca, anne-babaların kendi okul yaşantılarının olumsuzluğu, ailelerin eğitim düzeylerinin düşük olması, ekonomik sorunları, okula ayırabilecekleri zamanın kısıtlı olması, öğretmenlerin olumsuz tutumları ile ev ve okul kültürünün farklılığı da diğer aile katılımı engellerinden sayılabilir (Zembat ve Unutkan, 1999, s.202; Pehlivan, 1997, s.5–6).

Çizelge 4.3.6.1

Velilerin“Personelin cinsiyeti önemli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Personelin cinsiyeti önemli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet, bayan olmalı	A,B,C,D,E,F,H,J	8
Hayır, önemli değil	G,I	2

Okulda çalışacak personelin cinsiyeti konusunda 10 veliden 8’ i mutlaka bayan olmalı derken Veli G ve I cinsiyetin herhangi bir önemi yoktur demiştir. Veli C “ Sınıfta çalışan personelin bayan olması çok önemlidir. Çünkü bayanlar daha sabırlı ve çocukların dilinden daha iyi anlamaktadır. Yaşı da pek genç olmamalı, mümkünse çocuk sahibi olmalı ki çocuk sevgisinden anlasın” diyerek açıklamıştır.

Ailelerin okulda çalışacak personelin eğitilmiş olması konusunda çok fazla seçiciliği yoktur. Sadece Veli D ve E çocuk gelişimi mezunu olması gerektiğini söylemiştir. Veliler personelin eğitiminden çok kişiliğine önem vermekte ve personelin güler yüzlü, saygılı, dürüst, çocukla iletişimi güçlü ve Türkçeyi doğru kullanan kişiler olması gerektiğini düşünmektedirler.

Buna göre veliler anaokulunda çalışacak personelin cinsiyeti konusunda seçici davrandıkları yaşı ve eğitimi konularında seçici davranmayarak, personelin kişiliğine daha çok önem verdikleri söylenebilir.

4.3.7 VELİLERİN, YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın üçüncü alt probleminde yedinci olarak velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin nasıl artırılacağına ilişkin yönetici ve öğretmen özellikleri açısından görüşleri incelenmiştir.

Araştırma kapsamında görüşme yapılan veliler, idareci odasına kapanıp sadece evrak işleri ile uğraşmamalı, çocuklar ve velilerle iletişim içine girmelidir demişlerdir. İdareci okulöncesi eğitim ile ilgili velilerin sorularına tatmin edici cevaplar verebilmeli, konu ile ilgili yayın ve araştırmaları takip etmelidir demişlerdir.

Görüşmelerde çocukları ilköğretime bağlı anasınıflarında eğitim gören veliler (B,C) idarecilerin ilgisizliğinden şikâyet etmiş, sorularına cevap bulamadıklarını ve dışlandıklarını söylemişlerdir.

Velilere göre idareci, güler yüzlü, konuşkan, çocuklarla ilgili, velilerle iletişim içinde olan, işini bilen ve seven, alanına hakim, olaylara anında müdahale edebilen kişiler olmalıdır.

Çizelge 4.3.7.1

Velilerin“İdarecilerin yaşı önemli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“İdarecilerin yaşı önemli midir?”		
	Katılımcılar	f
İdarecinin yaşı önemli değil	A,C,D,E,G,H,I,J	8
İdarecinin yaşı önemli	B,F	2

İdarecilerin yaşı konusunda 10 veliden 8 tanesi önemli değil derken 2 tanesi (B ve F) ise mutlaka çocuk sahibi olan, kıdem sahibi kişiler olmalıdır demiştir. Veli B ve F’ ye göre çocuk sahibi idareciler çocukların güvenliği ve sağlığı konusunda daha duyarlı ve hassas olmakta ve tehlikeleri önceden sezerek önlem alabilmektedir.

Görüşme yapılan ailelere idarecinin cinsiyeti sorulduğunda kadın velilerin çoğunluğu daha rahat iletişim kurabilecekleri ve çocukları ile daha fazla ilgileneceği için kadın idareciyi tercih etmişlerdir. Erkek veliler ise bu konuda herhangi bir ayırım belirtmemişlerdir.

Çizelge 4.3.7.2

Öğretmenlerin“İdarecilerin mezun olduğu branş önemli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“İdarecilerin mezun olduğu branş önemli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet; Alan mezunu olmalı	B,C,D,E,G,J	6
Hayır; önemli değil	A,F,H,I	4

İdarecinin mezun olduğu branş ile ilgili 10 veliden 6’sı çocuk gelişimi mezunu olmalı derken 4’ü (A,F,H,I) önemli olan kişinin kendini geliştirmesidir. Kişi yeniliğe açık olduktan sonra branşın bir önemi yoktur demiştir.

Buna göre veliler idarecinin yaşının önemli olmadığı, cinsiyetinin ise kadın ve çocuk gelişimi mezunu olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Öğretmen ile ilgili olarak veliler öğretmenin işini seven, güler yüzlü, sabırlı, çocuk dilinden anlayan, veliler ile iletişimi kuvvetli kişiler olmalı demiştir.

Öğretmenin yaşı sorulduğunda genç ve dinamik olmalı derken yaşı 50’yi geçmiş öğretmenlerin hareket yeteneği sınırlanacağı ve sabır gücü azalacağı için mesleğe devam etmemeleri gerektiğini savunmuşlardır. Ayrıca Veli B; öğretmenin çocuk sahibi olması velileri daha iyi anlayacağı ve çocuklara karşı daha duyarlı olacağı görüşündedir.

Çizelge 4.3.7.3

Velilerin“Öğretmenin cinsiyeti önemli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

“Öğretmenin cinsiyeti önemli midir?”		
	Katılımcılar	f
Evet; bayan olmalı	A,B,C,F,H,I,J	7
Hayır; önemli değil	D,E, G	3

Görüşme yapılan 10 veliden 7’si öğretmen bayan olmalı derken 3 veli (D,E, G) cinsiyetin önemli olmadığını söylemiştir.

Anasınıfı öğretmenin mutlaka çocuk gelişimi mezunu olması gerektiğini söyleyen veliler öğretmenin alanı ile ilgili gelişmeleri sürekli takip etmesi ve mutlaka üst eğitime devam etmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Buna göre velilerin anasınıfı öğretmenlerinin genç ve alan mezunu bir bayan olması gerektiğinin savundukları söylenebilir. Bunun nedeni genç bir öğretmenin çocukların enerjisine kolaylıkla uyum sağlayacağı, çocuklara karşı daha sabırlı olacağı ve alan mezunu olduğu için çocuk gelişiminden anlayacağı görüşü olabilir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

5.1.Sonuç

Konya ve Isparta il merkezinde 2010 – 2011 eğitim – öğretim yılında 6 yaş grubuna hizmet veren 3’ü MEB’ e bağlı ilköğretim okulu bünyesindeki anasınıfı, 5 bağımsız anaokulu, 1 özel ilköğretim okulu bünyesindeki anasınıfı ve 1 üniversiteye bağlı uygulama anaokulu olmak üzere 10 okul öncesi eğitim kurumu üzerinde yürütülen bu çalışmada, okulöncesi eğitimde kalitenin artırılmasına ilişkin idareci, öğretmen ve veli görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar, amaçlar doğrultusunda sınıflandırılarak sunulmuştur.

5.1.1. Fiziksel Mekân ile ilgili sonuçlar

Görüşme yapılan idareci, öğretmen ve velilere göre okulöncesi eğitim kurumları tek katlı, müstakil binalar olmalıdır. Binalar, her çocuk için 10 m² davranış alanı düşünülerek, iklim şartlarına uygun olarak yapılmalı, duvar, pencere, kapı, tavan, çatı yapımları, ısıtma ve havalandırma tesisatları bulunmalıdır. Bina, sevimli bir görüntüye sahip olmalı, güneş gören tarafa bakmalı, güneş göreceği şekilde planlanmalıdır.

Okul binasının yeri, çocukların kolay ulaşabilecekleri yakınlıkta olmalıdır. Okul arsaları, devlet yolu, şehir ve kasabaların ana yolları ile ticari yollara bitişik

olmamalı, yakınlarında tehlikeli yer/zemin yapıları, zehirli atıklar üreten tesisler, mezarlıklar olmamalı, çevresi açık ve gürültüden uzak olmalıdır.

Anaokullarında, her çocuk için ortalama 1.5 m² alan düşen oyun odaları, 2 m² alan düşen uyku odaları ile yemek salonu, mutfak, depo, idari bölümler, veli görüşme odası, konferans salonu, çocuklara uygun özelliklerde tuvalet ve lavabolar bulunması; Drama, bilgisayar odası, fen laboratuvarı, çocuk mutfağı gibi farklı aktivitelerin yapılabileceği eğitim sınıfları yer almalıdır.

Sınıflar çocuk sayısına uygun genişlikte, aydınlık, ferah ve güneş görecektir şekilde yapılmalıdır. Sınıflarda hangi oyun ya da etkinlik (kitaplık, el becerileri, fen, blok, sanat, hayal, evcilik, drama çalışmaları vb.) için olduğu tanımlanmış, gerekirse çocukların kişisel eşyaları için ayrılmış/etiketlenmiş ve kolay ulaşılabilir bölümler olmalıdır. Yer ve duvarlarda yangına dayanıklı, zehirli madde içermeyen malzemeler, su bazlı boyalar kullanılmalıdır; zemin kaymayan, toz tutmayan, tüy içermeyen, kolay temizlenebilir ürünlerle kaplanmalıdır.

Sınıflarda kullanılan mobilyalar çocukların boylarına uygun yükseklikte, duvara sabitlenmiş, renkli kaliteli ahşap malzemedendir yapılmalıdır. Masa ve dolapların köşeleri yuvarlaklaştırılmalıdır. Dolaplar görsel düzeni sağlamak için kapaklı olmalı ancak üzerlerine içinde ne olduğunu belirten etiketler ve resimler yapıştırılmalıdır.

Anaokullarında çocuk başına 3 m² alan hesaplanan oyun bahçesi trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları, ayrıca çocukların fen ve doğa çalışmaları yapabilmeleri için yeterli toprak alan çimenli /çakıl taşlı alanlar, bisiklete binilebilecek alanlar, kum havuzu, ağaçlar, toprak tepelikler ve olabilirse açık hava tiyatrosu, küçük evler, bitki bahçeleri, hayvan besleme yerleri, havuz, depo vb. ekler oluşturulması, bahçelerin etrafının tel, çit ya da duvarla korunma altına alınmalıdır. Bahçede yer alan oyun parkları kaliteli plastik malzemedendir yapılmalıdır.

5.1.2. Rutin kişisel bakım ile ilgili sonuçlar

Anaokullarında çocukları karşılama ve uğurlama görevini nöbetçi anasınıflı öğretmeni yapmalıdır. Ayrıca yemekler çocukların gelişimlerine uygun özelliklerde, işinin ehli sertifikalı aşçılar tarafından okul mutfaklarında yapılmalıdır. Yemek menüleri uzman diyetisyenlere hazırlatılmalı ve bilgilendirme için ailelere dağıtılmalıdır.

Okullarda sağlık önlemlerine büyük önem verilmelidir. Lavaboda anti bakteriyel sabun, kâğıt havlu bulundurulmalıdır. Lavabolar saat başı temizlenmelidir. Zemin, kaymayan kolay temizlenebilir malzemedan yapılmalıdır.

Çocuklara sağlık alışkanlığı kazandırmak için öğretmen ve aileler onlara örnek olmalıdır. Çocuklara bu alışkanlığı kazandırmak için eğitici broşür, dergi ve çizgi filimler den yararlanılmalıdır. Sağlık kuruluşlarından yardım istenerek sağlık taraması yapılmalıdır.

Anaokullarında güvenlik için kamera ve alarm sistemi döşenmeli, ana kapılar sürekli kapalı tutulmalı, okul bahçesi duvarlarla çevrilmeli, pencerelere korkuluklar yapılmalı ve mutlaka üniformalı erkek güvenlik görevlisi bulundurulmalıdır. Ayrıca çocuklar kurumun hiçbir mekânında yalnız bırakılmamalıdır.

5.1.3. Dil ve Akıl etme ile ilgili sonuçlar

Anaokullarında Türkçe dil ve problem çözme becerilerini artırıcı faaliyetlere ağırlık verilmelidir. Sınıflarda çocukların gelişimine ve müfredata uygun, basımı ve renkleri kaliteli hikâye kitapları kullanılmalıdır.

Okuma yazma ve matematik etkinliklerinde kullanılmak üzere devlet tarafından ücretsiz kaynak kitaplar basılmalıdır. Bu sayede etkin ve kalıcı öğrenme gerçekleşecek, aileler kitap alma külfetinden kurtulacaklardır. Ayrıca tüm ülkede anasınıfı eğitiminde birlik, beraberlik ve fırsat eşitliği sağlanacaktır.

Anasınıflarında alan mezunu ve çocuk gelişimi eğitimi almış öğretmenler tarafından İngilizce eğitimi verilmelidir. Böylelikle çocuklara kulak aşinalığı kazandırılarak ikinci dil öğretimi kolaylaştırılacaktır.

5.1.4. Etkileşim ile ilgili sonuçlar

Anaokullarında öğretmen- öğrenci, öğrenci- öğrenci, öğretmen- aile ve idareci- aile etkileşimine yönelik sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere ağırlık verilmelidir. Bu konuda en büyük görev öğretmene düşmektedir. Aileyi ve çocuğu çok iyi tanımalı ve onların kültürel değerlerine uygun etkinlikler planlamalıdır.

Okulöncesi eğitim kurumlarında özellikle özel problemleri olan aile ve çocukların sorunlarına yardımcı olacak alan mezunu ve çocuk gelişimi eğitimi almış rehber öğretmenler bulunmalıdır. Eğer bu alanda yeterli personel ihtisas edilemezse anasınıfı öğretmenlerine etkili bir hizmet içi eğitim verilerek ailelere ve çocuklara yardım etmesi sağlanmalıdır.

5.1.5. Aktiviteler ile ilgili sonuçlar

Anaokullarına Okulöncesi eğitim yönetmeliğine uygun aktivitelere yer verilmelidir. Bu aktivitelerin amacına uygun şekilde gerçekleşmesi için zengin uyarıcı ortamı anasınıfı öğretmenleri hazırlamalıdır.

Ayrıca araştırma sonucuna göre aileler ve idareciler aktivitelerin içeriği hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. Bunun için velilere aktiviteler hakkında detaylı bilgi verilmelidir. Özellikle ilköğretim okullarında görev yapan idareciler anasınıfı eğitim programlarını inceleyerek detaylı bilgiye sahip olmalıdır.

Okulöncesi eğitim kurumlarında Türkçe dil, sanat, oyun, müzik, okuma yazma, fen doğa serbest zaman gibi etkinliklerin yanı sıra halk oyunları, bilgisayar, drama, jimnastik gibi ek aktivitelere yer verilmelidir. Bunlar için ailelerden ek ücret alınmamalı, devlet tarafından öğretmen tahsis edilmelidir. Ayrıca isteyen anasınıfı öğretmenlerine kurslar vasıtası ile bu aktiviteleri yapabilecek programlar hazırlanmalıdır.

5.1.6. Aile ve personel ile ilgili sonuçlar

Okulöncesi eğitim kurumlarında aile eğitimi çalışmalarına ağırlık verilmeli ve aile eğitimin her aşamasında programa dahil edilmelidir. Ailelere yönelik bilgilendirme ve veli toplantıları, ev ziyaretleri, sınıf içi ve sınıf dışı çalışmalara katılımı, telefon görüşmeleri, bülten ve bülten tahtası, haber mektupları, kitapçıklar, iki yönlü yazışmalar, ebeveyn kütüphanesi gibi uygulamalara yer verilmelidir.

Ayrıca bu çalışmalara sadece öğretmenler değil idareciler, okul personeli ve babalarda katılmalıdır.

Okulöncesi eğitim kurumunda çalışacak personel en az lise mezunu, işini bilerek yapan sertifikalı kişiler olmalıdır. Güvenlik, tamir gibi teknik işlerde erkek eleman, temizlik ve sınıf anneliği gibi işlerde ise bayan eleman tercih edilmelidir.

5.1.7. Yönetici ve öğretmen nitelikleri ile ilgili sonuçlar

Okulöncesi kurumlarda görev yapan idareciler kıdem sahibi, orta yaşta kişiler olmalıdır. Bu kişiler idarecilikten önce mutlaka 4/ 5 yıl öğretmenlik yapmalıdır.

İdareciler mutlaka çocuk gelişimi mezunu olmalı ve okulöncesi eğitim ile ilgili gelişmeleri takip etmelidir. Ayrıca öğretmenler, öğrenciler ve velilerle birebir iletişim içinde olmalı, onların sorunlarını dinlemeli ve çözümlenmelerinde yardımcı olmalıdır.

Yönetici,

- Okulda bütün çalışmaları, ilgililerle iş birliği yaparak eğitim yılı başlamadan önce planlamalı ve düzenlemelidir.

- Eğitim ve yönetimin verimliliğini artırmak, eğitimin kalitesini yükseltmek ve bu konuda sürekli gelişimi sağlamak için gerekli araştırmaları yapmalı, eğitimle ilgili gelişmeleri izlemeli ve sonuçlarını değerlendirmelidir.

- Yıllık ve günlük plânların eğitim programlarına göre hazırlanmasında ve diğer çalışmalarda; öğretmenlere rehberlik etmeli, plânlarını imzalamalı ve çalışmalarını denetlemelidir.

- Kurumun temizlik ve düzeni ile öğretmen ve diğer personelin sağlık, temizlik ve beslenme işleriyle ilgili çalışmalarını izlemelidir. Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında; müdür yardımcısı ve öğretmenlerle işbirliği yapmalıdır.

- Okul bina ve tesislerinin kullanımı, bakımı, temizliği, doğal afete karşı korunması, binanın fiziksel durumu ve donanımından kaynaklanan kazalara neden olabilecek merdiven, radyatör, soba, korniş, kapı, pencere, kaygan zemin, oyun materyali ve

benzeri unsurlara karşı okulun iç ve dış güvenliğinin sağlanması yönünde gereken önlemleri almalıdır.

•Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için gerekli önlemleri almalıdır.

•Eğitim materyallerinin sağlanması, kullanılması, korunması, bakımı, temizliği ve düzeni için gerekli önlemleri almalıdır.

•Çocukların sağlık kontrollerinin periyodik olarak yapılmasını sağlamalıdır.

•Okulun yıllık bütçesini hazırlamalı, ödeneklerin zamanında ve yöntemine uygun kullanılmasına ilişkin işlemleri izlemeli, bütçenin ilgili makamlara gönderilmesini izlemelidir.

•Eğitim istatistiklerinin, ödenek istem çizelgelerinin ve resmî yazıların hatasız ve eksiksiz hazırlanmasını ve ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlamalıdır.

•Okulla ilgili olağanüstü durumları, ilgili makama bildirmelidir.

•Eğitimle ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge ve emirleri personeline zamanında duyurmalıdır.

•Göreve başlama veya görevden ayrılma durumunda, okulun demirbaş eşyasını Ayniyat Talimatnamesi hükümlerine göre devir-teslim etmelidir.

•Okul öncesi eğitimin tanıtımı ve yaygınlaştırılması amacıyla toplantı, panel, sempozyum ve benzeri etkinliklerin düzenlenmesi için, gerekli çalışmaları yapmalıdır.

•Çocuklara verilen günlük yemek örneklerinin, uygun ortamda 24 saat saklanmasını sağlamalıdır.

- Personelin disiplin ve sicili ile ilgili iş ve işlemlerini yürütmelidir.
- Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında, ita amirliği görevini yerine getirmelidir.
- Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini ve günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocukların teslim almalarına kadar geçen sürede okul aile işbirliği yaparak çocukların gözetimleri ile ilgili tedbirleri almalıdır.

Anaokullarında görev yapan öğretmenler genç, enerjik ve dinamik olmalıdır. Öğretmenin cinsiyeti önemli değilken mutlaka çocuk gelişimi mezunu olmalı ve alanı ile ilgili gelişmeleri sürekli takip etmelidir. Veliler ile sürekli iletişim içinde olmalı ve düzgün bir Türkçe kullanmalıdır.

Profesyonel bir öğretmen;

1. Alanıyla ilgili her türlü bilgiyi sadece bilmekle kalmayıp yeni bilgileri yaratıcı yollardan birleştirebilmelidir.

2. Eğitim programlarını çocukları aktif kılacak şekilde düzenlemelidir. Bilginin etkili bir biçimde kullanılmasına ilişkin yöntemleri, teknikleri ve materyalleri bilmeli ve kullanabilmelidir.

3. Olumlu insan ilişkilerini kurmanın yollarını bilmeli ve uygulamalı, başkalarının haklarına ve kendine saygılı olmalıdır.

4. Çocuğun okula ve öğretmene güvenmesini sağlayıcı tutarlı, adil, gerektiğinde kendisine yardım edileceği güvencesini veren, saygın tavırlar sergilemelidir.

5. Çocuğun problem çözme yeteneklerini oyunla birlikte arttırabilmeli, çeşitli etkinlikler sırasında ortaya çıkan doğal problemleri araç olarak kullanabilmelidir.

6. Öğretmen yaratıcı olmalı ve çocuklarda da yaratıcı düşünceyi geliştirici etkinlikler planlamalıdır. Ortaya çıkan anlık her durumdan yararlanabilmeli ve bu olay sayesinde ne öğretebilirim diye kendine sormalıdır. Bunun cevabını ararken yaş grubunun özelliklerini, hedefleri, okulu ve makro düzeyde toplumu göz önünde bulundurmalıdır.

7. Çocuğa olumsuz gelen her olayın bir trajedi olmadığını anlatabilmeli, böylece çocuğun kendini daha rahat hissetmesini sağlamalıdır.

8. Her olayda her bir çocuğu inceleyerek çocuğu bu olaylarda tanıyabilmelidir. Bazı çocukları yalnız bırakıldıkları zaman bazılarının da grup içinde sorunlarını daha iyi çözebildiklerini unutmamalı, bu fırsatı sağlayarak müdahale etmesi gereken noktayı da tespit etmelidir.

9. Çocuğun empati kurmasını sağlayarak sosyal sorunları deneysel olarak çözme fırsatı vermelidir. Başarısızlık durumunda da bir çözüm bulunabileceği ümidini vermelidir.

10. Çocukların şikâyetlerini titizlikle değerlendirmeli, her zaman şikâyet edeni haklı çıkarmamalıdır.

11. Çocuğun duygularını, yaptıklarını okul içinde ve dışındaki hayatını bir arkadaş gibi paylaşmalıdır.

12. Her zaman çocukları dinlemeli, onlara gerekli önemi verdiğini davranışları ile de hissettirmelidir. Ancak çocuğun bunu kötüye kullanmasına asla fırsat vermemelidir.

13. Çocuklarla konuşurken yetkin ve güven veren, sevecen bir ses tonu kullanmalı, tehditkâr, emredici, korkutucu olmamalıdır. Laubali ve argo bir imaj da yaratmamalıdır.

14. Grubu kontrol altında tutabilme yetisini iyi kullanabilmeli, sınıftaki tehlikeli her şeyi iyi takip etmeli ve gerekli önlemleri hemen alabilmelidir.

15. Çocuğa ihtiyaçı olduğu zamanda ve ihtiyaçı kadar yardım etmeli, bağımsızlığını desteklemelidir.

16. Kurumdaki personelle ilişkilerini olumlu ancak görevin gerektirdiği bir mesafe içinde tutmalıdır.

17. Canlı, hareketli, enerjik beden ve ruh sağlığı yerinde bir kişilik sergilemelidir.

18. Espri gücü olmalı kendisine yapılan şakalardan da hoşlanmalıdır.

19. Çocuğun ailesini tanımalı, olumlu bir ilişki içinde olmalıdır. Aile ile ilgili bilgileri almak için çocuğu sorgulamamalı, bilimsel olan tanıma tekniklerini kullanmalıdır. Bu bilgileri kendi kişisel merakını doyumak için veya başkalarına anlatmak için değil, çocuğun gelişimine yardımda kullanmalıdır.

20. Çevreyi ve dünyayı çocukları görüş açısından algılama çabası içinde olmalıdır. Böylece planlamaları da çocuktan hareket ederek ihtiyaçlara göre daha etkili öğrenim yaşantıları düzenleyebilmelidir (Oğuzkan, Oral 1983: 91).

21. Olaylara çok yönlü bakabilmeli, sabırlı, hoşgörülü olmalı ve daha çok ödüle yer veren bir tutumu benimsemelidir.

22. Öğretmenin amacı, çocuğu eğitirken yalnızca bilgi aktarmak değil, onu öğrenmeye istekli hale getirerek, gerekli bilgiye kendisinin ulaşmasını sağlamak olmalıdır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler

Okul öncesi eğitim ortamlarının niteliğine ilişkin standart göstergeler oluşturulmalı ve bütün okul öncesi eğitim kurumlarının en üst düzeyde niteliğe sahip olması yönünde düzenlemeler yapılmalıdır.

Okulöncesi eğitim kurum binaları tek katlı ve müstakil olmalıdır. Farklı amaçla yapılmış binalar anaokuluna dönüştürülmemeli, yeni yapılacak binaların planlama aşamasında idareci ile öğretmenlerin görüşleri alınmalıdır.

Anaokulu binaları geniş olmalı, etkinlik sınıfları, oyun, uyku odaları gibi farklı bölümler yer almalıdır. Okulda kullanılacak bütün malzemeler çocukların sağlığını bozmayacak kalitede ve onların gelişim özelliklerine uygun kullanılmalıdır. Yer döşemesi olarak ıslak zeminlerde kayganlığı azaltılmış fayans, sınıflarda laminant kullanılmalıdır.

Anaokulları geniş bahçeler içine yapılmalıdır. Bahçede çocukların gelişimlerine uygun özellik ve kalitede oyun alanları bulunmalıdır. Bahçede farklı zemin çeşitlerine ve etkinlik alanlarına yer verilmelidir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında yemekler sertifikalı aşçılar tarafından okulda pişirilmelidir.

Anaokulu binaları yapılmadan önce bütün güvenlik önlemleri düşünülmelidir. Ayrıca belli bir zaman kullanılan binalar gözden geçirilerek kontrol edilmelidir. Ayrıca okullarda sertifikalı erkek güvenlik görevlileri bulunmalıdır.

Okul öncesi eğitimde fiziksel mekân, rutin kişisel etkinlikler, dil ve akıl etme, aktiviteler, etkileşim, aile ve personel konusunda öğretmenlere, yöneticilere ve ailelere konferanslar düzenlenmelidir. Ayrıca aile katılım çalışmalarına ağırlık verilme aileler eğitime daha çok dâhil edilmelidir. Aile katılımı çalışmaları çerçevesinde ebeveyn eğitim toplantıları yapılmalı, katılımın artırılması için de farklı yöntemler denenmelidir. Bunun yanı sıra, yetişkinler çocuk sahibi olmaya karar vermelerinden itibaren çocukları ile ilgili konularda bilgi sahibi olma yolunda adım atmalıdır.

Eğitim ortamlarında farklı tür etkinlikler uygulanabilir kılınmalıdır. Farklı içerik ve özelliğe sahip okul öncesi eğitim etkinlikleri için yeterli malzeme ve materyalin temin edilmesi, yeterli mekânın sağlanması gerekmektedir. Ayrıca öğretmenlerin etkinlikler boyutuna ilişkin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi ile malzeme ve materyalin ya da mekânın varlığı anlam kazanacağından dolayı, gerek öğretmenlerin bireysel gayretleriyle gerek yönetici ya da uzman desteği ve yönlendirmesi ile bu konu ele alınmalıdır.

Öğretmenlerin alanları ile ilgili yeni bilgi ve teknolojileri takip edebilmeleri amacı ile düzenli aralıklarla hizmet içi eğitim çalışmaları planlanmalı ve bunlara ulaşılabilirliği sağlanmalıdır.

Eğitimci ve personelin kendilerine ait bir dinlenme zamanları ve bu zamanı geçirebilecekleri odaları, iyi bir şekilde donatılmış çalışma alanları, bireysel ve grup görüşmeleri için kullanılacak, oyun alanlarından farklı bir alan okulöncesi eğitim kurumunda bulunmalıdır.

5.2.2. Politikaya Yönelik Öneriler

Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerine daha çok bağımsız anaokulu yapmaları önerilmektedir.

Eğitim ortamlarının personel olanaklarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi, kişisel ve eğitsel ihtiyaçlarının karşılanması yanında; işbirliği, iletişim gibi eğitimin sosyal unsurlarına ulaşılabilmesi mümkün kılınmalıdır. Öte yandan; okul öncesi eğitim ortamı çocuğun yanı sıra ailelerin gereksinimlerini duyarlılıkla karşılayan bir mekân, bilgilendiren, yönlendiren ve eğitim veren ortam olmalı; okul öncesi eğitim kurumları aile katılım çalışmalarını teşvik eden bir misyona sahip olmalıdır.

Mevcut olan okul öncesi eğitim kurumlarının niteliği geliştirilmeli, oluşturulacak okul öncesi eğitim kurumlarında da nitelik göz ardı edilmemeli, kurumların nitelik göstergeleri okulöncesi eğitim alanında uzman kişiler tarafından denetlenmeli ve mekanizmanın işlerliği artırılmalıdır.

Okul öncesi eğitim kurumlarının niteliğinin artırılması için, kamu ve özel kurumların ve kuruluşların desteği gereklidir. Bu kurumlar ve kuruluşlar, mevcut durumun iyileştirilmesi yönünde paylarına düşen sorumlulukları yerine getirmelidir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan idarecilerin kadrolu olması idari işlerin takibi, personel ve aile ile iletişim gibi konularda daha etkin kararlar almasına ve kalıcı çözümler üretmesine yardımcı olabilir.

Öğretmenlerin ve yöneticilerin etkili ve verimli çalışmalarla okul öncesi eğitime ilişkin konularda bilgileri artırılmalı; okul öncesi eğitim alanında yetkin kişiler tarafından okul öncesi eğitime ilişkin farklı konularda eğitim verilmeli, eksikliklerin görülmesi ve giderilme çabaları gündeme getirilmelidir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapacak öğretmen ve idareciler çocuk gelişimi ve okulöncesi öğretmenliği bölümü mezunu olmalıdır. Ayrıca okulda görev alacak personel en az lise mezunu, sertifikalı kişiler olmalıdır. Güvenlik, tamir gibi teknik işlerde erkek eleman, temizlik ve sınıf anneliği gibi işlerde ise bayan eleman tercih edilmelidir.

Eğitim ortamlarından sorumlu öğretmenlere, nitelikli bir okul öncesi eğitim ortamının sahip olması gereken özellikler, gözlem yapma teknikleri, eğitim araç gereçlerini ve eğitim ortamlarını etkin kullanma konularında hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimler verilmelidir.

Okuma yazma ve matematik etkinliklerinde kullanılmak üzere devlet tarafından ücretsiz kaynak kitaplar basılmalıdır.

Okul öncesi eğitim kurumu personeli, kendi bünyesinde çeşitli konumda ve düzeyde toplantı, seminer, konferans düzenleyerek, eğitim ortamlarının niteliğini ele almalı ve niteliği artırma yönünde gerekli çözüm önerilerini tartışmalıdır.

Anaokullarında çocuk gelişimi eğitimi almış İngilizce ve rehber öğretmenler görevlendirilmelidir. Ayrıca farklı etkinlikler için isteyen okullara öğretmen tahsis edilmeli ve bunların ücretleri devlet tarafından karşılanmalıdır.

Okul öncesi eğitime ilişkin yürütülen çeşitli çalışmalar ile öğretmenlere güçlüklerle baş edebilmede gerekli bilgi ve beceriler kazandırılmalı; zor koşullarda da eğitim ortamının niteliğine ilişkin düzenlemeler mümkün kılınmalıdır.

Müfettişlerin denetlemekle sorumlu oldukları öğretmen sayısı azaltılmalı, rehberlik ve mesleki yardım rollerinin gereklerini yerine getirmede daha fazla zaman ayırmaları sağlanmalıdır. Ayrıca okulöncesi öğretmenlerini ilköğretim müfettişleri değil kendi branş müfettişleri tarafından denetlenmelidir. Okulöncesi Eğitimi ya da Çocuk Gelişimi alanında yetişmiş personel buluncaya kadar mevcut ilköğretim müfettişlerinin hizmet içi eğitim yolu ile yetiştirilerek okulöncesi eğitim kurumlarında görevlendirilmeleri sağlanmalıdır. Teftişte aranan noktalar teftiş

görecek öğretmenlere açıklanmalı, teftişin sonucunda öğretmenlerle görüşülerek bilgilendirilmelidirler.

Yöneticiler, girişimci olma, yönetme, denetleme, öğretmenleri çoklu performans kriterlerine göre değerlendirme, inisiyatif olarak değişik ortamlar oluşturma, bunları yapabilmek için de kaynak bulma konusunda desteklenmeli ve eğitim almalıdır.

Alanda görülen ve araştırma sonucunda da ortaya konan yetersizliklerin giderilmesi için, eğitim alanındaki bütün karar vericiler (MEB, Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, teftiş ve denetim mekanizmasındaki yetkililer, öğretmen ve yöneticiler) alanda yapılmış bu gibi araştırmaları okumalı, sonuç ve önerileri gözden geçirmeli ve gerekli reformları yapmalıdır.

5.2.3. Araştırmaya yönelik öneriler

Bu araştırma resmi ve özel okulöncesi eğitim kurumlarından 10 idareci, 10 öğretmen ve 10 veli seçilerek yapılmıştır. Aynı çalışma daha geniş örneklem grubuyla yapılabilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının rutin kişisel bakım boyutunun niteliği ayrı bir çalışma olarak ele alınabilir, ebeveyn görüşleri ile rutin kişisel bakım olanakları değerlendirilebilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının dil ve akıl etme boyutunun niteliği ayrı bir çalışma olarak ele alınabilir; dil ve akıl etme boyutuna ilişkin olanaklar niceliksel ve niteliksel olarak değerlendirilebilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının aktiviteler boyutunun niteliği ayrı bir çalışma olarak ele alınabilir. Yer verilen aktivitelerin işlevselliği, çeşitliliği ve etkililiği değerlendirilebilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının etkileşim boyutunun niteliği ayrı bir çalışma olarak ele alınabilir. Öğretmen-yönetici; yönetici-ebeveyn; öğretmen-ebeveyn etkileşimine yer verilebilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının aile ve personel boyutunun niteliği ayrı bir çalışma olarak ele alınabilir. Okul öncesi eğitim kurumlarında yer alan personelin nitelikli okul öncesi eğitim kurumuna ilişkin özellikleri incelenebilir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında okulöncesi öğretmenlerinin ve idarecilerinin eğitim seviyelerinin eğitim kalitesine etkisi araştırılabilir.

Öğretmenlere yeterli denetim ve değerlendirmenin sağlanmamasının etkili ve verimli çalışmayı etkileyeceği göz önünde tutularak, denetim ve değerlendirme davranışlarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri araştırılabilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında kaliteyi artırmaya ilişkin farklı illerde de çalışmalar yürütülebilir. Eğitim ortamlarının niteliği karşılaştırmalı olarak incelenebilir.

KAYNAKLAR

Academy of Pediatrics. (2005), “Quality Early Education and Child Care From Birth to Kindergarten”, *Pediatrics*, 115, (1)

Aktan Kerem, E. (2004). “Siirt: The Model City That Embraces All Stranded Starfish,” Ist International Pre-School Education Conference, Marmara University, İstanbul, Turkey.

Aktaş Arnas, Y. (2002), “Bir Öğrenme Merkezi Olarak Blok Köşesi” *Çocuk Çocuk Dergisi*, Sayı: 19 Kasım s. 14–15.

Aktaş Arnas Y., Erden Ş., Aslan D. Ve Cömertpay B. (2003), “Okulöncesi Öğretmenlerin Günlük Programda Yer Verdikleri Etkinler Ve Bu Etkinliklerde kullandıkları Yöntemler”, American

Aksoy, A.B. (1998), “Okulöncesi Eğitime Ebeveyn Katılımının Sağlanması”, VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Cilt II. 97–99.

Aksu, M. (2005). Eğitim Fakültelerinin Değişen Roller ve Avrupa Boyutu. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu. Ankara: Ofset Tesisleri. s.25-42’deki bölüm.

Anonim, (1998), *İlköğretim okul yapıları el kitabı*, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü, Ankon Danışmanlık hizmetleri A.Ş., Ankara

Aral N., Kandır A., Yaşar M.C. (2000), *Okulöncesi Eğitim 1*:s:13, Ya – Pa Yayınları, İstanbul

Apak, S. (1984), Gelişim nörolojisi, İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü Yayınları, İstanbul

Arı M., Bayhan P.,(1999), *Okulöncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitim*, Epsilon Yayıncılık, Ankara.

Ayhan A. ve Aral N. (2003), “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Kavram Gelişiminde, Bilgisayar Destekli Öğretimin Etkisi

Batu, E.Sema, *Özel Gereksinimli Öğrencilerin kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2000.

Ball C. (1994), “*Start Right. The Importance Of Early Learning*”, England: R.S.A.

Baykal, A. (2005). Öğretmenlik Nasıl Öğrenilir? Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu. Ankara: Ofset Tesisleri, s.259-279’ deki bölüm.

Bekman S. (2000), *Okulöncesi Ve Çocuk Bakım Programları İçin Etkin Öğrenme Uygulamaları Küçük Çocukların Eğitimi*, Hisar Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul

Bölükbaşı, Z. (2002), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden ve Etmeyen Çocukların Gelişim Özelliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Yüksek Lisans Tezi*, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Buldu M. ve Yılmaz A. (2005), “*Assessing The Quality İn Different U.S. Early Childhood Education Programs*”, Cilt no14, sayı 1, s. 121–136

Carlson L.H. (1989), "Professional and Parent Views Of Early Childhood Programs: A Cross-Cultural Study", *Early Childhood Development And Care*, (509) s. 51–64.

Cin, S. (1989), “Okulöncesi Eğitimi ve Anaokulları Tasarımına Yansıması Üzerine Bir Araştırma”, *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Charlesworth, R. ve Lind, K. K. (1990), *Math and Science for Young Children*, Delmar Pub. New York.

Coughlin, P. A., Hansen, K. A., Heller, D., Kaufmann, R. K., Stolberg, J. R., Walsh, K. B. (1997), “Creating Child-Centered Classrooms” Washington, DC: *Children’s Resources International, Inc.*

Congregation Ner Tamid of South Bay (1999–2001), An Introduction to High/Scope Curriculum (From Educating Young Children, the High/Scope Manual),
<http://www.nertamid.com/CNT/Education/pshighscopecurric.htm>

Cryer D., Tietze W., Burchhinal M., Leal T. ve Palacios J. (1999), “*Predicting Process Quality From Structural Quality In Preschool Programs: A Cross-Country Comparison*”

Cryer D., Tietze W., Wessels H. (2001), “*Parents’ Perceptions Of Their Children’s Childcare: A Cross-National Comparison*”

Çimen, S. (1999), “*Okulöncesi eğitimde analogi*”, Yayınlanmamış Seminer Raporu, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Davaslıgil Ü. (1984), “Dil Gelişiminin Okulöncesi Eğitimindeki Önemi”, III. Ulusal Psikoloji Kongresi

Denizel Güven E. ve Cevher F.N. (2005), “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2005(2), 18. Sayı

Demirel Ö. (1999), *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, MEB Yayınları, İstanbul

Demiriz S. Karadağ A. ve Ulutaş İ. (2003), *Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım*, Anı Yayıncılık, Ankara

Deretarla Gül E. ve Erden Ş. (2003), “Anasınıfı Öğretmenlerinin Anadili Etkinliklerinin Ve Kitap Köşesinin Niteliğini Değerlendirmeleri”, Omep Dünya Konsey Toplantısı Ve Konferansı. Cilt III. 135-151.

Dikici Sığırtmaç, A. (2005), *Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimi*, İstanbul: Kare Yayınları.

Dönmez, B. (2004). Sosyal Sistem Olarak Sınıf ve Sınıfın İklimi. Sınıf Yönetimi. M. Şişman ve S. Turan. (Editörler). Ankara: Pegem A Yayıncılık. s.43-62’ deki bölüm.

Goelman H., Forer B., Kershaw P., Doherty G., Lero D. ve LaGrange A. (2006), “*Towards A Predictive Model Of Quality In Canadian Child Care Centers*”, Early Childhood Research Quarterly 21, 280-295

Farouhar, S.E. (1989), “*Assessing New Zealand Child Day Care Quality Using The Early Childhood Environment Rating Scale(1)*”, *Early Child Development And Care* (Çev. F. Kalemci), Great Britain, S:65-76

Fiene R. (2002), “*13 Indicators Of Quality Child Care: ResearchUpdate*”, Pennsylvania State University.

Fidan, Nurettin.(1977), *Eğitimde Yeni Kavramlar ve İlkeler*, Ankara, Rehber Yayınevi.

Fuller, B. (1986), “*Defining School Quality*”, Berkley, CA: McCutchan.

Genç, Ş. ve N. Senemoğlu (2001), *Okul Öncesi Eğitimi*, Modül 12 Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

Glasser, W. (1990), *"The Quality School. Managing Students without Coercion"*, New York: Harper Perennial.

Güven, Y. (2000), *Erken Çocukluk Döneminde Sezgisel Düşünme Ve Matematik*, Ya-pa Yayınları, İstanbul.

Hutchison D. (1999), *"Perspectives on Place in Education"*, Ontario Institute for Studies in Education of the University of Toronto.

Hohmann, M., Weikart, D.P., (2000), *Küçük Çocukların Eğitimi*, Çeviren: Sibel Saltiel Kohen ve Ülfet Öğüt. Hisar Eğitim Vakfı Yayınları. Kuruçeşme, İstanbul

Jones, M. (2000), *Çocuk ve Oyun*, 1. Basım İstanbul: Kaknüs Yayınları:77.

Kalemci F. (1998), *Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Çevre Düzenlemesi Ve Çalışan Eğitimci Personelin Nitelikleri Yönünden İncelenmesi*, 1. Basım Ankara.

Karasar, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 8.Basım, Ankara, Nobel Yayınları,1998

Koçak N. (2000), *Selçuk Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı*, Ya-Pa Yayınları, İstanbul

Köksal, A. ve Ark. (2000), "Ankara'da Bulunan Özel Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Yöneticiler Ve Öğretmenlerin Ebeveynlerden Beklentilerinin İncelenmesi", *Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Dergisi*, 1(2), 92-101.

Küçükahmet, L. (1997a). Öğretmen Tutumlarının İncelenmesinin Eğitimdeki Önemi. Eğitim Programları ve Öğretim. Öğretim İlke ve Yöntemleri. (8.Baskı). Ankara: Baran Ofset.

Latz, M. (1992), “Preservice teachers’ perceptions and concerns about classroom management and discipline: a qualitative investigation”, *Journal of Science Teacher Education*, 3 (1)

Macaroğlu Akgül, E. (2004), *Fen ve Doğa Etkinlikleri*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Micklo S. J. (1993), “Perceived Problems of Public School Prekindergarten Teachers”, *Journal of Research in Childhood Education*, Cilt:8, Sayı:1, s.57–68.

Milli Eğitim Dergisi (2001), *Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi* www.meb.gov.tr

Milli Eğitim Bakanlığı (2005), *Okulöncesi eğitim Kurumları* www.meb.gov.tr

Munton A.G., Rowland L., Money A. ve Lera M.J. (1997), “Using The Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS) To Evaluate Quality Of Nursery Provision In England: Some Data Concerning Reliability”, *Educational Research*, Volume 39, Number 1

NAEYC (1996), “Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs Serving Children From Birth Through Age 8”,

Nelsen, J., Lott, L. Gleen, S. (Çev.M. Ersin) (2001), *A'dan Z'ye Pozitif Disiplin*, Hayat Yayınları.

Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1997), *Okulöncesi Eğitimi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü (1997), *Anasınıfı Programı*, Milli Eğitim Yayınevi, İstanbul

Oktaý A. (1985), “Okulöncesi Dönemde Temel Alışkanlıkların Kazandırılması”, 2 – 3 Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, s. 39–46

Oktaý A. (1999), *Yaşamın Sihirli Yılları: Okulöncesi Dönem*, Epsilon Yayınları, İstanbul

Önder A. (2001), *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama*, Epsilon Yayınları, İstanbul.

Pehlivan, İnyet, *Okula Aile Katılımı, Yaşadıkça Eğitim*, Sayı 53, s;4-7, 1997

Pianta R., Howes C., Burchinal M., Bryant D., Clifford R., Early D. ve Barbarin O. (2005), “Features of Pre-Kindergarten Programs, Classrooms, and Teachers: Do They Predict Observed Classroom Quality and Child–Teacher Interactions?”, *Applied Developmental Science*, Vol. 9, No. 3, 144–159

Poyraz, H.,Dere, H.*Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*, Ankara, Anı Yayıncılık, 2001

Saracho O. N. (1988), “A Study of the Roles of Early Childhood Teachers”, *Early Childhood Development of Care*, Cilt:38, s.43-56.

Senemoğlu, N. (2004), *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, 9. baskı Ankara: Gazi Kitapevi.

Solak, Nilüfer (2007), Adana il merkezinde bulunan okulöncesi eğitim kurumlarında kalitenin incelenmesi, Yüksek lisans tezi , Çukurova Üniversitesi, Adana

Şahin ve Diğerleri (1999), “Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Sorunlarının İncelenmesi” 4.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri, 1. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Şahin, F. (2000), *Okulöncesinde Fen Bilgisi Öğretimi ve Aktivite Örnekleri*, İstanbul: Ya- pa

Temel ve Diğerleri (1999), “Anaokulu Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi”, 4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler 1. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Tonyan H.A. ve Howes C. (2003), “*Exploring Patterns in Time Children Spend in a Variety of Child Care Activities: Associations With Environmental Quality, Ethnicity, and Gender*”

Tovim, K, K. (1996). The Turkish Adaptation of Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS). Thesis Submitted to the Institute of Social Sciences in Partial Satisfaction of the Requirements for the Degree of Master of Arts, Boğaziçi University in Educational Sciences, Ankara.

Tuğrul B.(2005), *Bilim ve aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Elektronik Yayınlar, Sayı:62 H:\Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi.htm

Turla A.,Şahin F. T. Ve Avcı N. (2001), “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Fiziksel şartlar, Program, Yöntem, Teknik, Sınıf ve Davranış Yöntemi Sorunlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Elektronik Yayınlar, Sayı:151, Temmuz, Ağustos, Eylül 2001.

Türnüklü, Abbas, *Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel bir Araştırma Tekniği:Görüşme Kuram ve Uygulamada Eğitim Yöntemi*, Sayı 24: 543- 559, Güz 2000

- Ulçay S. (1993), “Okulöncesi Eğitim Araçları ve Lego Dacta Eğitim Sistemi”,
9. Ya – Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, s. 211-212
- Uzuner, Yıldız, *Niteliksel Araştırma Yaklaşımı Sosyal Araştırma Yöntemleri*,
Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları, s.175- 190, 1999.
- Ünal, N (2006), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Görev Y:apan Öğretmenlerin
Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri” , Yüksek Lisans Tezi, Gazi
Üniversitesi, Ankara
- Villalon M., Suzuki E., Herrera M.O. ve Mathiesen M.E. (2002), “*Quality of Chilean
Early Childhood Education From an International Perspective*”
- Wishard A.G., Shivers E.M., Howes C., Ritchie S. (2003), “*Child care program and
Teacher Practice: Associations With Quality and children’s experiences*”
- Yazıcı Z., Yellice B. ve Özer D. (2003), “Okulöncesi Eğitim Ortamlarının
Değerlendirilmesi Üzerine Bir İnceleme”, Omep 2003 Dünya Konsey Toplantısı Ve
Konferansı. Cilt III. 113-123. Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- Yılmaz N. (1995), *T.C. M.E.B.’nin Okulöncesi Eğitimi Çalışmaları*, Ya – Pa
Yayınları, İstanbul
- Yıldırım A. , Şimşek H. (1999), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*,
Seçkin yayıncılık, Ankara
- Zembat, R., Şahin, F., Çağlak, S. & Polat, Ö. (1999), “Okulöncesinde analogjilerin
yeri”, 4. Ulusal Fen Bilimleri Kongresi Bildirileri (s.370-377). 4. Cilt. Eskişehir:
Anadolu Üniversitesi Yayınları.

EKLER

Ek 1	Araştırmanın yapıldığı okullar.....	149
Ek 2	Görüşme Kılavuzu.....	150
Ek 3	Görüşme Takvimi.....	151
Ek 4	Okul Öncesi Eğitimde Kaliteyi Artırmaya İlişkin İdareci, Öğretmen Ve Veli Görüşleri Formu.....	153
Ek 5	Kişisel Bilgi formu.....	155
Ek 6	Tez Teslim Dilekçe Formu (Tezli Yüksek Lisans).....	156
Ek 7	Tez Ön İnceleme Formu.....	157

Ek 1

ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI OKULLAR

Konya il sınırında bulunanlar

1. Melikşah Anaokulu
2. Mevlana Anaokulu
3. Türk Anneler Derneği Anaokulu
4. Ayşe Sönmez İlköğretim Okulu
5. Mustafa Bülbül İlköğretim Okulu
6. Özel Esentepe İlköğretim Okulu
7. İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu

Isparta il sınırında bulunanlar

- 1.Yükseliş İlköğretim Okulu
- 2.Zübeyde Hanım Anaokulu
- 3.Gülpembe Anaokulu

Ek 2 GÖRÜŞME KILAVUZU

Merhaba, benim adım Ümmühan ARDIÇ ÜNÜVAR. Konya Meram Ayşe Sönmez İlköğretim Okulu'nda anasınıfı öğretmeni olarak çalışmaktayım. Ayrıca Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümünde yüksek lisans öğrencisiyim. Bu araştırmadan elde edilecek veriler Yüksek Lisans tezimin verilerini oluşturacaktır.

Okulöncesi eğitimde kalitenin geliştirilmesine yönelik idareci, öğretmen ve veli görüşleri üzerine bir araştırma yapıyorum. Araştırmanın temel amacı; sizlerin, kaliteli bir okulöncesi eğitim kurumunda olması ve olmaması gerekenler hakkında görüşlerinizi almaktır. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, okulöncesi eğitime katkıda bulunacağını ümit ediyorum.

Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir ve gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, bu araştırma dışında kesinlikle kullanılmayacaktır. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken, görüşülen bireylerin isimleri kesinlikle rapora yazılmayacaktır. Her görüşmeciye bir harf verilecek ve kişi bu harf ile anılacaktır. Görüşme süresince soruları ben soracağım. İstedığınız zaman soruları tekrarlayabilir veya anlamadığınızı noktaları açıklayabilirim. Lütfen görüşme boyunca kendinizi sohbet ortamında olduğu gibi rahat hissedin.

Görüşme yaklaşık 45 dakika sürecektir. Görüşmenin istediğiniz aşamasında katılmaktan vazgeçebilirsiniz. Bir sakıncası yoksa zamanı etkili kullanma ve verilen yanıtların ayrıntılı bir şekilde kaydı için görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Söylediklerime ilişkin bir sorunuz varsa yanıtlamak istiyorum.

İzniniz olursa şimdi başlamak istiyorum. Araştırmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Ek 3

Görüşme Takvimi

Araştırmanın yapıldığı okul	Kod isim	Görüşme tarihi	Görüşme saati	Görüşme yeri
Melikşah Anaokulu	İdareci A	03.01.2011	10:00	Müdür odası
Melikşah Anaokulu	Öğretmen A	03.01.2011	12:30	Müdür odası
Melikşah Anaokulu	Veli A	03.01.2011	13:00	Müdür odası
Mevlana Anaokulu	İdareci B	04.01.2011	12:00	Müdür yrd. odası
Mevlana Anaokulu	Öğretmen B	04.01.2011	13:00	Müdür yrd. odası
Mevlana Anaokulu	Veli B	04.01.2011	16:00	Sınıf
Türk Anneler Derneği Anaokulu	İdareci C	06.02.2011	09:00	Müdür yrd. odası
Türk Anneler Derneği Anaokulu	Öğretmen C	06.02.2011	11:00	Sınıf
Türk Anneler Derneği Anaokulu	Veli C	06.02.2011	13:00	Sınıf
Ayşe Sönmez İlköğretim Okulu	İdareci D	14.02.2011	16:00	Müdür Odası
Ayşe Sönmez İlköğretim Okulu	Öğretmen D	14.02.2011	12:30	Öğretmenler odası
Ayşe Sönmez İlköğretim Okulu	Veli D	14.02.2011	13:30	Öğretmenler odası
Mustafa Bülbül İlköğretim Okulu	İdareci E	15.02.2011	11:30	Müdür Odası
Mustafa Bülbül İlköğretim Okulu	Öğretmen E	15.02.2011	12:30	Sınıf
Mustafa Bülbül İlköğretim Okulu	Veli E	15.02.2011	13:30	Sınıf
Özel Esentepe İlköğretim Okulu	İdareci F	18.02.2011	09:30	Müdür Odası
Özel Esentepe İlköğretim Okulu	Öğretmen F	18.02.2011	12:30	Sınıf

Özel Esentepe İlköğretim Okulu	Veli F	18.02.2011	16:00	Sınıf
İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu	İdareci G	07.02.2011	11:00	Müdür Odası
İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu	Öğretmen G	18.02.2011	14:00	Sınıf
İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu	Veli G	18.02.2011	15:00	Sınıf
Yükseliş İlköğretim Okulu	İdareci H	21.02.2011	15:00	Müdür Odası
Yükseliş İlköğretim Okulu	Öğretmen H	21.02.2011	12:30	Müdür Odası
Yükseliş İlköğretim Okulu	Veli H	21.02.2011	09:30	Müdür Odası
Zübeyde Hanım Anaokulu	İdareci I	23.02.2011	16:00	Müdür Odası
Zübeyde Hanım Anaokulu	Öğretmen I	23.02.2011	13:00	Sınıf
Zübeyde Hanım Anaokulu	Veli I	23.02.2011	10:00	Sınıf
Gülpembe Anaokulu	İdareci J	25.02.2011	11:00	Müdür Odası
Gülpembe Anaokulu	Öğretmen J	25.02.2011	12:00	Müdür yrd. odası
Gülpembe Anaokulu	Veli J	25.02.2011	13:00	Müdür yrd. odası

EK 4

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE KALİTEYİ ARTIRMAYA İLİŞKİN İDARECİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ FORMU

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

*Yaşınızı belirtiniz.

*Mesleki deneyim yılınızı belirtiniz(öğretmenlik ve idarecilik yılları)

*En son mezun olduğunuz lisans düzeyi ve programını belirtiniz

*Okul öncesi eğitime ilişkin kurs, seminer veya konferanslara katılma durumunuz(mümkün ise sayı belirtiniz).

FİZİKSEL MEKÂN

Okul öncesi eğitim kurumlarında kaliteyi artırmak için:

*Fiziksel yapı nasıl olmalıdır?

*Bina hangi bölümlerden oluşmalıdır?

*Sınıflar hangi fiziksel özelliklere sahip olmalıdır?

*Mobilyalar hangi özellikte olmalıdır?

*Bahçe düzenlemesi nasıl olmalıdır?

RUTİN KİŞİSEL BAKIM

- *Çocukları karşılama ve uğurlama nasıl olmalı, kimler yapmalıdır?
- *Yemekler ve ara öğünler nasıl olmalıdır?(Nerde, kim tarafından yapılmalı, içeriği neler olmalıdır?)
- *Çocuklara sağlık ve temizlik alışkanlığı kazandırmak için neler yapılmalı? Okul nasıl önlemler alınmalıdır?
- *Çocukların güvenliği için ne tür önlemler alınmalıdır?

DİL VE AKIL ETME

- *Dil ve akıl etme faaliyetlerinde neler yapılmalıdır?
- *Eğitim kaynakları nasıl olmalı? Özelliklerini açıklayınız?
- *Yabancı dil eğitimi olmalı mıdır? Olmalı ise kimler tarafından verilmelidir, Neden?

AKTİVİTELER

- *Kaslarını geliştirici hangi aktiviteler yapılabilir?
- *Sanat etkinliğinde hangi aktiviteler yapılabilir?
- *Müzik etkinliğinde hangi aktiviteler yapılabilir?
- *Matematik etkinliğinde hangi aktiviteler yapılabilir?
- *Drama etkinliğinde hangi aktiviteler yapılabilir?
- *Tabiat-bilim etkinliğinde hangi aktiviteler yapılabilir?

ETKİLEŞİM

- *Anaokullarında etkileşim süreci nasıl işlemektedir?
- *Çocuklara ne tür rehberlik uygulamaları yapılmalıdır?

AİLE VE PERSONEL

- *Aileler için ne tür aktiviteler yapılmalıdır?
- *Kurumda çalışacak personelin özellikleri neler olmalıdır?(Yardımcı elemanlar olarak açıklanmalıdır)
- *Kurumda çalışacak personeli işe alırken hangi kriterler olmalıdır?
- *Personel için hangi gelişme olanakları sağlanmalıdır?

YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ

- *İyi bir yönetici hangi vasıflara sahip olmalıdır?
- *Yaş, cinsiyet ve meslekteki kıdemi etkili midir? Neden?
- *İyi bir öğretmen hangi vasıflara sahip olmalıdır?
- *Yaş, cinsiyet ve meslekteki kıdemi etkili midir? Neden?

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı:	ÜMMÜHAN ARDIÇ ÜNÜVAR			
Doğum Yeri:	BOZKIR			
Doğum Tarihi:	01.12.1983			
Medeni Durumu:	Evli			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Ticaret Borsası	İlkokul	Konya	1989-1994
Ortaokul	Merkez İmam Hatip	Ortaokul	Konya	1995-1998
Lise	Dolapoğlu Anadolu	Lise	Konya	1998-2002
Lisans	S.Ü.M.E.F.	Anaokulu Öğretmenliği	Konya	2002-2006
Yüksek Lisans				
Becerileri:				
İlgi Alanları:				
İş Deneyimi:	01.09.2006-01.02.2008 Senirkent Yükseliş İlköğretim Okulu 01.02.2008-17.08.2010 Senirkent Zübeyde Hanım Anaokulu 17.08.2010- Devam Ediyor.. Meram Ayşe Sönmez İlköğretim Okulu			
Aldığı Ödüller:	Teşekkür Belgesi Senirkent İlçe Milli Eğitim Takdir Belgesi Senirkent Kaymakamlığı Aylıkla ödüllendirme MEB Teşekkür Belgesi Ayşe Sönmez İlköğretim Okulu			
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Yrd. Doç. Dr. Nadir Çeliköz			
Tel:	0505 926 88 22			
E-Posta:	ardic_83@hotmail.com.tr			
Adres	Meram Ayşe Sönmez İlköğretim Okulu/ Konya			

Ek- 6 : Tez Teslim Dilekçe Formu (Tezli Yüksek Lisans)

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ümmühan ARDIÇ ÜNÜVAR	
	Danışmanı	Yrd. Doç. Dr.Nadir Çeliköz	Numarası: 064238031004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ / Çocuk Gelişim	
	Programı	Yüksek Lisans	
		Tez Savunma Sınavı 1 ☐	Tez Savunma Sınavı 2 ☐

Tez Adı:

OKULÖNCESİ EĞİTİMDE KALİTEYİ ARTIRMAYA İLİŞKİN İDARECİ, ÖĞRETMEN,
VELİ GÖRÜŞLERİ

Önerilen tez savunma sınavı tarihi : 1. Öneri 30/05/2011

2. Öneri 30/09 /2011

Önerilen jüri üyeleri Asıl :

Adı Soyadı :

- 1.(Asıl) Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nadir ÇELİKÖZ
- 2.(Asıl) Yrd. Doç. Dr. Yavuz ERİŞEN
- 3.(Asıl) Yrd. Doç. Dr. Mustafa USLU
4. (Yedek) Yrd. Dr. Zarife ŞAHİN SEÇER

Üniversite Adresi

Selçuk Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi

Lisansüstü eğitim öğretim yönetmeliği madde 12

Yüksek lisans tez jürisi, ilgili enstitü anabilim dalı başkanlığının önerisi ve enstitü yönetim kurulu onayı ile atanır. Jüri, biri öğrencinin tez danışmanı ve en az biri yükseköğretim kurumu içindeki başka bir anabilim dalından veya başka bir yükseköğretim kurumundan olmak üzere üç asıl ve bir veya iki yedek kişiden oluşur. İkinci danışman jüri üyesi olamaz.

Danışmanı olduğum öğrenci tezini tamamlamıştır. Tez savunma sınavına girebilmesi için Tez savunma jürisinin oluşturulması hususunda gereğini saygılarımla arz ederim.

Uygundur.

Ana Bilim dalı Başkanı
Adı Soyadı İmza
Prof. Dr. Ramazan ARI
Eğitim Başkanı
Sicil: A-42-1884

Tez Danışmanı

Adı Soyadı

Yrd. Doç. Dr. Nadir Çeliköz

İmzası

Tarih/Sayı :

Tarihi :

Eki :

Yüksek Lisans- A4 boyutunda tek taraflı 4 adet (Spiral ciltli) ve Dekont

Ek- 7: Tez Ön İnceleme Formu

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

TEZ ÖN İNCELEME FORMU

Tezin Başlığı: OKULÖNCESİ EĞİTİMDE KALİTEYİ ARTIRMAYA İLİŞKİN İDARECİ, ÖĞRETMEN, VELİ GÖRÜŞLERİ
Tezin Türü Y. Lisans X Doktora
Öğrenci: Ümmühan ARDIÇ ÜNÜVAR
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nadir ÇELİKÖZ
Ana Bilim Dalı Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi

EVET	HAYIR	KURALLARA UYGUNLUK
x		Dış Kapak
x		İç Kapak
x		Bilimsel Etik Sayfası
x		Kabul Sayfası
x		Önsöz/Teşekkür
x		İçindekiler
x		Türkçe Özet
x		Yabancı Dilde Özet
x		Kısaltmalar ve Simgeler
x		Tablolar
x		Şekiller
x		Bölümleme
x		Alt Bölümleme
x		Kaynakların Metin İçinde Verilişi
x		Kaynakların Sunuluşu
x		Ekler
x		Özgeçmiş

Tez şekil olarak belirtilen hususlarda düzeltilmelidir / uygundur

Tarih/İmza

Onay

